

Federacja Związków i Stowarzyszeń Gmin Polskich
Centrum Prawa Miejscowego

REFORMA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

Ustawy

**o samorządzie powiatowym
o samorządzie województwa
o administracji rządowej
w województwie
z omówieniem**

Federacja Związków i Stowarzyszeń Gmin Polskich
Centrum Prawa Miejscowego

REFORMA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

**Ustawy
o samorządzie powiatowym
o samorządzie województwa
o administracji rządowej
w województwie
z omówieniem**

Fundacja Rozwoju Samorządności i Prasy Lokalnej
Kraków 1998

Wydanie specjalne
Biuletynu Prawa Miejsowego
Kraków, lipiec 1998 roku

*Omówienie jest opracowaniem zespołu:
Paweł Stańczyk, Piotr Łanoszka, Grzegorz Kuźma,
Jarosław Litwin, Tomasz Pęcherz*

ISBN 83-87853-04-6

Wstęp

Reforma administracji publicznej - omówienie	9
1. Zagadnienia ogólne	10
2. Finanse powiatu i województwa	15
3. Mienie powiatu i województwa	23
4. Prawo miejscowe	29
5. Ustawa o samorządzie powiatowym	40
6. Ustawa o samorządzie województwa	48
7. Ustawa o administracji rządowej w województwie	60
8. Wejście w życie, przepisy przejściowe	65
Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym	
1. Przepisy ogólne	68
2. Zakres działania i zadania powiatu	69
3. Władze powiatu	71
4. Akty prawa miejscowego stanowione przez powiat	83
5. Mienie powiatu	84
6. Finanse powiatu	86
7. Związki, stowarzyszenia i porozumienia powiatów	90
8. Nadzór nad działalnością powiatu	93
9. Miasta na prawach powiatu	96
10. Przepis końcowy	98

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa

1. Przepisy ogólne	102
2. Zakres działalności	104
3. Władze samorządu województwa	106
4. Mienie samorządu województwa	119
5. Finanse samorządu województwa	122
6. Współpraca zagraniczna	127
7. Nadzór nad działalnością samorządu województwa	128
8. Akty prawa miejscowego stanowionego przez samorząd województwa	130
9. Przepis końcowy	131

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie

1. Przepisy ogólne	134
2. Wojewoda	137
3. Wojewódzka administracja zespolona	141
4. Akty prawa miejscowego	145
5. Przepis końcowy	148
Załącznik - Organy administracji niezespolonej	149

Zakończyła się II kadencja rad gmin. Związki i stowarzyszenia gmin prowadziły w ostatnich ośmiu latach działalność na rzecz decentralizacji państwa, odtworzenia samorządu powiatowego i wykreowania podmiotów zdolnych do prowadzenia polityki regionalnej.

Federacja Związków i Stowarzyszeń Gmin Polskich opowiadała się za nowym trójszczeblowym ustrojem administracji publicznej z samorządowymi gminami, powiatami oraz rządowo-samorządowymi województwami. Trwały prace przygotowawcze nad szczegółowymi projektami ustaw.

W dniu 7 maja 1998 roku Sejm uchwalił ustawy o samorządzie powiatowym, o samorządzie województwa i administracji rządowej w województwie. Ustawy te realizują zgłaszane przez środowiska samorządowe postulaty. Odrodzenie samorządu terytorialnego w gminie było jedyną udaną reformą ustrojową, chociaż miało tylko częściowy charakter. Wprowadzenie samorządowych powiatów i rządowo-samorządowych województw jest dopełnieniem tej reformy.

Przedkładamy Państwu teksty ustaw ustrojowych ustanawiających samorząd powiatu i województwa oraz dokonujących organizacji na nowo administracji rządowej w terenie. Zbiór opracowany w ramach Centrum Prawa Miejscowego w Krakowie zawiera omówienie, które wyjaśnia istotne kwestie związane z nowymi regulacjami i jest jednocześnie pierwszym komentarzem do tych ustaw.

W imieniu Federacji Związków i Stowarzyszeń Gmin Polskich pragnę wyrazić podziękowanie wszystkim zaangażowanym w działalność polskiego samorządu terytorialnego.

Jestem przekonany, że wielu z dotychczasowych radnych gmin, włączy się do prac samorządu powiatowego i wojewódzkiego.

Kazimierz Barczyk

Przewodniczący
Federacji Związków

i Stowarzyszeń Gmin Polskich

WSTĘP

Prezentowane omówienie dotyczy przede wszystkim ustaw o samorządzie powiatowym, o samorządzie województwa oraz o administracji rządowej w województwie. Jednak w niektórych przypadkach konieczne były odwołania do przepisów, które w chwili przygotowania materiałów do druku miały charakter projektów ustaw. Dotyczy to przede wszystkim kwestii finansów samorządowych, mienia oraz przepisów wprowadzających. Przy redagowaniu omówienia wykorzystano materiały rządowe, w tym uzasadnienia do projektów ustaw. Choć w Parlamencie dokonano zmian idących w niektórych kwestiach bardzo daleko, to uzasadnienie to zachowało swój walor.

Układ omówienia jest następujący: w pierwszej kolejności przedstawiono zasady ogólne jakim podporządkowana jest reforma administracji, następnie omówiono zagadnienia finansów, mienia i prawa miejscowego, jako wzajemnie związane i po części wspólne dla wszystkich publikowanych ustaw, w końcu omówiono poszczególne ustawy ustrojowe. Oczywiście nie należy traktować Omówienia jako systematycznego komentarza. Podjęcie takiego zadania byłoby przedwczesne. Jest ono raczej próbą syntetycznego zaprezentowania wiodących zagadnień w celu łatwiejszego zrozumienia tych przepisów, również przez nieprawników. Zamierzonym jest w związku z tym przedstawienie niektórych kwestii czasem zupełnie oczywistych. Omówienie ma charakter pracy zbiorowej zespołu Centrum Prawa Miejsowego w Krakowie.

**Reforma administracji publicznej
- omówienie**

1. Zagadnienia ogólne

Ustawy o samorządzie powiatowym, o samorządzie województwa oraz o administracji rządowej w województwie dokonują zasadniczych zmian w polskim ustroju. Wprowadzenie samorządowych powiatów i województw, a także gruntowna reorganizacja administracji rządowej w terenie zapewne na długi okres ukształtuje ustrój administracyjny państwa. Ustrój suwerennej Polski kształtuje się ewolucyjnie. W tym procesie omawiane ustawy mają bardzo doniosłe znaczenie. Tego rodzaju gruntowne zmiany, polegające na wprowadzeniu nowych instytucji, nie mogą odbywać się w oderwaniu od założeń ogólnych. Dlatego dla należytego zrozumienia normatywnego sensu poszczególnych zapisów ustawowych, należy zastanowić się nad “zasadami ogólnymi” prezentowanych ustaw. To właśnie przez pryzmat tych zasad dokonywać się winno modelowanie dalszych szczegółowych regulacji prawnych a także ich interpretacja. Uzasadnienie rządowe do projektów ustaw o samorządzie województwa oraz o administracji rządowej w województwie wskazuje na następujące “zasady reformy”: zasadę pomocniczości, zasadę unitarnego charakteru państwa, zasadę trójstopniowego podziału terytorialnego.

Motywy rządowe objaśniają zasadę pomocniczości jako “takie rozłożenie zadań, zgodnie z którym państwo wykonuje tylko te zadania, które nie mogą być zrealizowane przez samych obywateli lub przez ich wspólnoty i organizacje (...), państwo bierze na siebie to, czego żadna struktura obywatelska wykonać nie potrafi i nie może”. Zasadę pomocniczości, ujmuje się w formule “tyle wolności, ile można, tyle uspołecznienia ile potrzeba”. Jak słusznie zauważono postulat pomocniczości, mając chrześcijańskie korzenie, jest jednocześnie nakazem zdrowego rozsądku. W myśl tej zasady człowiek zdolny jest do skutecznego zajmowania się własnymi sprawami, a dopiero gdy z jakichś powodów nie jest w stanie im podołać, winny mu przyjść z pomocą zorganizowane wspólnoty. Przy objaśnianiu zasady pomocniczości trzeba mieć

na względzie dobro wspólne, jako kategorię, która nadaje tej zasadzie właściwy sens. Samorząd, w tym kontekście należy postrzegać jako wyraz rezygnacji ze strony państwa z części uprawnień na rzecz niższych społeczności.

“Polska pozostanie krajem, w którym pełną i wyłączną suwerenność posiada państwo jako całość (...), Polska jest krajem jednolitym, w którym ani względy historyczne, ani etniczne, ani kulturowe, ani geograficzne nie uzasadniają wprowadzenia ustroju, którego fundamentem jest głębokie zróżnicowanie poszczególnych części terytorium państwa” (z uzasadnienia rządowego). Zgodnie z art. 3 Konstytucji, Rzeczpospolita Polska jest państwem jednolitym. Polska na płaszczyźnie prawa międzynarodowego jest jednym podmiotem, a ustrojowa organizacja wewnętrzna ma unitarny charakter. Decentralizacja z uwzględnieniem tego założenia obejmuje jedynie władzę wykonawczą nie zaś ustawodawczą, która pozostaje skupiona na poziomie centralnym. Samorząd terytorialny jest bowiem zdecentralizowaną władzą wykonawczą. Decentralizacja, jaka dokonuje się w ramach reformy, nie dotyczy takich funkcji państwa jak np. polityka zagraniczna. Należy mocno podkreślić, iż jednym z celów reformy powinno być umocnienie państwa w jego podstawowych funkcjach. Administracja publiczna, na którą składa się zarówno administracja wykonywana przez rząd jak i przez samorząd jest formą realizacji zadań nowoczesnego państwa.

“Trzecim zasadniczym założeniem jest przywrócenie trójstopniowego podziału terytorialnego, obejmującego gminy, powiaty i województwa, jako rozwiązania dla Polski najwłaściwszego” (z uzasadnienia rządowego). Terytorialne konsekwencje ustaw ustrojowych o powiecie i województwie określone zostały w ustawie o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorium państwa. W tym zakresie należy dostrzegać różnicę pomiędzy kwestiami podziału terytorialnego na obszary (gminy, powiaty i województwa, ale także pewne podziały specjalne), a wyróżnieniem podmiotów samorządu terytorialnego, które odpowiadają tym obszarom. W ujęciu potocznym rozróżnienie to nie jest konieczne, zasadniczo bowiem zachodzi tożsamość pomiędzy terytorium a podmiotem samorządowym, z którym terytorium to jest związane. Jednak w odniesieniu do interpretacji szczegółowych przepisów prawa, to oczywiście rozróżnienie, nie może być ignorowane.

Obok przedstawionych zasad ogólnych o fundamentalnym znaczeniu należy także odnotować dyrektywy, którym podporządkowano szczegółowe zapisy ustawowe. Organizacja administracji publicznej w terenie oparta jest o koncepcję "organu administracji ogólnej", który ponosi odpowiedzialność za rezultat, jakim jest sprawne funkcjonowanie państwa. Pojęcie to zgodnie z uzasadnieniem rządowym ma oddawać sens funkcjonowania całej administracji publicznej. Przyjęte rozwiązania ustrojowe zakładają istnienie władzy administracji ogólnej na wszystkich poziomach realizowania zadań państwa, od centralnego po gminny. Przyjmuje się ponadto, że administracja ogólna może być powierzona zarówno organom administracji rządowej, jak i samorządowej. "Istotne jest to, że na jednym poziomie podziału terytorialnego tylko jeden organ tę władzę dzierży i nie może ona zostać na tym samym poziomie podzielona pomiędzy samorząd a administrację rządową. Tam gdzie występuje tylko struktura samorządowa (gmina, powiat) władzę tę sprawuje organ wykonawczy samorządu, tam zaś, gdzie samorząd nie występuje – organ administracji rządowej, czego przykładem jest poziom centralny z premierem jako władzą administracji ogólnej. Jedynie na poziomie regionalnym występują dwie "pełne" struktury administracji publicznej i dwa jej organy - zarząd województwa z przewodniczącym i wojewoda (z uzasadnienia rządowego). Organ administracji ogólnej ponosi odpowiedzialność za skutek (najogólniej rzecz ujmując sprawne funkcjonowanie państwa) a odpowiedzialność ta ma także wymiar polityczny.

Kolejną dyrektywą organizacyjną, w oparciu o którą opracowane zostały projekty rządowe jest zasada zespolenia administracji terenowej państwa. Administracja publiczna w terenie może być zorganizowana na różne sposoby. Wyróżnić można przeciwstawne modele. Po pierwsze aparat administracyjny może być zespolony wokół przedstawiciela rządu w terenie (administracja zespolona). Po drugie może się on opierać na aparacie podległym i koordynowanym bezpośrednio z centrali (administracje specjalne, niezespolone). Możliwe jest także przekazanie uprawnień i zadań administracji rządowej podmiotom samorządowym. Do 1998 roku rozwiązania przyjęte w Polsce zbliżone są najbardziej do modelu drugiego z silnym rozproszeniem rządowej administracji terenowej. Omawiane projekty oparte są o zasadę zespolenia administracji samorządowej na wszystkich szczeblach oraz z dopuszczalnymi wyjątkami co do administracji rządowej. Kwestia ta szczegółowo została

zaprezentowana w rozdziale dotyczącym ustawy o administracji rządowej w województwie.

Ponadto wskazać należy na zasadę dekoncentracji przy wydawaniu aktów administracyjnych. Oznacza to, że decyzje administracyjne wydawane są w I instancji na możliwie najniższym szczeblu, a w szczególności unikać należy takiego podziału kompetencji, który prowadziłby do rozstrzygnięcia indywidualnych spraw przez ministrów. Zgodne jest to z obiegową formułą wyrażającą się w słowach, że "rząd jest od rządzenia a nie administrowania".

W końcu wspomnieć trzeba o istotnej zasadzie funkcjonalnej samodzielności poszczególnych szczebli samorządu. Samorząd województwa nie narusza samodzielności samorządu powiatu i gminy i nie sprawuje nad nimi nadzoru. Także gmina i powiat są równorzędnymi w pozycji prawnej podmiotami samorządu terytorialnego. W takim układzie jest miejsce na równorzędną współpracę pomiędzy gminą i powiatem. Znajduje to odzwierciedlenie na przykład w dopuszczeniu do wspólnego zrzeszania się powiatów i gmin w stowarzyszeniach.

Przed objaśnieniem szczegółowych zagadnień dotyczących omawianych ustaw należy odnieść się do przepisów Konstytucji. Konstytucja z dnia 2 kwietnia 1997 roku poświęca regulacji samorządu terytorialnego wyodrębniony VII rozdział (art. 163-172). Nie wchodząc w szczegółową analizę tych unormowań należy zwrócić uwagę na kwestie zasadnicze. Szczegółowe zapisy przepisów konstytucyjnych będą przywołane w toku dalszych rozważań. Art. 15 przewiduje, że ustrój terytorialny RP zapewnia decentralizację władzy publicznej. Co do szczegółowych regulacji Konstytucja odsyła na drogę ustawodawstwa zwykłego. Samorząd terytorialny jest częścią władzy wykonawczej. Konstytucja wprowadza w art. 163 zasadę domniemania właściwości organów samorządu terytorialnego w zakresie wykonywania zadań publicznych. W razie powstania sporu co do właściwości organów administracji publicznej należy przyjąć, iż właściwe będą organy samorządu terytorialnego. Konstytucja sama przez się nie rozstrzyga ani nie przesądza o strukturze samorządu terytorialnego. Podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest, zgodnie z art. 164 ust. 1, gmina. Tak więc to właśnie gmina spełnia podstawowe zadania samorządu. Gdyby więc spory kompetencyjne odnosiły się do organów samorządu terytorialnego, w razie wątpliwości właściwe będą organy gminy.

Należy w końcu postrzegać omawiane regulacje na tle postanowień prawa zewnętrznego. W tym kontekście należy odnotować postanowienia Europejskiej Karty Samorządu Terytorialnego oraz Europejskiej Karty Samorządu Regionalnego. Należy się także odnieść do prawa europejskiego (prawa Unii Europejskiej), a to w związku z integracją Polski z tą organizacją. Europejska Karta Samorządu Terytorialnego ustanowiona została przez Radę Europy w 1985 i ratyfikowana przez Polskę w 1993 roku (Dz.U. 1994 r. Nr 124, poz. 607). Karta zawiera zasady ogólne, którym podporządkowana powinna być organizacja samorządu lokalnego. Zasadniczo Karta odsyła do ustawodawstw państw członkowskich i w tym zakresie jej postanowienia mają charakter swego rodzaju przepisów instrukcyjnych. Europejska Karta Samorządu Regionalnego została uchwalona przez Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy w 1997 roku. W ramach Rady Europy procedura jej przyjmowania nie została zakończona. Jej normatywny charakter dla ustawodawcy polskiego jest więc jeszcze bardziej ogólny.

Bez wchodzenia w szczegółową analizę tych zagadnień trzeba stwierdzić, że wzmiankowane normy mogą być także pomocne przy dokonywaniu wykładni omawianych ustaw.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej samo przez się nie nakłada obowiązków w dziedzinie upodmiotowienia układu regionalnego czy organizacji terytorialnej. Zasada pomocniczości, którą wskazano jako zasadę wiodącą ustaw samorządowych, jest również podstawową zasadą polityki regionalnej, znajdującą swój normatywny wyraz w zapisach traktatu z Maastricht. Jednak interpretacja "zasady pomocniczości" pozostaje co do zasady w zakresie kompetencji państw członkowskich UE. Mimo znacznego upodmiotowienia regionów w niektórych państwach Unii, tak zwana polityka rozwoju regionalnego jest realizowana za pośrednictwem państw członkowskich, a pomijanie centralnych struktur administracji nie jest przypadkiem częstym. Przepływ funduszy do państw członkowskich odbywa się za pośrednictwem władz centralnych. Słusznie jednak zwraca się uwagę, że Polska musi wykorzystać w optymalny sposób proces integracji a potem członkostwo w Unii. Absorbacja funduszy strukturalnych Unii możliwa jest jedynie poprzez podmioty polityki regionalnej. Tak więc wprowadzenie samorządowego województwa, związane z tym odrodzenie powiatu, chociaż nie stanowi wykonania zobowiązań Polski w związku z integracją z UE, umożliwić może

wykorzystanie wspólnotowych instrumentów wspomagania rozwoju regionalnego, w tym funduszy strukturalnych.

2. Finanse powiatu i województwa

2.1 Finanse powiatu

Naczelne reguły finansowania jednostek samorządu terytorialnego zostały określone przez artykuł 167 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wprowadza on kilka podstawowych zasad, a wśród nich zasadę zapewnienia jednostkom samorządu terytorialnego udziału w dochodach publicznych odpowiednio do przypadających im zadań oraz ustawowego określenia źródeł dochodu samorządu terytorialnego. Gwarantuje on, iż zmiany w zakresie zadań i kompetencji jednostek samorządu terytorialnego nastąpią wraz z odpowiednią zmianą w podziale dochodów publicznych. Powyższe regulacje mają zagwarantować niezależność finansową poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego w wykonywaniu ich zadań. Finanse powiatu reguluje rozdział 6 ustawy o samorządzie powiatowym. Powiat prowadzi swoją gospodarkę finansową w oparciu o budżet powiatu (art. 51), który jest planem finansowym zawierającym dochody i wydatki powiatu. Przepis ten ucieleśnia zasadę zupełności budżetu według której wszystkie dochody i wydatki powiatu powinny zostać objęte budżetem. Nie istnieje możliwość ustalania i realizowania dochodów oraz wydatków powiatu poza budżetem. Wszystkie zadania powinny być finansowane za pośrednictwem budżetu. Powyższy przepis ucieleśnia również pośrednio zasadę jedności budżetu, według której budżet powinien być jeden, stanowiący całość organizacyjno-prawną, zawarty w jednym akcie prawnym. Budżet uchwalany jest na rok kalendarzowy zwany rokiem budżetowym. Organem uprawnionym do uchwalenia budżetu jest rada powiatu. Starosta zobowiązany jest do przedłożenia uchwały budżetowej regionalnej izbie obrachunkowej w ciągu 7 dni od dnia jej podjęcia. W wypadku nie uchwalenia uchwały budżetowej w terminie tj. przed rozpoczęciem roku budżetowego (zgodnie z zasadą uprzedniości budżetu), do czasu jego uchwalenia, ale nie później niż do dnia 31 marca roku budżetowego powiat prowadzi swoją gospodarkę finansową w oparciu o projekt budżetu przedło-

zony radzie powiatu (art. 54). W przypadku przekroczenia terminu 31 marca regionalna izba obrachunkowa w terminie do dnia 30 kwietnia ustala budżet powiatu. Do chwili ustalenia obowiązuje projekt budżetu. Ustawa przewiduje również możliwość uchwalenia prowizorium budżetowego powiatu gdy w analogicznym okresie obowiązuje ustawa o prowizorium budżetowym państwa (art. 54 ust. 4). Ustawa określa kompetencje organów powiatu w zakresie finansów. Rada powiatu określa tryb pracy nad projektem uchwały budżetowej. Tryb pracy powinien określać w szczególności obowiązki jednostek organizacyjnych powiatu oraz powiatowych służb, inspekcji i straży w toku prac nad projektem budżetu, wymaganą przez radę powiatu szczegółowość projektu, która nie może być mniejsza niż określona w odrębnych przepisach (zgodnie z zasadą szczegółowości budżetu), terminy obowiązujące w toku prac na projektem oraz wymagane materiały informacyjne, które zarząd powinien przedstawić radzie powiatu wraz z projektem (art. 53). Wyłączność w zakresie opracowywania, przedstawiania do uchwalenia oraz inicjatywy w sprawie zmian należą do zarządu powiatu (art. 55). Do zmian w projekcie budżetu powodujących zwiększenie wydatków nie znajdujących pokrycia w zaplanowanych dochodach lub w wypadku zwiększenia planowanych dochodów bez jednoczesnego ustanowienia źródeł tych dochodów wymagana jest zgoda zarządu powiatu. Zarząd powiatu odpowiada również za prawidłowe wykonanie budżetu (art. 60). Na zasadzie wyłączności przysługuje mu również (w ramach upoważnień udzielonych przez radę powiatu) prawo zaciągania zobowiązań mających pokrycie w ustalonych w uchwale budżetowej kwotach wydatków, emitowania papierów wartościowych. Zarząd powiatu dokonuje także wydatków budżetowych, dysponuje rezerwą budżetową, blokuje środki budżetowe w przypadkach określonych ustawą. Bankową obsługę budżetu prowadzi bank wybrany przez radę powiatu w trybie ustawy o zamówieniach publicznych (art. 62). Zarząd powiatu może lokować wolne środki budżetowe na rachunkach w innych bankach bez konieczności uzyskania odrębnej zgody rady oraz w granicach upoważnień zamieszczonych w uchwale budżetowej może zaciągać kredyty bankowe w wybranych przez siebie bankach. Kontrolę gospodarki finansowej powiatu sprawuje regionalna izba obrachunkowa (art. 64).

Ustawa określa kategorie dochodów powiatu. Obligatoryjnymi źródłami dochodów powiatu są: udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu

państwa w wysokości określonej odrębną ustawą, subwencje na zadania realizowane przez powiat, dotacje celowe z budżetu państwa na zadania realizowane przez powiatowe służby, inspekcje i straże, dochody powiatowych jednostek budżetowych oraz wpłaty innych powiatowych jednostek organizacyjnych, dochody z majątku powiatu, odsetki za nieterminowe przekazywanie udziałów w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa i subwencji. Dochodami powiatu mogą być: subwencja wyrównawcza z budżetu państwa, dotacje celowe na wykonanie zadań nałożonych na powiat przez właściwy organ administracji rządowej w zakresie należącym do zadań powiatu związanych z usuwaniem bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego lub obronności. Dochodami powiatu mogą być również dotacje z państwowych funduszy celowych, dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej zlecone powiatowi, dotacje celowe z budżetu województwa na zadania z zakresu samorządu województwa zlecone powiatowi, spadki, zapisy, darowizny, odsetki i dywidendy od wniesionego kapitału, odsetki od środków finansowych powiatu gromadzonych na rachunkach bankowych. Katalog możliwych dochodów powiatów nie jest zamknięty i odsyła do odrębnych ustaw. Również w zakresie ustalenia kwot subwencji ustawa odsyła do odrębnych ustaw.

Istotne regulacje zawarte zostaną w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Rządowy projekt ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego obejmuje regulacje dotyczące dochodów województwa, powiatu i funkcjonującego szczebla - gmin, do których odsyła ustawa o samorządzie powiatowym. Zakres przedmiotowy projektu ustawy obejmuje całokształt zagadnień związanych z dochodami jednostek samorządu (źródła, sposób gromadzenia). Projekt przewiduje, iż dochodami powiatów będą: powiatowy dodatek do podatku dochodowego od osób fizycznych, dochody uzyskiwane przez jednostki budżetowe powiatów oraz wpłaty od jednostek gospodarki pozabudżetowej powiatów, dochody z majątku powiatu, dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu służb, inspekcji i straży, o których mowa w ustawie o samorządzie powiatowym, odsetki od środków finansowych powiatu, gromadzonych na rachunkach bankowych. Dochodami powiatu mogą być również: subwencja na zadania oświatowe, subwencja wyrównawcza, dotacje celowe na dofinansowanie własnych zadań powiatów, dotacje celowe z budżetu państwa na usuwanie bezpośrednich

zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, dotacje z funduszy celowych, dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej wykonywane przez powiat na podstawie porozumień lub umów zawartych z organami administracji rządowej, dotacje celowe z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego na zadania z ich zakresu, wykonywane przez powiat na podstawie porozumień, spadki, zapisy, darowizny, odsetki od pożyczek udzielanych przez powiat, odsetki od nieterminowo przekazywanych należności, stanowiących dochody powiatów, odsetki i dywidendy od wniesionego kapitału, dochody z kar pieniężnych i grzywien, określone odrębnymi przepisami. Inne dochody powiatów mogą zostać określone odrębnymi przepisami. Subwencję oświatową otrzymają powiaty, w budżetach których 58% planowanych dochodów w roku bazowym, pomniejszonych o określone dotacje celowe nie zapewnia realizacji niezbędnych kosztów nauczania, zwanych dalej finansowym standardem nauczania (określanym na rok budżetowy w drodze rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w porozumieniu z Ministrem Finansów). Finansowy standard nauczania powinien uwzględniać potencjalną liczbę uczniów szkół ponadpodstawowych oraz planowane w ustawie budżetowej na rok budżetowy wskaźniki: wzrostu cen inwestycji oraz wzrostu wynagrodzeń w dziale oświata i wychowanie. Wysokość subwencji obliczona zostanie jako różnica między kwotą wynikającą z finansowego standardu nauczania, a kwotą stanowiącą 58 % planowanych dochodów budżetu powiatu.

Zgodnie z projektem subwencja wyrównawcza przysługiwać będzie powiatom w których wskaźnik podstawowych dochodów podatkowych na jednego mieszkańca (wskaźnik S) będzie mniejszy od najwyższego wyliczonego wskaźnika S (wskaźnik Sw). Kwotę subwencji stanowić będzie iloczyn 80% różnicy pomiędzy wskaźnikami Sw i S, liczby mieszkańców powiatu oraz wskaźnika korygującego.

Z budżetu państwa mogą być udzielane dotacje celowe na dofinansowanie inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego jako zadanie własne. Powiat realizujący zadania z zakresu zadań innych jednostek samorządu terytorialnego bądź zadania z zakresu administracji rządowej na podstawie stosownych umów lub porozumień zawartych z tymi jednostkami lub organami otrzyma dotacje celowe w kwocie wynikającej z umowy lub porozumienia. Uchwała budżetowa powiatu określa przeznaczenie nadwyżki

lub źródła pokrycia niedoboru budżetu (zgodnie z zasadą równowagi budżetowej). Ustawa odsyła do odrębnych przepisów w zakresie zaciągania przez organy powiatu kredytów i pożyczek na pokrywanie występujących w ciągu roku niedoborów oraz w zakresie emisji obligacji powiatowych (art. 59).

Zamieszczenie w budżecie wydatków na określone cele nie stanowi podstawy zobowiązań wobec osób trzecich oraz roszczeń osób trzecich wobec powiatu (art. 52).

Artykuł 61 ustawy wprowadza zasadę jawności gospodarki finansami powiatu i określa jej przesłanki m. in.: jawność debaty budżetowej, publikacja uchwały i sprawozdania z wykonania budżetu oraz wykazu kwot dotacji celowych udzielanych z budżetu powiatu.

Według prognozowanych wielkości przybliżona struktura wydatków powiatu będzie wyglądać w sposób następujący: 2% administracja, 4% kultura i sztuka, 12% transport i drogi, 16% opieka społeczna, 56% opieka i wychowanie, 10% inne.

2.2 Finanse województwa

Finanse samorządu województwa regulowane są w rozdziale 5 ustawy o samorządzie województwa. Samodzielna gospodarka finansowa województwa jest prowadzona w oparciu o budżet województwa (art. 61), który jest planem finansowym zawierającym planowane dochody oraz wydatki i zgodnie z zasadą równowagi budżetowej, źródła sfinansowania deficytu budżetowego, przeznaczenie nadwyżki budżetowej. Przepis ten ucieleśnia zasadę zupełności budżetu według której wszystkie dochody i wydatki województwa powinny zostać objęte budżetem. Wszystkie zadania powinny być finansowane za pośrednictwem budżetu. Powyższy przepis ucieleśnia również pośrednio zasadę jedności budżetu według której budżet powinien być jeden, stanowiący całość organizacyjno-prawną, zawarty w jednym akcie prawnym. W związku z uprawnieniem sejmiku do uchwalania wieloletnich programów w tym inwestycyjnych dla województwa w budżecie mogą znaleźć odzwierciedlenie wyodrębnione wydatki na sfinansowanie tych programów.

Opracowanie i przedstawienie do uchwalenia projektu budżetu województwa (który jest częścią uchwały budżetowej), a także inicjatywa w sprawie jego zmian znajdują się w wyłącznej kompetencji zarządu województwa (art. 66). W projekcie budżetu nie mogą być bez zgody zarządu województwa wprowadzone zmiany powodujące zwiększenie wydatków i jednocześnie zwiększenie deficytu albo powodujące zwiększenie przewidywanych dochodów bez jednoczesnego wskazania nowych źródeł dochodów. Zarząd województwa jest jednocześnie odpowiedzialny za prawidłowe wykonanie budżetu (art. 70). Zarządowi przysługuje na zasadzie wyłączności prawo (w ramach upoważnień udzielonych przez sejmik województwa) zaciągania zobowiązań mających pokrycie w ustalonych w uchwale budżetowej kwotach wydatków, emitowania papierów wartościowych. Zarząd województwa dokonuje także wydatków budżetowych, dysponuje rezerwą budżetową, blokuje środki budżetowe w przypadkach określonych ustawą. Bankową obsługę budżetu prowadzi bank wybrany przez sejmik województwa w trybie ustawy o zamówieniach publicznych (art. 73). Zarząd województwa może lokować wolne środki budżetowe na rachunkach w innych bankach bez konieczności uzyskania odrębnej zgody rady oraz, w granicach upoważnień zamieszczonych w uchwale budżetowej, zaciągać kredyty bankowe w wybranych przez siebie bankach. Dyspozycja środkami pieniężnymi województwa jest oddzielona od jej kasowego wykonania (art. 74). Zamieszczenie w budżecie wydatków na określone cele nie stanowi podstawy zobowiązań wobec osób trzecich oraz roszczeń osób trzecich wobec województwa (art. 62). Sejmik województwa jest uprawniony i zobowiązany do określenia trybu prac nad projektem uchwały budżetowej, a w tym w szczególności powinien określić terminy obowiązujące w toku prac, obowiązki wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, wymaganą szczegółowość projektu (zgodnie z zasadą szczegółowości budżetu) oraz materiały, które zarząd powinien przedstawić sejmikowi województwa wraz z przedłożeniem projektu uchwały (art. 63). Katalog przedmiotowy uchwały nie jest zamknięty. Uchwała budżetowa uchwalana przez sejmik województwa składa się z budżetu województwa i ustaleń dotyczących spraw wynikających z Prawa budżetowego oraz z uchwały w sprawie trybu prac nad projektem uchwały budżetowej (art. 64). Uchwała może obejmować wydatki na wspomniane wyżej wieloletnie programy inwestycyjne. Wymagane są jednak określone przez sejmik dla każdego programu: nazwa, cel i zadania finansowane z budże-

tu województwa, jednostka organizacyjna wykonująca program, okres realizacji i łączne nakłady finansowe, określenie kwoty wydatków planowanych w kolejnych latach realizacji programu (art. 64 ust. 2). Uchwała budżetowa powinna być podjęta przed rozpoczęciem roku budżetowego (zgodnie z zasadą uprzedniości budżetu (art. 65), który jest rokiem kalendarzowym, na który uchwalany jest budżet województwa (art. 63). W wypadku nie uchwalenia uchwały budżetowej w terminie tj. przed rozpoczęciem roku budżetowego, do czasu jego uchwalenia, ale nie później niż do dnia 31 marca roku budżetowego gospodarka finansowa jest prowadzona w oparciu o projekt budżetu przedłożony sejmikowi województwa (art. 65). W przypadku przekroczenia terminu 31 marca wojewoda ustala na wniosek regionalnej izby obrachunkowej w terminie do końca 30 kwietnia budżet województwa. Do chwili ustalenia obowiązuje projekt budżetu. Ustawa przewiduje również możliwość uchwalenia prowizorium budżetowego województwa gdy w analogicznym okresie obowiązuje ustawa o prowizorium budżetowym państwa (art. 65 ust. 4)

Ustawa określa kategorie dochodów województwa stanowiąc, iż zasadniczym źródłem finansowania zadań województwa są dochody własne. Wśród tych ostatnich wymienione są: udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w wysokości określonej odrębną ustawą, dochody z majątku województwa, odsetki za nieterminowe przekazywanie udziałów w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, spadki zapisy i darowizny, dochody uzyskiwane przez jednostki budżetowe województwa, wpłaty innych wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych oraz dochody własne uzyskiwane na podstawie odrębnych przepisów. Dochodami województwa mogą być: subwencja wyrównawcza z budżetu państwa, dotacje celowe z budżetu państwa i państwowych funduszy celowych na zadania własne województwa lub na zadania zlecone na podstawie porozumień zawartych z organami administracji rządowej, dotacje celowe z budżetów gmin i powiatów na zadania zlecone z zakresu tych jednostek samorządu terytorialnego na podstawie porozumień. Katalog możliwych dochodów województwa nie jest zamknięty i odsyła do odrębnych ustaw. Również w zakresie ustalenia kwot subwencji ustawa odsyła do odrębnych ustaw.

Podstawowe znaczenie będzie miała ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Rządowy projekt ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego obejmuje regulacje dotyczące, w wyżej wspomniane-

nym zakresie, województwa samorządowego. Zakres przedmiotowy projektu ustawy obejmuje całość zagadnień związanych z dochodami województwa samorządowego. Projekt przewiduje pięć obligatoryjnych źródeł dochodów województw: wojewódzki dodatek do podatku dochodowego od osób fizycznych oraz podatku dochodowego od osób prawnych, dochody z majątku województwa, odsetki od środków finansowych na rachunkach bankowych, wpłaty innych wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych. Dochodami województw mogą być także: subwencja wyrównawcza, dotacje celowe z budżetu państwa na zadania własne województwa lub na zadania zlecone na podstawie porozumień zawartych z organami administracji rządowej, dotacje celowe z budżetów gmin i powiatów na zadania zlecone z zakresu tych jednostek samorządowych na podstawie porozumień, dotacje z funduszy celowych, spadki, darowizny, zapisy, odsetki od pożyczek udzielanych przez województwo, odsetki za nieterminowe przekazywanie należności stanowiących dochody województwa, odsetki i dywidendy od wniesionego kapitału, dochody z kar pieniężnych i grzywien (określony w odrębnych przepisach) oraz inne dochody przewidziane w przepisach szczególnych. Subwencja wyrównawcza przysługiwać będzie województwom w których wskaźnik podstawowych dochodów podatkowych na jednego mieszkańca (wskaźnik W) będzie mniejszy od najwyższego wyliczonego wskaźnika W (wskaźnik Ww). Kwotę subwencji stanowić będzie iloczyn 80% różnicy pomiędzy wskaźnikami Ww i W, liczby mieszkańców województwa oraz wskaźnika korygującego. Dotacje celowe mogą być przekazywane województwom przez wojewodów na dofinansowanie inwestycji realizowanych jako zadania własne województw. Województwa mogą otrzymać także dotacje na wieloletnie programy rozwojowe.

Ustawa odsyła do odrębnych przepisów w zakresie zasad zaciągania przez organy samorządu województwa kredytów i pożyczek na pokrywanie występujących w ciągu roku niedoborów oraz w zakresie emisji obligacji województwa (art. 71). Artykuł 72 ustawy wprowadza zasadę jawności gospodarki finansami województwa i określa jej przesłanki: tj. m. in. jawność debaty budżetowej, publikacja uchwały, sprawozdania z wykonania budżetu, wykazu kwot dotacji celowych udzielanych z budżetu województwa oraz poddanie sprawozdania z wykonania budżetu województwa badaniu przez audytora i ogłoszenie wyników badania. W artykule 67 ust. 3 zapewnia się woje-

wództwom otrzymanie koniecznych dochodów w razie przekazania w drodze ustawy nowych zadań.

Według prognozowanych wielkości przybliżona struktura wydatków województwa będzie wyglądać w sposób następujący: 2% administracja, 2% rolnictwo, 6% kultura i sztuka, 6% ochrona środowiska, 11% transport i drogi, 14% inwestycje centralne, 16% opieka społeczna, 27% opieka i wychowanie, 16% inne.

3. Mienie powiatu i województwa

W myśl art. 44 kodeksu cywilnego mieniem jest własność i inne prawa majątkowe. Mienie jest więc pojęciem zbiorczym, które jednak nie jest tożsame z pojęciem majątku. Majątek stanowi określoną masę, na którą składają się nie tylko majątkowe aktywa, jak ma to miejsce w wypadku mienia, ale i pasywa (ciążące na podmiocie obowiązki).

Zasadnicze znaczenie dla pozycji jednostek samorządu terytorialnego względem mienia ma art. 165 Konstytucji stanowiący, iż jednostkom samorządu terytorialnego, które wyposaża jednocześnie w osobowość prawną, przysługuje własność i inne prawa majątkowe, czyli mienie. Jest to prostą konsekwencją zadań nakładanych na jednostki samorządu terytorialnego. Trudno sobie wyobrazić sytuację, w której powiat lub samorządowe województwo mogłoby spełniać ciężące na nim zadania bez potrzebnego w tym celu mienia. Można stwierdzić, że samodzielność i skuteczność działań podejmowanych przez nowopowolywane struktury samorządowe będzie w prostej zależności od wielkości tego mienia.

Jak wspomniano wyżej, jednostki samorządu terytorialnego wyposażono w osobowość prawną. Wynika to z Konstytucji jak i ustaw o samorządzie powiatowym (art. 2 ust. 2) i samorządzie wojewódzkim (art. 6 ust. 2). Wspomniane ustawy mówią też o innych powiatowych i wojewódzkich osobach prawnych. Szczegółowo traktować o tym będą dalsze części opracowania. W tym miejscu dla przypomnienia nadmienimy, że osobowość prawną wyposaża określone jednostki organizacyjne w zdolność prawną - tzn. jednostka taka może mieć własne prawa i obowiązki. Nabywa je i zbywa we

własnym imieniu. Ma zatem odrębny od innych osób prawnych i fizycznych majątek. Regulacje zawarte w ustawach o samorządowym powiecie i samorządowym województwie w zakresie mienia przysługującego odpowiednio powiatom i samorządowym województwom różnią się między sobą wieloma detalami, choć co do zasady stanowią konstrukcje zbliżone.

3.1 Mienie samorządu powiatowego

Mieniem samorządowego powiatu jest własność i inne prawa majątkowe nabyte przez powiat i inne powiatowe osoby prawne. Wyposażenie samorządu powiatowego w mienie zabezpieczające realizację jego zadań prowadzi do ukształtowania nowej kategorii mienia publicznego – mienia powiatowego. Ustawa przewiduje zasadniczo trzy typy powiatowych osób prawnych będących podmiotami mienia powiatowego: powiat, samorządowe jednostki organizacyjne, którym ustawa przyznaje wprost taki status, osoby prawne, które mogą być tworzone na podstawie odrębnej ustawy wyłącznie przez powiat.

Powiat jest w stosunkach cywilnoprawnych podmiotem praw i obowiązków dotyczących mienia nie należącego do innych powiatowych osób prawnych. Inne niż wymienione powyżej osoby prawne powoływane do życia przez powiat (np. spółki prawa handlowego) mimo, że mogą być wyposażane przez powiat w majątek nie będą podmiotami mienia powiatowego. Kontrola powiatu nad wniesionymi prawami może odbywać się jedynie poprzez pozycję zajmowaną w organach osoby prawnej. Ustawa reguluje podstawowe sposoby nabywania mienia przez powiat. Są to nabycie: na podstawie odrębnej ustawy, przez przekazanie w związku z utworzeniem lub zmianą granic powiatu w trybie art. 3 ustawy, w wyniku przejęcia od Skarbu Państwa na podstawie porozumienia, przez inne czynności prawne, w innych przypadkach określonych odrębnymi przepisami.

W wypadku samorządu powiatowego ustawodawca, podobnie jak miało to miejsce przy powołaniu do życia gmin, przyjął konstrukcję uregulowania kwestii początkowego wyposażania jednostki samorządowej w mienie w odrębnym akcie prawnym. I tak – zgodnie z projektem ustawy w tej sprawie - mieniem właściwych powiatów ma się stać, w dniu wejścia w życie ustawy

wprowadzającej reformę administracji publicznej, mienie Skarbu Państwa, służące bezpośrednio realizacji zadań powiatu. W tym zakresie nabycie mienia dokonuje się z mocy prawa. Nabycie mienia następuje nieodpłatnie. Aby określić jakie konkretnie prawa przechodzą na powiat, rada powiatu ma obowiązek powołania komisji, której zadaniem jest sporządzenie spisu inwentaryzacyjnego przejmowanego mienia. Decyzję w sprawie stwierdzenia nabycia mienia wydaje wojewoda. Jest to decyzja deklaratoryjna. Organem odwoławczym od niej jest Krajowa Komisja Uwłaszczeniowa. Prawomocna decyzja stwierdzenia nabycia mienia przez powiat stanowi podstawę wpisu w księdze wieczystej. Zobowiązania pieniężne jednostek organizacyjnych przejmowanych przez powiat samorządowy pozostają zobowiązaniami Skarbu Państwa.

Innym sposobem nabycia mienia przez powiat jest przejęcie od Skarbu Państwa na podstawie porozumienia. Tryb przekazywania mienia, z uwzględnieniem potrzeb w zakresie wykonywania zadań powiatów, określi Rada Ministrów. Przejście prawa na powiat w tym wypadku nie dokona się z mocy prawa lecz według procedury określonej rozporządzeniem. Gospodarowanie i decydowanie o sposobie wykorzystania mienia powiatu zostało przez ustawę podzielone pomiędzy zarząd a radę powiatu. Jednak zawsze oświadczenia woli w imieniu powiatu w sprawach majątkowych składają dwaj członkowie zarządu lub jeden członek i osoba upoważniona przez zarząd. Do składania oświadczeń woli związanych z prowadzeniem bieżącej działalności powiatu zarząd może upoważnić pracowników starostwa, kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży oraz jednostek organizacyjnych powiatu. Jeżeli czynność prawna może spowodować powstanie zobowiązań majątkowych powiatu, do jej skuteczności potrzebna jest kontrasygnata skarbnika. Ustawodawca szeroko potraktował zakres czynności, które muszą być kontrasygnowane przez skarbnika powiatu. Ustawa posługuje się pojęciem “zobowiązań majątkowych”, gdy tymczasem w uregulowaniach dotyczących gminy i samorządowego województwa, posługujących się identyczną konstrukcją, mowa jest jedynie o “zobowiązaniach pieniężnych” tj. o węższym zakresie czynności.

Kwestia wzajemnej odpowiedzialności za zobowiązania powiatu i innych powiatowych osób prawnych przedstawia się podobnie jak ma to miejsce w przypadku Skarbu Państwa czy gminy. Powiat nie ponosi odpowiedzial-

ności za zobowiązania innych powiatowych osób prawnych, podobnie jak te nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania powiatu.

3.2 Mienie samorządowego województwa

Mieniem samorządowego województwa jest własność i inne prawa majątkowe nabyte przez województwo i inne wojewódzkie osoby prawne. Wyposażenie samorządowego województwa w mienie zabezpieczające realizację jego zadań prowadzi do ukształtowania nowej kategorii mienia publicznego, obok mienia komunalnego i powiatowego – mienia wojewódzkiego. Kwestię podziału mienia między województwo i inne wojewódzkie osoby przeprowadzono analogicznie jak w powiecie. Ustawa przewiduje zasadniczo również trzy rodzaje wojewódzkich osób prawnych będących podmiotami mienia wojewódzkiego: województwo, samorządowe jednostki organizacyjne, którym ustawa przyznaje wprost taki status, osoby prawne, które mogą być tworzone na podstawie odrębnej ustawy wyłącznie przez województwo.

Województwo jest w stosunkach cywilnoprawnych podmiotem praw i obowiązków dotyczących mienia nie należącego do innych wojewódzkich osób prawnych. Inne niż wymienione powyżej osoby prawne powoływane do życia przez województwo (spółki prawa handlowego) mogą być wyposażane przez województwo w majątek. Tym osobom prawnym, bez względu na skład kapitału zakładowego czy akcyjnego, nie przysługuje przymiot wojewódzkiej osoby prawnej. Także więc ich mienie nie należy do kategorii mienia wojewódzkiego. Kontrola województwa nad wniesionymi prawami może odbywać się jedynie poprzez pozycję zajmowaną w organach osoby prawnej, charakter wojewódzkiego prawa majątkowego ma prawo wynikające z uczestnictwa województwa w danej osobie prawnej (prawa udziałowca lub akcjonariusza).

Ustawa mówi o podstawowych zasadach nabywania mienia przez województwo: na zasadach ogólnych, w drodze przekazania mienia Skarbu Państwa oraz mienia Skarbu Państwa będącego we władaniu państwowych osób prawnych, służącego realizacji zadań województwa, w drodze przekazania mienia Skarbu Państwa oraz mienia Skarbu Państwa będącego we władaniu

państwowych osób prawnych, służącego wykonywaniu zadań gospodarczych przekraczających zakres użyteczności publicznej.

Co do zasady nabywanie mienia przez województwo odbywa się na zasadach ogólnych. Samorządowe województwo może nabywać mienie w każdy prawem przewidziany sposób. W tym zakresie szczególne odesłanie w przepisach wydaje się być zbędne. Więcej uwagi wymaga nabycie mienia związane z tworzeniem nowej struktury samorządowej. Kwestiom tym nie poświęcono osobnej ustawy lecz umieszczono je w rozdziale “Mienie samorządu wojewódzkiego” ustawy o samorządzie województwa. Szczególnym trybem wyposażania województwa we własność i inne prawa majątkowe jest tryb przekazania mienia Skarbu Państwa oraz mienia Skarbu Państwa będącego we władaniu państwowych osób prawnych. Przekazanie mienia służącego realizacji województwa, w szczególności określonych w art. 14 ustawy, następuje na podstawie decyzji administracyjnej wydanej przez wojewodę z urzędu. Wydanie stosownej decyzji ma charakter obligatoryjny. Decyzja o przekazaniu ma charakter konstytutywny. Organem odwoławczym od tych decyzji jest minister właściwy do spraw Skarbu Państwa. Nabycie mienia jest nieodpłatne i następuje z dniem, w którym decyzja o jego przekazaniu stała się ostateczna. Prawomocna decyzja o przekazaniu mienia przez województwo stanowi podstawę wpisu w księdze wieczystej. Zobowiązania pieniężne jednostek organizacyjnych przejmowanych przez województwo samorządowe pozostają zobowiązaniami Skarbu Państwa. Przekazaniu województwu może podlegać mienie Skarbu Państwa oraz mienie Skarbu Państwa będącego we władaniu państwowych osób prawnych, służące wykonywaniu zadań gospodarczych przekraczających zakres użyteczności publicznej. Ze stosownym wnioskiem może wystąpić do ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa zarząd województwa, pod warunkiem jednak, że mienie objęte wnioskiem służyć ma realizacji strategii rozwoju województwa i wojewódzkich programów. Przekazanie mienia następuje nieodpłatnie na podstawie ostatecznej decyzji ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa. Również odmowa przekazania mienia następuje w drodze decyzji. Z uwagi zapewne na to, że decyzja ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa o odmowie przekazania mienia jest decyzją czysto uznaniową, ustawodawca nie przewidział możliwości odwołania się od tej decyzji w drodze zwykłych środków odwoławczych. Nabycie przekazywanego mienia Skarbu Państwa

oraz mienia Skarbu Państwa będącego we władaniu państwowych osób prawnych następuje wraz z obciążeniami, lecz bez zobowiązań Skarbu Państwa oraz państwowych osób prawnych wynikających z działalności organów władających przekazywanym mieniem, które powstały przed dniem przejęcia przez województwo. Obciążenia powinny być ujawnione w decyzji o przekazaniu, jednak ich nieujawnienie w żaden sposób nie narusza praw osób trzecich. Przekazanie mienia Skarbu Państwa oraz mienia Skarbu Państwa będącego we władaniu państwowych osób prawnych wolne jest od podatków i opłat. Zwolnione od opłat sądowych jest także postępowanie w przedmiocie wpisu w księdze wieczystej.

Prawa majątkowe nie należące do innych wojewódzkich osób prawnych wykonuje zarząd województwa. Oświadczenia woli w imieniu województwa składa marszałek województwa wraz z członkiem zarządu województwa, chyba że statut województwa stanowi inaczej. Marszałek może składa jednoosobowo oświadczenia woli inne niż przewidziane w statucie, jeżeli sejmik województwa udzieli mu do tego upoważnienia. Zarząd województwa może umocować do składania oświadczeń woli w imieniu województwa kierowników wojewódzkich samorządowych jednostek gospodarczych nie mających osobowości prawnej. Czynność prawna, z której wynika zobowiązanie pieniężne, wymaga do jej skuteczności kontrasygnaty głównego księgowego województwa.

Województwo nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania innych wojewódzkich osób prawnych, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Podobnie za zobowiązania województwa nie odpowiadają inne wojewódzkie osoby prawne. W ustawie o samorządzie województwa znalazły się regulacje, które zasadniczo w części dotyczącej nieruchomości powinny być zamieszczone w ustawie o gospodarce nieruchomościami. Wojewódzkie osoby prawne (tj. województwo, wojewódzkie jednostki organizacyjne, którym ustawa przyznaje wprost status osób prawnych, osoby prawne, które mogą być tworzone na podstawie odrębnej ustawy wyłącznie przez województwo samodzielnie decydują w granicach ustaw (szczególnie należy mieć tu na uwadze ustawę o gospodarce nieruchomościami) o sposobie wykonywania należących do nich praw majątkowych, z tym że - nieodpłatne rozporządzenie mieniem, zbycie nieruchomości służących do powszechnego użytku lub bezpośredniego zaspokajania potrzeb publicznych, zbycie przedmiotów

posiadających szczególną wartość naukową, historyczną, kulturalną lub przyrodniczą, zmiana przeznaczenia nieruchomości służących do powszechnego użytku lub bezpośredniego zaspokajania potrzeb publicznych albo przedmiotów posiadających szczególną wartość naukową, historyczną, kulturalną lub przyrodniczą - wymaga zgody zarządu województwa, bez względu na to czy wymienione wyżej przedmioty czynności stanowią mienie województwa, czy innej wojewódzkiej osoby prawnej.

4. Prawo miejscowe

Prawem miejscowym, jako pojęciem ogólnym, określa się zbiorczą kategorię norm prawnych stanowiących dotychczas przez organy gminy, wojewodę i organy administracji specjalnej, bez względu na zakres ich obowiązywania. W wyniku reformy administracyjnej kompetencje do uchwalania przepisów prawa miejscowego posiadać będą organy gminy, wojewodowie, organy administracji niezespólonej oraz organy samorządu powiatu i województwa. W grupie wszystkich aktów prawnych stanowiących przez ww. organy na szczególną uwagę zasługują, jako forma kwalifikowana, akty prawa miejscowego. Omówienia nowych regulacji dotyczących prawa miejscowego, zawartych w przedstawionych w zbiorze niniejszym ustawach, dokonać należy w kontekście przepisów, uchwalonej w 1997 r., Konstytucji. W rozdziale dotyczącym źródeł prawa obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej zawarte zostały przepisy trzech artykułów, których zakres regulacji obejmuje problematykę prawa miejscowego. Ponadto w przepisach przejściowych i końcowych zamieszczony został art. 241 ust. 7, który określa status dotychczas wydanych przepisów miejscowych i gminnych, porządkując jednocześnie rozbieżności terminologiczne występujące w tym zakresie. W pierwszej kolejności art. 87 ust. 2 Konstytucji stanowi, że źródłami powszechnie obowiązującego prawa w Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego. Przepis ten systematyzuje i porządkuje status przepisów prawa miejscowego w strukturze źródeł prawa obowiązującego w Polsce. Do tej pory prawodawstwo organów gminy i wojewody regulowane było jedynie w drodze ustaw zwyczajnych, które na skutek stosowania różnej nomenklatury przyczyniały

się do powstawania licznych wątpliwości. Prawo miejscowe stało się pojęciem konstytucyjnym. Z kolei art. 94 Konstytucji stanowi, że organy samorządu terytorialnego oraz terenowe organy administracji rządowej, na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie, ustanawiają akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze działania tych organów. Oznacza to, że organy samorządu terytorialnego oraz terenowe organy administracji rządowej - i tylko te organy - mogą stanowić powszechnie obowiązujące na obszarze swego działania przepisy prawa miejscowego. Tym samym akty prawa miejscowego, obok ustaw i rozporządzeń, wydanych w celu wykonania przepisów ustawowych, wiążą każdego kto przebywa na obszarze ich (aktów prawa miejscowego) obowiązywania. Oczywiście poniekąd zasadę wyraża art. 88 ust. 1 Konstytucji, który dla obowiązywania m. in. prawa miejscowego wymaga ich ogłoszenia. Zdanie drugie art. 94 odsyła w kwestii zasad i trybu wydawania przepisów prawa miejscowego do ustawy zwyczajnej, która konkretnie już określi zarówno organy umocowane do wydawania aktów prawa miejscowego, jak i przedmiotowy zakres tego umocowania. Podobnie uczynił ustawodawca w art. 88 ust. 2, który mówi, że zasady i tryb publikacji aktów normatywnych, za jakie niewątpliwie uznać należy - w świetle art. 8 ust. 2 Konstytucji - przepisy prawa miejscowego, określi ustawa. Uznano bowiem, że dla obowiązywania norm o charakterze generalnym niezbędne są jasne i jednolite zasady ich ogłaszania.

Nowe upoważnienia do stanowienia aktów prawa miejscowego zawarte zostały w ustawach: o samorządzie powiatowym, o samorządzie województwa oraz o administracji rządowej w województwie. W tym miejscu wskazać należy na regulację art. 241 ust. 7 Konstytucji, który stwierdza, że obowiązujące w dniu 17 października 1997 r. akty prawa miejscowego oraz przepisy gminne stają się aktami prawa miejscowego w rozumieniu art. 8 ust. 2 Konstytucji. Ustawy o terenowych organach rządowej administracji ogólnej oraz o samorządzie terytorialnym posługiwały się pojęciami odmiennymi dla określenia rezultatów działalności prawodawczej organów gminy i wojewody (akty o mocy powszechnie obowiązującej). Pierwsza z ustaw mówiła o prawie miejscowym, podczas gdy ustawa o samorządzie terytorialnym gminne prawo miejscowe nazywała przepisami gminnymi. Wywoływało to wątpliwości czy ww. przepisy należą do tego samego rodzaju powszechnie obowiązujących przepisów prawa. W tym znaczeniu przepisy

art. 241 ust. 7 Konstytucji porządkuje dotychczasową praktykę ujednolicając pojęcie prawa miejscowego poprzez zaliczenie do tej zbiorczej kategorii zarówno aktów prawa miejscowego stanowionych przez wojewodę jak i przepisów gminnych.

Jednocześnie wypada zwrócić uwagę na to, że nowe rozwiązania przyjęte w odniesieniu do prawa miejscowego pozostają w wielu punktach zbieżne ze stosowanymi do tej pory regulacjami ustaw: o samorządzie terytorialnym i o terenowych organach rządowej administracji ogólnej.

4.1 Organy stanowiące akty prawa miejscowego

Obowiązujące na terenie powiatu akty prawa miejscowego, zgodnie z art. 40 ust. 1 ustawy o samorządzie powiatowym, stanowione są zasadniczo przez radę powiatu. Przepis ten przewiduje, że na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawach rada powiatu stanowi akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze powiatu. Z kolei art. 42 ust. 2 zawiera normę kompetencyjną upoważniającą zarząd gminy do wydawania powiatowych przepisów porządkowych w przypadkach nie cierpiących zwłoki. Przepis ten dopuszcza więc możliwość stanowienia przez zarząd powiatu jedynie tych aktów prawa miejscowego, które mają charakter przepisów porządkowych. Poza tym przypadkiem organem wyłącznie upoważnionym do stanowienia aktów prawa miejscowego obowiązujących na obszarze powiatu jest rada powiatu. Upoważniając zarząd do uchwalania przepisów porządkowych ustawa przewidziała jednocześnie procedurę zatwierdzania tych przepisów. Normuje tę kwestię art. 42 ust. 3, zgodnie z którym, powiatowe przepisy porządkowe wydane przez zarząd podlegają zatwierdzeniu na najbliższej sesji rady powiatu, a w razie nieprzedłożenia ich do zatwierdzenia lub odmowy ich zatwierdzenia tracą moc w terminie określonym przez radę powiatu. W tym miejscu należy wskazać na ogólną normę art. 12 pkt 1 ustawy o samorządzie powiatowym, który stanowienie aktów prawa miejscowego przesuwa do wyłącznej właściwości rady powiatu. W świetle tego przepisu unormowanie zawarte w art. 42 ust. 2 potraktować należy jako przepis szczególny. Treść tej normy w zestawieniu z procedurą zatwierdzenia podkreślają szczególny charakter kompetencji zarządu do wydawania

powiatowych przepisów porządkowych. Przedstawione rozwiązania są właściwie tożsame z tymi, które spotykamy w ustawie o samorządzie terytorialnym w kwestii organu właściwego do stanowienia przepisów gminnych.

Z uwagi na utworzenie samorządowych województw nowym rozwiązaniem jest wyposażenie sejmiku województwa w kompetencję do stanowienia aktów prawa miejscowego obowiązujących na obszarze województwa lub jego części. W myśl art. 39 ustawy o administracji rządowej w województwie akty prawa miejscowego stanowione są w województwie przez wojewodę oraz organy administracji niezespółonej.

W ustawie o samorządzie województwa uprawnienie do stanowienia aktów prawa miejscowego zostało zastrzeżone wyłącznie na rzecz sejmiku województwa. Kompetencja ta została określona przez ustawodawcę w art. 89 ust. 1 ustawy, który mówi, że na podstawie ustawy o samorządzie województwa i na podstawie upoważnień udzielonych w innych ustawach sejmik województwa stanowi akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze województwa lub jego części. Pewne uogólnienie w zakresie kompetencji do stanowienia aktów prawa miejscowego obowiązującego na terenie województwa wprowadza art. 9 ustawy o samorządzie województwa poprzez określenie, że akty te stanowi samorząd województwa. Przyjąć należy, że norma ta, z uwagi na umiejscowienie w ustawie ustrojowej, może w przyszłości stanowić podstawę do wyprowadzenia w oparciu o przepisy ustawy szczególnej kompetencji do wydawania aktów prawa miejscowego także przez inny niż sejmik organ samorządu województwa.

4.2 Przedmiot regulacji i forma powszechnie obowiązujących przepisów prawa miejscowego

Rada powiatu może wydawać przepisy prawa miejscowego na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawach (art. 40 ustawy o samorządzie powiatowym). Akty prawa miejscowego uchwalone w ten sposób obowiązują na obszarze całego powiatu. Ustawodawca nie przewidział tutaj, tak jak ma to miejsce w województwie, możliwości ograniczenia mocy obowiązującej do części powiatu. Przykładowe wyliczenie kwestii, które mogą być przed-

miotem regulacji w formie aktów prawa miejscowego zawiera ust. 2 art. 40. Stanowi on, że akty te podejmowane są, w szczególności, w sprawach wymagających uregulowania w statucie, w sprawach porządkowych, w kwestiach szczególnego trybu zarządzania mieniem powiatu oraz w sprawie zasad i trybu korzystania z powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej. Dodać należy, że do wydania tego rodzaju przepisów w każdym przypadku konieczna jest wyraźna kompetencja określona w szczególnym przepisie ustawy. Rada powiatu nie może uchylać aktów prawa miejscowego jedynie na podstawie ogólnej normy art. 40 ust. 1 ustawy. Szczególną formą obowiązujących na obszarze powiatu aktów prawa miejscowego są powiatowe przepisy porządkowe. Przesłanki do ich wydania zostały wymienione w art. 41 ust. 1, który mówi, że w zakresie nie uregulowanym w odrębnych ustawach lub innych przepisach powszechnie obowiązujących, w szczególności uzasadnionych przypadkach, rada powiatu może wydawać powiatowe przepisy porządkowe, jeżeli jest to niezbędne dla ochrony życia, zdrowia lub mienia obywateli, ochrony środowiska naturalnego albo dla zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego, o ile przyczyny te występują na obszarze więcej niż jednej gminy. Podkreślić należy, że w odróżnieniu od przepisów, o których mowa w art. 40 ust. 1, powiatowe przepisy porządkowe nie mogą dotyczyć przedmiotów uregulowanych w ustawach i innych przepisach powszechnie obowiązujących. Jediną podstawą do ich wydania jest art. 41 ust. 1 i nie jest tutaj wymagana kompetencja zawarta w szczególnym przepisie ustawowym. Przyczyną, dla której mogą być wydane powiatowe przepisy porządkowe jest wystąpienie okoliczności faktycznych, o których mówi art. 41 ust. 1. Innym wymogiem, odróżniającym powiatowe przepisy porządkowe od innych aktów prawa miejscowego, jest konieczność wystąpienia przesłanek uzasadniających wydanie powiatowych przepisów porządkowych na obszarze więcej niż jednej gminy, spośród tych, które wchodzi w skład powiatu. W ustawie z 1990 r. o samorządzie terytorialnym regulacja zakresu przedmiotowego przepisów gminnych jest bardzo zbliżona, przy czym w odniesieniu do przepisów porządkowych ustawa o samorządzie powiatowym przewiduje dodatkową przesłankę niezbędną do wydania tych przepisów, a mianowicie musi to nastąpić w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Ponadto ustawa o samorządzie powiatowym rozszerza zakres przedmiotowy dopuszczając ochronę powiatowymi przepisami porządkowymi również środowiska naturalnego.

Zakres umocowania sejmiku województwa do stanowienia prawa miejscowego został określony podobnie jak rady powiatu, przy czym sejmik jako jedyny spośród organów upoważnionych do wydawania aktów prawa miejscowego nie został wyposażony w kompetencję do uchwalania przepisów porządkowych. Zatem jego umocowanie dotyczy wyłącznie stanowienia norm czysto wykonawczych, do wydania których konieczna jest wyraźna kompetencja zawarta w szczególnym przepisie ustawowym. Ustawodawca w art. 89 ust. 1 ustawy o samorządzie województwa stwierdził jedynie ogólnie, że podstawę do uchwalania przez sejmik województwa aktów prawa miejscowego zawierają zarówno przepisy ustawy ustrojowej jak i innych ustaw. Wydawanie aktów prawa miejscowego przez sejmik województwa odbywa się w granicach tych szczegółowych upoważnień. Do wyłącznej właściwości sejmiku należy stanowienie aktów prawa miejscowego, a w szczególności statutu województwa, zasad gospodarowania mieniem wojewódzkim oraz zasad i trybu korzystania z wojewódzkich obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.

Wojewoda jako organ rządowej administracji ogólnej wyposażony został w kompetencje do stanowienia prawa miejscowego dwojakiego rodzaju. W myśl art. 39 ustawy o administracji rządowej w województwie wojewoda może na podstawie i w granicach upoważnień przewidzianych w ustawach wydawać akty prawa miejscowego. Przepis powyższy traktuje zatem wyłącznie o przepisach czysto wykonawczych, wydawanych na podstawie szczególnego przepisu ustawy i mających dostosować generalne unormowania do potrzeb i specyfiki województwa. W takim samym zakresie do wydawania przepisów miejscowych, wypełniających i realizujących ogólną normę ustawową, upoważnione zostały organy administracji niezespolonej. Przyjąć należy, że te ostatnie organy będą mogły uchwalać akty prawa miejscowego jedynie w sytuacji, gdy ustawa dokładnie, w sposób nie budzący wątpliwości, wskaże ten właśnie organ jako umocowany do wydania takiego powszechnie obowiązującego przepisu prawa miejscowego. Mając bowiem na uwadze brzmienie art. 24 ustawy o administracji rządowej w województwie wszelkie wątpliwości co do upoważnienia administracji rządowej do wydawania prawa miejscowego trzeba będzie rozstrzygać na korzyść wojewody. Ustawodawca odstąpił w nowej ustawie regulującej uprawnienia wojewody od nazywania aktów prawa miejscowego o charakterze wykonawczym jako rozporządzeń

wykonawczych. Z kolei art. 40 ust. 1 stwarza wojewodzie podstawę do stanowienia przepisów porządkowych, jeżeli jest to niezbędne do ochrony życia, zdrowia lub mienia oraz do zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego. W zakresie formy i terminologii konsekwentnie zachowane zostało, obowiązujące w zakresie legislacji dotychczasowych wojewodów, rozwiązanie w postaci rozporządzenia porządkowego. W porównaniu z zakresem, w jakim do tej pory na podstawie ustawy z 1990 r. wojewoda mógł wydawać przepisy porządkowe obecne uregulowanie różni się kilkoma elementami. Po pierwsze przepisy te wojewoda może wydawać w przypadkach nieuregulowanych w ustawach lub innych przepisach powszechnie obowiązujących. Ponadto dodatkowo, czego nie przewidywała ustawa z 1990 r. o terenowych organach rządowej administracji ogólnej, rozporządzenie porządkowe może być wydane dla ochrony spokoju i bezpieczeństwa publicznego. Wreszcie w nowej ustawie brak jest ogranicznika czasowego - wojewoda nie musi wskazywać granicznego momentu, do którego obowiązuje rozporządzenie porządkowe. W stosunku do powiatowych przepisów porządkowych dla wydania rozporządzenia wojewody nie jest wymagane, aby okoliczności faktyczne, uzasadniające wydanie tych przepisów, miały charakter "szczególnie uzasadnionego przypadku". Wreszcie rozporządzenie wojewody może być wydane dla ochrony mienia w szczególności, a nie jedynie dla ochrony mienia obywateli.

Stosownie do art. 40 ust. 3 po wydaniu rozporządzenia porządkowego wojewoda ma obowiązek przekazać je Prezesowi Rady Ministrów, któremu służą uprawnienia nadzorcze przewidziane w art. 41 ust. 1. Ponadto rozporządzenia te wojewoda musi również przekazać marszałkowi województwa, starostom, prezydentom miast, burmistrzom i wójtom, na teren których to gmin i powiatów rozciąga się moc obowiązująca tych rozporządzeń.

Wszystkie przepisy porządkowe prawa miejscowego, wydawane przez radę powiatu, sejmik województwa i wojewodę mogą być sankcjonowane karą grzywny w trybie i na zasadach określonych w ustawie - kodeks wykroczeń.

W tym miejscu zasygnalizować jedynie należy mogący powstać problem wzajemnej relacji przepisów porządkowych wydanych przez organy gminy, powiatu i wojewodę. Zgodnie bowiem z art. 87 Konstytucji akty prawa

miejscowego są powszechnie obowiązującymi przepisami na obszarze działania organów, które je ustanowiły, a zasada funkcjonalnej samodzielności poszczególnych szczebli samorządowych oraz niezależności administracji rządowej i samorządowej sprawiają, że nie można uznać jednych przepisów porządkowych za nadrzędne w stosunku do pozostałych.

4.3 Promulgacja aktów prawa miejscowego

Dla swego obowiązywania akty prawa miejscowego, zgodnie z art. 88 ust. 1 Konstytucji, muszą być ogłoszone w sposób przez prawo przepisany (promulgacja). Data ich publikacji jest najwcześniejszą datą, od której mogą one obowiązywać. Stąd wszystkie akty prawa miejscowego podlegają ogłoszeniu przede wszystkim w organie publikacyjnym wojewody jakim jest wojewódzki dziennik urzędowy. Przepisy art. 43 ustawy o administracji rządowej w województwie reguluje kwestie wydawania przez wojewodę wojewódzkiego dziennika urzędowego. Publikowane są w nim akty prawa miejscowego wydawane przez sejmik województwa, wojewodę i organy administracji niespełnionej, akty Prezesa Rady Ministrów uchylające akty prawa miejscowego stanowione przez wojewodę i organy administracji niespełnionej, akty prawa miejscowego wydawane przez organ powiatu i gminy, wyroki sądu administracyjnego uwzględniające skargi na akty prawa miejscowego stanowionego przez organy administracji rządowej, organy samorządu województwa, organy powiatu i gminy oraz inne akty i informacje, jeżeli ich publikacją w tym dzienniku przewiduje przepis szczególny. Art. 43 ust. 1 i 2 ustawy o samorządzie powiatowym stanowią, że akty prawa miejscowego wydawane przez radę powiatu, z zastrzeżeniem szczególnego trybu publikacji powiatowych przepisów porządkowych, ogłaszane są po ich podpisaniu i skierowaniu do publikacji przez przewodniczącego rady powiatu w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Dzień wydania tego dziennika jest dniem ogłoszenia aktu prawa miejscowego. Podobnie czyni art. 89 ust. 2 ustawy o samorządzie województwa, wg którego marszałek województwa podpisuje akty prawa miejscowego przyjęte przez sejmik województwa i kieruje do publikacji w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Wreszcie art. 42 ust. 1 ustawy o administracji rządowej w województwie stwierdza tylko, że

akty prawa miejscowego wydawane przez wojewodę są ogłaszane w wojewódzkim dzienniku urzędowym, a dzień wydania dziennika jest dniem ogłoszenia aktu. Przyjęte w tych trzech ustawach rozwiązanie polegające na konieczności publikowania wszystkich aktów prawa miejscowego w wojewódzkim dzienniku urzędowym jest wyrazem realizacji zasady kontroli przez państwo tego, które akty organów, uprawnionych do stanowienia przepisów prawa, mają charakter powszechnie obowiązujących.

Odmienne tryb publikacji przewidziany został dla przepisów porządkowych oraz pewnej kategorii innych aktów prawa miejscowego stanowionego przez wojewodę. Kwestie te regulują przepisy art. 42 ust. 3, 4 i 5, które mówią, że rozporządzenia porządkowe wojewody ogłaszane są natychmiast w środkach masowego przekazu oraz w drodze obwieszczeń lub w inny sposób zwyczajowo przyjęty na danym obszarze. Z kolei w przypadkach kiedy z istoty regulacji zawartej w akcie prawa miejscowego wojewody, wydanym na podstawie upoważnienia udzielonego w ustawie, wynika, że zwłoka w wejściu w życie przepisów w nim zawartych mogłaby spowodować nieodwracalne szkody, lub poważne zagrożenie życia, zdrowia lub mienia, wojewoda może zarządzić ogłoszenie i wejście w życie takiego rozporządzenia w trybie i na zasadach przewidzianych dla rozporządzeń porządkowych. Po dokonaniu publikacji w sposób przewidziany powyżej, przepisy te są ponadto ogłaszane w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Odmienne niż akty prawa miejscowego ogłaszane wyłącznie w wojewódzkim dzienniku urzędowym, rozporządzenia porządkowe wchodzi w życie z chwilą ich ogłoszenia. Powiatowe przepisy porządkowe, podobnie jak rozporządzenia porządkowe, ogłaszane są w środkach masowego przekazu oraz w drodze obwieszczeń lub w inny sposób zwyczajowo przyjęty na danym obszarze i wchodzi w życie z dniem takiego ogłoszenia. Następnie przepisy te również podlegają publikacji w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

W sposób zbieżny ustawy traktują zagadnienie wejścia w życie przepisów miejscowych. Mianowicie art. 42 ust. 2 ustawy o administracji rządowej w województwie określa jako datę najwcześniejszą, od której mogą obowiązywać przepisy wydane przez wojewodę lub organy administracji niespełnionej, dzień przypadający po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia. Zgodnie z tym przepisem ustawa lub przepis miejscowy mogą jedynie

przewidzieć datę późniejszą. Jedyne wyjątki przewiduje art. 42 ust. 4 ustawy o administracji rządowej w województwie. Ustawa o samorządzie województwa kwestię wejścia w życie aktów prawa miejscowego stanowiłego przez sejmik województwa reguluje w art. 89 ust. 4. Przepis ten ustanawia zasadę, w myśl której akty stanowiące przez sejmik województwa wchodzi w życie w dniu ogłoszenia za wyjątkiem przypadków, gdy datę późniejszą przewidzą przepisy odrębne lub same akty prawa miejscowego. Wreszcie ustawa o samorządzie powiatowym przewiduje, że powiatowe akty prawa miejscowego wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, chyba że ustawa lub przepis powiatowy postanowią inaczej.

Ustawa o administracji rządowej w województwie w art. 43 ust. 4 nakłada na wojewodę obowiązek prowadzenia zbioru wydawanych przez siebie wojewódzkich dzienników urzędowych. Zbiór ten winien być udostępniony jednostkom samorządu terytorialnego z obszaru województwa, a ponadto wojewoda ma obowiązek umożliwić wgląd do niego każdemu, kto tylko taką wolę wyrazi.

Podobny obowiązek ustawa o samorządzie powiatowym nałożyła na starostwo powiatowe. Art. 45 stanowi bowiem, że urząd ten gromadzi i udostępnia zbiór aktów prawa miejscowego ustanowionych przez powiat (organy powiatu).

4.4 Rozstrzygnięcia nadzorcze i skargi na przepisy prawa miejscowego

Przepisy aktów prawa miejscowego podlegają badaniu w ramach ogólnej procedury nadzoru przewidzianej w art. 75 - 81 ustawy o samorządzie powiatowym, art. 41 ustawy o administracji rządowej w województwie oraz w art. 78 - 83 ustawy o samorządzie województwa. We wszystkich trzech ustawach przewidziane zostało prawo skargi do sądu administracyjnego w razie naruszenia przez akty prawa miejscowego, wydane w sprawie z zakresu administracji publicznej, czyjegokolwiek interesu prawnego lub uprawnienia. Krąg osób uprawnionych do wniesienia skargi we własnym imieniu jest nieograniczony, a w ustawie o samorządzie powiatowym - podobnie jak w ustawie o samorządzie terytorialnym - dopuszczono ponadto wniesienie skargi

do sądu administracyjnego także w imieniu grupy mieszkańców powiatu, który na taką reprezentację wyrazili zgodę na piśmie. Różnice pomiędzy poszczególnymi ustawami polegają zasadniczo na tym, że w przypadku aktów prawa miejscowego stanowiącego przez organy samorządowe, w myśl art. 90 ust. 1 ustawy o samorządzie województwa oraz art. 87 ust. 1 ustawy o samorządzie powiatowym, należy wezwać do usunięcia naruszeń organ, który przepis ustanowił, zaś w przypadku przepisów wojewody i organów administracji niezespolonej, zgodnie z brzmieniem art. 44 ust. 1 ustawy o administracji rządowej w województwie, wezwanie do usunięcia naruszeń należy skierować do organu, który przepis ustanowił, lub do organu nadzorczego uprawnionego do uchylecia tych aktów. Brak takiego wezwania i bezpośrednie zaskarżenie aktu do sądu administracyjnego czynią tę skargę niedopuszczalną. Te regulacje pozostają zbieżne w całości z dotychczasowymi rozwiązaniami funkcjonującymi odpowiednio w ustawie o samorządzie terytorialnym i w ustawie o terenowych organach rządowej administracji ogólnej. Sąd administracyjny w razie rozpatrzenia pozytywnej wniesionej skargi stwierdza nieważność aktu prawa miejscowego. Na podstawie art. 90 ust. 2 ustawy o samorządzie województwa oraz art. 44 ust. 2 ustawy o administracji rządowej w województwie nie może to jednak nastąpić, w odniesieniu do aktów stanowiących przez sejmik województwa i wojewodę, jeżeli od dnia wydania tego aktu upłynął 1 rok. Brak jest natomiast takiego przepisu w art. 87 ustawy o samorządzie powiatowym. Ponadto w artykule tym brak jest także odesłania do art. 82, na mocy którego nie można stwierdzić nieważności uchwały organu powiatu po upływie 1 roku od dnia jej podjęcia. Zawierająca zbieżne rozwiązania w kwestii skargi do sądu administracyjnego ustawa o samorządzie terytorialnym w art. 101 ust. 4 odsyła do odpowiedniego stosowania art. 94, który nie pozwala na stwierdzenie nieważności uchwały organu gminy po upływie 1 roku od jej podjęcia. W odniesieniu do wszystkich aktów prawa miejscowego nie jest dopuszczalne ponowne wniesienie skargi do sądu administracyjnego w sprawie, w której sąd ten już orzekał i wniesioną skargę oddalił.

5. Ustawa o samorządzie powiatowym

5.1 Przepisy ogólne ustawy o samorządzie powiatowym

Powiat – zgodnie z ustawową definicją, jest częścią terytorium państwa oraz jednocześnie, lokalną wspólnotą samorządową. Jako jednostka podziału terytorialnego państwa obejmuje całe obszary odpowiednich gmin (graniczących ze sobą). Rada Ministrów w drodze rozporządzenia tworzy i znosi powiaty po zasięgnięciu opinii zainteresowanych rad gmin, powiatów i sejmików województw. Lokalną wspólnotę samorządową tworzą z mocy prawa wszyscy mieszkańcy powiatu. Powiat ma osobowość prawną. Jest w związku z tym podmiotem nie tylko władzy publicznej ale także stosunków cywilnoprawnych. Samodzielność powiatu podlega ochronie sądowej. Zadania określone w ustawach powiat wykonuje w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Poza ustawą o ustroju powiatu stanowi jego statut. Ustawa przewiduje określenie w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw administracji publicznej (aktualnie Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji) wzorcowego statutu powiatu.

Ustawa określa należące do powiatu ponadgminne zadania publiczne. Zadania te mają charakter ogólny w tym znaczeniu, że do podjęcia działań władczych przez administrację powiatową konieczne jest szczególne upoważnienie ustawowe. Tak więc punkt ciężkości w określeniu kompetencji powiatu przenosi się na szczególne prawo materialne. Zasadniczą regulacją w tym względzie będzie odrębnie przyjęta ustawa o zmianie poszczególnych ustaw w związku z reformą ustrojową państwa, rozdzielająca kompetencje organów administracji publicznej pomiędzy powiat, województwo i wojewodę. Mimo to należy wskazać na przykładowe zadania, które zbiorczo ustawa określa jako “zadania publiczne o charakterze ponadgminnym”. Są to m.in. zadania z zakresu: edukacji publicznej, promocji i ochrony zdrowia, pomocy społecznej, polityki prorodzinnej, wspierania osób niepełnosprawnych, transportu, dróg publicznych, kultury i ochrony dóbr kultury, kultury fizycznej, turystyki, geodezji, kartografii, gospodarki nieruchomościami, zagospodarowania przestrzennego i nadzoru budowlanego, gospodarki wodnej, ochrony środowiska, rolnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego

porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, ochrony przeciwpożarowej, przeciwdziałania bezrobociu, ochrony praw konsumenta, obronności, promocji powiatu i współpracy z organizacjami pozarządowymi. Jako zbiorcze, wyodrębnione zadanie ustawa przypisuje do powiatu wykonywanie zadań powiatowych służb inspekcji i straży. Odrębne ustawy mogą nadto określać inne zadania powiatu. Ustawa stanowi wprost, że zadania powiatu nie mogą naruszać zakresu działania gmin. Poszczególne powiaty będą mogły natomiast przekazywać gminie w drodze porozumienia zadania należące do powiatu. W drodze porozumienia powiat będzie mógł wykonywać zadania z zakresu administracji rządowej a także prowadzić zadania innego powiatu a także województwa na którego terenie jest położony. W celu wykonywania zadań powiat może tworzyć jednostki organizacyjne i zawierać umowy z innymi podmiotami. Ustawa wprowadza jednak zakaz prowadzenia przez powiaty działalności gospodarczej wykraczającej poza zadania o charakterze użyteczności publicznej.

5.2 Władze powiatu

Podobnie jak w przypadku gminy oraz województwa tak i na szczeblu powiatu jego mieszkańcy podejmują rozstrzygnięcia w głosowaniu powszechnym - poprzez wybory i referendum powiatowe - lub za pośrednictwem organów powiatu (art. 8 ust. 1 ustawy o samorządzie powiatowym). Organami powiatu są rada powiatu oraz zarząd powiatu (art. 8 ust. 2 ustawy o samorządzie powiatowym).

5.2.1 Rada powiatu

Organem stanowiącym i kontrolnym powiatu jest rada powiatu, której kadencja trwa 4 lata, radni natomiast są wybierani w wyborach bezpośrednich. Do wyłącznej właściwości rady powiatu należy m.in.: stanowienie aktów prawa miejscowego, w tym statutu powiatu, wybór i odwoływanie zarządu powiatu, powoływanie i odwoływanie, na wniosek starosty, sekretarza i skarbnika

powiatu, który jest również głównym księgowym budżetu, uchwalanie budżetu powiatu, podejmowanie uchwał w sprawach wysokości podatków i opłat w granicach określonych ustawami, podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych powiatu (określonych w art. 12 pkt 8 ustawy o samorządzie powiatowym) oraz w sprawach herbu powiatu i flagi powiatu a także podejmowanie uchwał w innych sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady powiatu.

Rada powiatu wybiera ze swego grona przewodniczącego i jednego lub dwóch wiceprzewodniczących przy czym funkcji tych nie można łączyć z pełnieniem funkcji w zarządzie powiatu (art. 14 ust. 2 ustawy o samorządzie powiatowym). Przewodniczący rady powiatu organizuje pracę rady oraz prowadzi jej obrady. Jest to wyłączne zadanie przewodniczącego. Rada powiatu - podobnie jak rada gminy - obraduje na sesjach zwoływanych przez przewodniczącego w miarę potrzeby, co najmniej jednak raz na kwartał. W ustawie o samorządzie powiatowym znalazło się rozwiązanie (funkcjonujące także w ustawie o samorządzie terytorialnym) polegające na zobowiązaniu przewodniczącego do zwołania sesji gdy z takim wnioskiem wystąpi co najmniej 1/4 ustawowego składu rady, zarząd lub starosta. Przewodniczący powinien zwołać sesję w terminie 7 dni od złożenia wniosku (art. 15 ust. 1 ustawy). Nowum jakie wprowadza ustawa o samorządzie powiatowym polega na tym, że po upływie terminu 7-mio dniowego określonego w art. 15 ust. 1 sesję zwołuje starosta w ciągu 14 dni od dnia złożenia wniosku.

Rada powiatu kontroluje działalność zarządu oraz powiatowych jednostek organizacyjnych. W tym celu ma obowiązek powołać komisję rewizyjną w skład której wchodzi wyłącznie radni. W skład komisji rewizyjnej nie mogą jednakże wejść radni, którzy pełnią funkcję przewodniczącego lub wiceprzewodniczącego rady albo też wchodzi w skład zarządu. Komisja rewizyjna wykonuje zadania, które określa wprost ustawa o samorządzie powiatowym (art. 16 ust. 3 ustawy o samorządzie powiatowym) oraz inne zadania zlecone przez radę powiatu w zakresie kontroli. Jako organ wewnętrzny rada powiatu - podobnie jak rada gminy - może powoływać stałe lub doraźne komisje do wypełniania określonych zadań. Rada powołująca komisję powinna ustalić przedmiot jej działania oraz skład osobowy. W skład komisji - w przeciwieństwie do rozwiązania przyjętego w ustawie o samo-

radzie terytorialnym - mogą wchodzić wyłącznie radni. Ustawa o samorządzie powiatowym wprowadza także ograniczenie polegające na tym, że radny pobiera diety z tytułu członkostwa w nie więcej niż dwóch komisjach (art. 17 ust. 3). Jednocześnie art. 21 ust. 5 zawiera delegację dla ministra właściwego do spraw administracji publicznej do określenia w drodze rozporządzenia maksymalnej wysokości diet, które - na zasadach ustalonych przez radę powiatu - przysługują radnemu.

Natomiast podobnie jak radni gminy radni powiatu mogą tworzyć kluby radnych mające charakter zespołów czy też grup radnych reprezentujących wspólne opcje polityczne. Organizację wewnętrzną oraz tryb pracy rady i komisji powoływanych przez radę, a także zasady tworzenia klubów radnych określa statut należący do kategorii aktów prawa miejscowego (art. 19 ustawy o samorządzie powiatowym).

Ustawa o samorządzie powiatowym zmienia nieco pozycję radnego w porównaniu z pozycją radnego gminy głównie z powodu dodatkowych ograniczeń nie znanych w dotychczasowych regulacjach ustawowych. I tak, obok wynikających z pełnionego mandatu, obowiązków przyjmowania postulatów mieszkańców i przedstawiania ich organom powiatu do rozpatrzenia, brania udziału w pracach organów powiatu, stosowania się do zakazów wynikających z przepisów tzw. antykorupcyjnych (art. 24e - 24h ustawy o samorządzie terytorialnym) oraz zakazów łączenia funkcji radnego z zatrudnieniem w starostwie powiatowym lub na stanowisku kierownika jednostki organizacyjnej powiatu, w którym radny uzyskał mandat (analogicznie jak w art. 24a i dalszych ustawy o samorządzie terytorialnym), radny powiatu nie może brać udziału w głosowaniu, jeżeli dotyczy ono jego interesu prawnego; radny nie może też łączyć swego mandatu z mandatem radnego gminy i radnego województwa. Ustawodawca utrzymał natomiast prawną ochronę radnego taką jak dla funkcjonariuszy publicznych, jak też ochronę stosunku pracy z radnym powiatu.

5.2.2 Zarząd powiatu

Zarząd powiatu jako organ wykonawczy wykonuje uchwały rady powiatu i zadania powiatu określone przepisami prawa. W szczególności do zadań zarządu należy: przygotowywanie projektów uchwał rady oraz po uchwaleniu przez radę ich wykonywanie, gospodarowanie mieniem powiatu, wykonywanie budżetu powiatu (art. 32 ust. 2 ustawy o samorządzie powiatowym). W realizacji zadań zarząd podlega wyłącznie radzie powiatu. Sprawy dotyczące organizacji wewnętrznej oraz trybu pracy zarządu powinien określić statut powiatu. Zarząd składa się ze starosty jako jego przewodniczącego, wicestarosty i pozostałych członków. Starostę oraz na jego wniosek pozostałych członków zarządu powiatu w liczbie od 3 do 5 osób (w tym wicestarostę) wybiera rada powiatu. Ustawodawca wprowadził tu - choć w znacznie bardziej ograniczonym zakresie niż w gminie i województwie - konstrukcję określaną w literaturze jako "zarząd autorski". Rada powiatu nie może bowiem bez wniosku starosty powołać pozostałych członków zarządu, tym samym starosta ma pewien wpływ na to z jakimi osobami będzie współpracował w ramach zarządu. Członkowie zarządu powiatu mogą być wybrani spoza składu rady i w przypadku dokonania takiego wyboru z tymi członkami powinien zostać nawiązany stosunek pracy (art. 27 ust. 3 ustawy o samorządzie powiatowym). Ustawa o samorządzie powiatowym wprowadza zakaz łączenia członkostwa w zarządzie z członkostwem w organie samorządowym gminy i województwa oraz z zatrudnieniem w administracji rządowej, a także z mandatem posła albo senatora.

Jeżeli rada powiatu nie dokona wyboru pierwszego zarządu w terminie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez właściwy organ wyborczy ulega rozwiązaniu z mocy prawa. Po rozwiązaniu rady powiatu przeprowadza się wybory przedterminowe. Wybory zarządza wojewoda. Jeżeli rada powiatu ponownie nie dokona wyboru zarządu w terminie 3 miesięcy ulega rozwiązaniu z mocy prawa. Jednakże w tym przypadku nie przeprowadza się już wyborów przedterminowych, a do dnia wyborów rady na kolejną kadencję oraz wyboru zarządu powiatu zadania i kompetencje organu powiatu przejmuje komisarz rządowy ustanowiony przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek wojewody (art. 29 ustawy o samorządzie powiatowym).

Konstrukcja dotycząca absolutorium i skutków jego nieudzielenia jest analogiczna do konstrukcji zastosowanej w ustawie o samorządzie terytorialnym. Uchwała rady powiatu w sprawie nieudzielenia zarządowi absolutorium jest równoznaczna ze złożeniem wniosku o odwołanie zarządu, chyba że po zakończeniu roku budżetowego zarząd powiatu został odwołany z innej przyczyny. Rada powiatu po spełnieniu warunków określonych w art. 30 ustawy o samorządzie powiatowym może odwołać zarząd większością co najmniej 3/5 głosów ustawowego składu rady, w głosowaniu tajnym. Odwołanie zarządu lub poszczególnych jego członków z innej przyczyny niż nieudzielenie absolutorium może nastąpić jedynie na wniosek co najmniej 2/5 ustawowego składu rady. Dalsza szczegółowa regulacja jest zawarta w art. 31 ustawy o samorządzie powiatowym.

Zarząd wykonuje zadania powiatu przy pomocy starostwa powiatowego, kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży oraz jednostek organizacyjnych powiatu, które wspólnie tworzą powiatową administrację zespoloną. Organizację i zasady funkcjonowania starostwa powiatowego określa regulamin organizacyjny uchwalany przez radę powiatu na wniosek zarządu powiatu - a więc analogicznie jak w gminie (art. 33 ust. 2 ustawy o samorządzie terytorialnym).

Starosta powiatu pełniąc funkcję przewodniczącego zarządu posiada również inne kompetencje. Starosta jest kierownikiem starostwa powiatowego oraz jest zwierzchnikiem służbowym pracowników starostwa i kierowników jednostek organizacyjnych powiatu oraz zwierzchnikiem powiatowych służb, inspekcji i straży. Sprawując zwierzchnictwo starosta m.in. powołuje i odwołuje kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży, zatwierdza programy ich działania, w sytuacjach szczególnych kieruje wspólnymi działaniami tych jednostek. Ustawa upoważnia starostę do wydawania decyzji w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej o ile przepisy szczególne nie przewidują wydawania decyzji przez zarząd powiatu. Dalsze regulacje w tym zakresie są zawarte w art. 38 ust. 2 i 3 ustawy o samorządzie powiatu.

5.3 Związki i stowarzyszenia

Powiaty mogą tworzyć, w celu wspólnego wykonywania zadań publicznych, związki z innymi powiatami. Związek posiada osobowość prawną. Powiaty mogą zawierać porozumienia w sprawie powierzania jednemu z nich prowadzenia zadań publicznych. Miasta na prawach powiatu mogą tworzyć związki i zawierać porozumienia także z gminami. Powiaty mogą tworzyć stowarzyszenia powiatów, w tym również z gminami.

5.4 Nadzór nad działalnością powiatu

Kryterium, z punktu widzenia którego jest sprawowany nadzór nad samorządem, jest zgodność z prawem - legalność (art. 171 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). Konstytucja nie przewiduje innych kryteriów nadzoru. Ustawa o samorządzie powiatu również zachowuje to kryterium zgodnie bowiem z art. 77 ustawy o samorządzie powiatowym nadzór nad wykonywaniem zadań powiatu jest sprawowany na podstawie kryterium zgodności z prawem. Organami nadzoru nad samorządem powiatu są: Prezes Rady Ministrów i wojewoda, a w zakresie spraw finansowych - regionalna izba obrachunkowa. Organy nadzoru mogą jednak wkraczać w działalność powiatu jedynie w przypadkach określonych ustawami.

Podstawowym środkiem nadzoru jest rozstrzygnięcie nadzorcze, w którym organ nadzoru, w przypadku stwierdzenia sprzeczności z prawem, orzeka o nieważności uchwały w całości lub części w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia doręczenia uchwały organowi nadzoru. Natomiast w przypadku nieistotnego naruszenia prawa organ nadzoru nie stwierdza nieważności uchwały lecz jedynie ogranicza się do wskazania, iż uchwałę wydano z naruszeniem prawa. Jest to konstrukcja analogiczna do przyjętej w ustawie o samorządzie terytorialnym. Sprawa legalności uchwały budżetowej jest uregulowana w sposób odrębny. Zgodnie z art. 80 ustawy o samorządzie powiatowym, jeżeli stwierdzenie nieważności dotyczy uchwały budżetowej budżet w części objętej stwierdzeniem nieważności nie może być wykonany do chwili rozstrzygnięcia sprawy przez sąd administracyjny. Na starostę ustaw nakłada obowiązek przedkładania wojewodzie uchwał rady w terminie 7 dni

od dnia ich podjęcia. Natomiast uchwały w sprawie wydania przepisów porządkowych podlegają niezwłocznemu przekazaniu. Starosta jest również zobowiązany do przedkładania regionalnej izbie obrachunkowej uchwały budżetowej, uchwały w sprawie absolutorium dla zarządu oraz innych uchwał objętych zakresem nadzoru izby.

Ustawa przewiduje także środki nadzoru o charakterze nadzwyczajnym: rozwiązanie rady powiatu, zarządu powiatu oraz zawieszenie organów powiatu. Rozwiązanie rady powiatu może nastąpić w razie naruszenie przez radę Konstytucji lub ustaw. Wówczas Sejm na wniosek Prezesa Rady Ministrów może, w drodze uchwały, rozwiązać radę powiatu. Rozwiązanie rady powiatu jest równoznaczne z rozwiązaniem wszystkich organów powiatu. Do czasu wyboru nowych organów ich funkcje pełni osoba wyznaczona przez Prezesa Rady Ministrów. Analogicznie w przypadku gdy naruszenia Konstytucji lub powtarzających się naruszeń ustaw dopuszcza się zarząd powiatu - wojewoda, po bezskutecznym wezwaniu rady powiatu do zastosowania niezbędnych środków, rozwiązuje zarząd. Do czasu wyborów funkcję zarządu i starosty pełni osoba wyznaczona przez wojewodę (art. 83 ust. 2 ustawy o samorządzie powiatowym). Natomiast w razie nie rokującego nadziei na szybką poprawę i przedłużającego się braku skuteczności w wykonywaniu zadań publicznych przez organy powiatu Prezes Rady Ministrów może zawiesić organy powiatu i ustanowić zarząd komisaryczny na okres do 2 lat, nie dłużej jednak niż do wyboru zarządu przez radę kolejnej kadencji.

Rozstrzygnięcia organu nadzoru dotyczące powiatu podlegają zaskarżeniu do sądu administracyjnego z powodu niezgodności z prawem w terminie 30 dni od dnia ich doręczenia.

5.5 Miasta na prawach powiatu

Obok powiatów tworzonych i działających na podstawie ustawy o samorządzie powiatowym ustawa przewiduje, że na szczeblu powiatowym zadania będą wykonywane także przez miasta na prawach powiatu. Miasta liczące ponad 100 tys. mieszkańców oraz te z dotychczasowych miast wojewódzkich, które utracą status województw - zasadniczo stają się miastami na prawach

powiatu. Ustawa przewiduje odstępstwa od tej reguły zarówno poprzez możliwość odstąpienia od nadania statusu powiatu miastom, które spełniają wskazane kryteria, jak i możliwość nadania tego statusu miastom nie spełniającym tych wymogów. Funkcje organów powiatu w miastach na prawach powiatu sprawuje rada miasta oraz zarząd miasta. Z jednej strony miasta na prawach powiatu wykonują zadania powiatu określone w ustawie o samorządzie powiatowym, z drugiej zaś - co wymaga podkreślenia - nazwę, skład liczebność oraz zasady i tryb działania organów miasta na prawach powiatu określa ustawa o samorządzie terytorialnym.

6. Ustawa o samorządzie województwa

6.1 Przepisy ogólne ustawy o samorządzie województwa

Zgodnie z art. 1 ustawy mieszkańcy województwa tworzą z mocy prawa "regionalną wspólnotę samorządową". Przepisy konstytucyjne i korespondujący z nim, wprowadzony w 1998 roku, ustrój administracji przewidują więc wspólnoty samorządowe dwojakiego rodzaju - lokalne (gmina i powiat) i regionalne (województwo). Samorząd regionalny ma być zgodnie z zamierzeniem ustawodawcy podmiotem zdolnym do prowadzenia polityki regionalnej oraz do podejmowania współpracy międzyregionalnej na poziomie europejskim. Ustawa definiuje województwo jako jednostkę samorządu terytorialnego oraz jako jednostkę zasadniczego podziału terytorialnego kraju. Wyżej wskazano na istotne konsekwencje tego rozróżnienia.

Kwestia kompetencji (zakresu działania) województwa ujęta jest w kombinowany sposób. Od strony pozytywnej jest to wykonywanie zadań publicznych o charakterze wojewódzkim, od strony negatywnej samorząd województwa może działać w obszarach nie zastrzeżonych ustawami na rzecz administracji rządowej. Tak więc na rzecz samorządu województwa działają będzie domniemanie kompetencji, które może być uchylone na rzecz administracji rządowej tylko poprzez wyraźny przepis ustawy. W art. 1 wypowiedziana jest wprost zasada zespolenia, która omówiona jest w ramach ogólnych rozważań oraz na tle ustawy o administracji rządowej w województwie. Także zasada samodzielności poszczególnych jednostek samorządu

wypowiedziana jest w przepisach ogólnych ustawy. Zakres działania województwa nie narusza samodzielności powiatów i gmin, nie stanowi również województwo organu nadzoru, kontroli czy wyższego szczebla w rozumieniu przepisów procedury administracyjnej. Odnośnie sposobu artykułowania przez regionalną wspólnotę samorządową swojego stanowiska ustawa odwołuje się do tradycyjnego schematu. Mieszkańcy województwa podejmują rozstrzygnięcia w drodze wyborów, referendum albo za pośrednictwem organów województwa.

Status prawny województwa widzieć należy zarówno w kontekście prawa publicznego, jak i prawa prywatnego. Na płaszczyźnie cywilnoprawnej jest województwo podmiotem praw i obowiązków, w tym majątkowych. Posiada osobowość prawną i dysponuje mieniem wojewódzkim. Na płaszczyźnie publiczno-prawnej jest formą sprawowania władzy publicznej, a jego samodzielność podlega ochronie sądowej (w tym także, a może nawet w szczególności, przeciwko administracji rządowej). Szczegółowe kwestie ustroju województwa zawarte będą w statucie województwa, którego uchwalenie wymaga uzgodnienia z Prezesem Rady Ministrów. Tak więc i na poziomie województwa będziemy mieć do czynienia z regulacją z jednej strony ogólną, wynikającą z ustawy, oraz szczegółową wynikającą ze statutu. Ustrój poszczególnych województw może więc podlegać modyfikacjom, choć w granicach - dosyć rygorystycznie - wyznaczonych przez ustawę.

Ustawa wprowadza pojęcie "wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych" (art. 8), które mogą być tworzone przez organy województwa dla realizacji zadań województwa. Który z organów uprawniony będzie do tworzenia tych "jednostek organizacyjnych", zależeć będzie od charakteru kreowanego przez województwo podmiotu.

W nawiązaniu do zasady samodzielności funkcjonalnej poszczególnych szczebli samorządu odczytywać należy przepisy pozwalające na zawieranie porozumień w sprawie wzajemnego powierzania prowadzenia poszczególnych zadań publicznych. Porozumienia te mogą być zawierane między województwami oraz między województwem a powiatami lub/i gminami z terenu tego województwa. W kwestiach szczegółowych ustawa o samorządzie województwa odsyła do postanowień zawartych w ustawie o samorządzie terytorialnym.

6.2 Zakres działalności województwa

Ogólne przepisy regulujące zakres działalności województwa samorządowego wprowadzają nowe, istotne pojęcia. Wśród nich wymienić należy strategię i politykę rozwoju województwa oraz programy wojewódzkie. Zasadniczym celem województwa samorządowego ma być kreowanie rozwoju regionu. "Rozwój regionalny – zjawisko niezwykle złożone, gdy chodzi o uwarunkowania, cele, metody i środki realizacji, mające charakter proces dynamicznego – trudno jest zapisać w kategoriach prawnych. Dlatego te przepisy te zakreślają jedynie podstawowa konstrukcje modelu normatywnego realizacji zadań samorządu województwa w tym zakresie" (z uzasadnienia Ustawa wymienia zasadnicze cele jakim służyć ma strategia rozwoju województwa. Są to: pielęgnowanie polskości, rozwój i kształtowanie świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej, pobudzanie aktywności gospodarczej, podnoszenie poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa, zachowanie wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego, kształtowanie i utrzymanie ładu przestrzennego. Jest to wyliczenie przykładowe jednak wskazane przez ustawodawcę cele uważa należy za priorytetowe. Strategia rozwoju województwa winna przybrać postać uchwały sejmiku (art. 18 pkt 2). Istotne znaczenie mają programy wojewódzkie (forma realizacji strategii rozwoju województwa). Spośród tych ostatnich ustawa wyodrębnia kategorie "wieloletnich programów wojewódzkich".

Narzędziem realizacji strategii rozwoju jest polityka rozwoju regionu. Ustawa wskazuje co składa się na politykę rozwoju województwa. Są to szczególne zadania w zakresie m.in. kreowania rynku pracy, utrzymanie i rozbudowy infrastruktury społecznej i technicznej, pozyskiwania i łączenia środków finansowych dla realizacji zadań z zakresu użyteczności publicznej (art. 11 ust. 2).

Trudno przesądzić o normatywnym charakterze tego rodzaju strategii rozwoju i planów. Jak się wydaje, nie będą mieć one charakteru przepisów rodzących bezpośrednio konsekwencje na zewnątrz organów województwa. W szczególności nie mogą stać się np. podstawą roszczenia do województwa o realizację takich czy innych zamierzeń.

W ramach przepisów ogólnych ustawy o samorządzie województwa uregulowana jest także kwestia prowadzenia działalności gospodarczej przez województwo. Dopuszczalną formą prowadzenia takiej działalności jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółka akcyjna. Obok tego ograniczenia o charakterze podmiotowym, ustawa wprowadza ograniczenia przedmiotowe. Tak więc działalność gospodarcza powinna zasadniczo odbywać się "w sferze użyteczności publicznej". Poza sferą użyteczności publicznej, działalność utworzonych przez województwo spółek (lub spółek do których województwo przystąpiło) możliwa jest tylko wtedy gdy ich przedmiotem działalności jest wykonywanie czynności promocyjnych, edukacyjnych i wydawniczych dla rozwoju województwa. Ponadto w art. 13 ust. 3 zawarte jest odesłanie do odrębnej ustawy w zakresie zasad tworzenia i przystępowania do spółek o jakich wyżej mowa.

Ogólna część ustawy o samorządzie województwa zakończona jest wyliczeniem w art. 14 zakresu działania samorządu wojewódzkiego. Wyliczenie to nie jest samodzielną podstawą do działań władczych samorządu województwa ale raczej przykładowym wskazaniem obszaru, którego działalność województwa będzie dotyczyć. Przepisami, które określają szczegółowe kompetencje organów województwa są ustawy z zakresu materialnego prawa administracyjnego.

6.3 Władze samorządu województwa

6.3.1 Sejmik województwa

Organem uchwałodawczym, stanowiącym o najważniejszych sprawach samorządowego województwa jest sejmik województwa. Sejmik województwa powinien posiadać legitymację polityczną do podejmowania wiążących decyzji o wyborze strategicznych celów oraz alokacji środków finansowych na ich realizację w ramach budżetu województwa. Legitymację taką zapewnia wybór, w drodze wyborów powszechnych i bezpośrednich w okręgach stanowiących powiaty lub ich zespoły, według ordynacji proporcjonalnej. Liczba radnych wchodzących w skład sejmiku jest zróż-

nicowana w zależności od liczby mieszkańców województwa. Do właściwości sejmiku, jako organu stanowiącego i kontrolnego należą sprawy o charakterze zasadniczym z punktu widzenia realizacji celów samorządu regionalnego. Między innymi do katalogu spraw o podstawowym znaczeniu należą: uchwalanie strategii rozwoju województwa oraz wieloletnich programów wojewódzkich, stanowienie aktów prawa miejscowego, w szczególności statutu województwa, zasad gospodarowania mieniem wojewódzkim, zasad i trybu korzystania z wojewódzkich obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, uchwalanie planu zagospodarowania przestrzennego, uchwalanie budżetu województwa, określanie zasad udzielania dotacji przedmiotowych i podmiotowych z budżetu województwa, uchwalanie, w granicach określonych ustawami, przepisów dotyczących podatków i opłat lokalnych, uchwalanie "Priorytetów współpracy zagranicznej województwa", podejmowanie uchwał w sprawie uczestnictwa w międzynarodowych zrzeszeniach regionalnych i innych formach współpracy regionalnej, podejmowanie uchwał w sprawie tworzenia związków, stowarzyszeń, fundacji oraz ich rozwiązywania, a także przystępowania do nich lub występowania z nich, podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych województwa dotyczących m.in. emitowania obligacji oraz określania zasad ich zbywania, nabywania i wykupowania, zaciągania długoterminowych pożyczek i kredytów, tworzenia spółek prawa handlowego i przystępowania do nich oraz określania zasad wnoszenia wkładów, a także obejmowania, nabywania i zbywania udziałów i akcji, wybieranie i odwoływanie zarządu województwa, powoływanie i odwoływanie, na wniosek marszałka województwa, skarbnika województwa, który jest głównym księgowym budżetu województwa. W katalogu spraw zawarto również klauzulę, że do właściwości sejmiku należy podejmowanie uchwał w innych sprawach zastrzeżonych ustawami i statutem województwa do kompetencji sejmiku. Kompetencje sejmiku wynikają zatem z przepisów ustaw lub postanowień statutu. Kompetencja sejmiku musi być zawsze wyraźnie określona. W odróżnieniu od konstrukcji kompetencji rady gminy, do właściwości której należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy, kompetencja sejmiku województwa nie ma charakteru kompetencji ogólnej. Natomiast na zasadzie domniemania kompetencji zostały konstruowane kompetencje zarządu województwa (art. 41 ust. 1 ustawy o samorządzie województwa), który wykonuje zadania należące do samorządu województwa

nie zastrzeżone na rzecz sejmiku województwa i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych. Kompetencje stanowiące (uchwałodawcze) sejmiku będą realizowane na posiedzeniach plenarnych, w ramach sesji, zwoływanych przez przewodniczącego co najmniej raz na kwartał (art. 21 ust. 1 ustawy o samorządzie województwa). Organizacja pracy sejmiku i kierowanie jego obradami należy do przewodniczącego sejmiku wybieranego spośród radnych bezwzględną większością głosów w głosowaniu tajnym (art. 20 ust. 1 ustawy o samorządzie województwa).

6.3.2 Status radnego

Status radnego województwa nie odbiega od standardów unormowań statusu osób wykonujących mandat przedstawicielski. Istotne znaczenie ma zakaz łączenia funkcji radnego województwa z mandatem radnego powiatu i radnego gminy (art. 23 ust. 4 ustawy o samorządzie województwa). Radny pełniąc swą funkcję nie jest związany instrukcjami wyborców, radny jest natomiast obowiązany kierować się w swej działalności interesami państwa i wojewódzkiej wspólnoty samorządowej. W związku wykonywaniem mandatu, korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych. Ustawa formułuje także zakazy dotyczące radnego. Radny nie może wchodzić w stosunki cywilnoprawne w sprawach majątkowych z województwem lub wojewódzkimi samorządowymi jednostkami organizacyjnymi, z wyjątkiem stosunków prawnych wynikających z korzystania z powszechnie dostępnych usług na warunkach ogólnych oraz stosunku najmu pomieszczeń do własnych celów mieszkaniowych lub własnej działalności gospodarczej oraz dzierżawy, a także innych prawnych form korzystania z nieruchomości, jeżeli najem, dzierżawa lub użytkowanie są oparte na warunkach ustalonych powszechnie dla danego typu czynności prawnych. Radny nie może także brać udziału w głosowaniu w sprawach, o których była wyżej mowa, jeżeli dotyczy to jego interesu prawnego. Podobnie jak to czyni ustawa o samorządzie terytorialnym, tak i ustawa o samorządzie województwa wyklucza możliwość nawiązania stosunku pracy z radnym w urzędzie marszałkowskim w tym województwie, w którym radny uzyskał mandat. Wyjątek stanowi sytuacja, w której radny został wybrany do zarządu województwa i nawiązano z nim

stosunek pracy na podstawie wyboru. Szczegółowa regulacja w tym zakresie jest zawarta w art. 25 i 26 ustawy o samorządzie województwa.

6.3.3 Zarząd województwa

Organem wykonawczym województwa jest zarząd województwa. Jest on organem kolegialnym działającym pod przewodnictwem marszałka województwa. W skład zarządu województwa (liczącego 5 osób), oprócz marszałka województwa jako jego przewodniczącego, wchodzi wiceprzewodniczący oraz pozostali członkowie. Członkostwa zarządu województwa nie można łączyć z członkostwem w organach gminy i powiatu z zatrudnieniem w administracji rządowej oraz z mandatem posła lub senatora.

Wybór marszałka województwa reguluje art. 32 ust. 1 ustawy o samorządzie województwa zgodnie z którym marszałka wybiera ze swego grona sejmik województwa bezwzględną większością głosów. Na wniosek już wybranego marszałka województwa sejmik dokonuje wyboru pozostałych członków zarządu województwa, w tym nie więcej niż 2 wiceprzewodniczących w terminie 3 miesięcy od daty ogłoszenia wyników wyborów przez właściwy organ wyborczy. Jeżeli sejmik województwa nie dokona wyboru zarządu województwa w tym terminie, ulega rozwiązaniu z mocy prawa. Przeprowadzają się wówczas wybory przedterminowe - jeżeli nowy sejmik nie dokona wyboru zarządu w trzymiesięcznym terminie, ulega również rozwiązaniu z mocy prawa, a do czasu wyborów sejmiku na kolejną kadencję zadania i kompetencje samorządu wykonuje właściwy terytorialnie wojewoda. Wybór wiceprzewodniczących i pozostałych członków zarządu województwa dokonuje się bezwzględną większością głosów ustawowego składu sejmiku województwa. W odróżnieniu od marszałka wiceprzewodniczący i pozostali członkowie zarządu województwa mogą być wybrani spoza składu sejmiku województwa (art. 32 ust. 4 ustawy o samorządzie województwa). Zarząd województwa musi mieć oparcie w większości politycznej sejmiku, stąd przy powoływaniu zarządu ustawa stawia wysokie wymagania "większościowe".

Stabilność funkcjonowania zarządu zapewnia rygorystyczna procedura jego odwołania. Nieudzielenie zarządowi absolutorium nie jest równoznaczne

z odwołaniem zarządu natomiast ma charakter wniosku o odwołanie zarządu. Sejmik województwa, po zapoznaniu się z wnioskiem komisji rewizyjnej i opinią regionalnej izby obrachunkowej w sprawie uchwały sejmiku województwa o nieudzieleniu zarządowi województwa absolutorium, może odwołać zarząd województwa większością 3/5 głosów ustawowego składu sejmiku. Sprawę odwołania zarządu z powyższej przyczyny sejmik województwa może rozpoznać dopiero po upływie 14 dni od podjęcia uchwały o nieudzieleniu zarządowi absolutorium. Wniosek o odwołanie zarządu lub poszczególnych jego członków z wyjątkiem marszałka województwa z innej przyczyny niż nieudzielenie absolutorium, powinien być złożony przez co najmniej 1/3 ustawowego składu sejmiku i zaopiniowany przez komisję rewizyjną. Szczegółowa regulacja dotycząca odwołania organu wykonawczego lub jego członków jest zawarta w przepisach art. 34-39 ustawy o samorządzie województwa. Kompetencje zarządu województwa zostały unormowane w oparciu o konstrukcję domniemania kompetencji - zarząd wykonuje wszystkie zadania należące do samorządu województwa, nie zastrzeżone na rzecz sejmiku województwa i wojewódzkich, samorządowych jednostek organizacyjnych (art. 41 ust. 1 ustawy o samorządzie województwa). Ustawa wymienia także przykładowo najważniejsze zadania zarządu jako organu wykonawczego, takie jak: wykonywanie uchwał sejmiku województwa, gospodarowanie mieniem województwa, w tym wykonywanie praw z akcji i udziałów posiadanych przez województwo, przygotowywanie projektu i wykonywanie budżetu województwa, przygotowywanie projektów strategii rozwoju województwa, planu zagospodarowania przestrzennego i programów wojewódzkich oraz ich wykonywanie, prowadzenie bieżącej polityki i zawieranie umów w zakresie współpracy międzynarodowej ze strukturami samorządu regionalnego w innych krajach i z międzynarodowymi zrzeszeniami regionalnymi, uchwalanie regulaminu organizacyjnego urzędu marszałkowskiego. Zasady i tryb działania zarządu województwa określa statut województwa. W ramach zarządu województwa podkreślenia wymaga rola marszałka województwa, który pełni jednocześnie funkcje przewodniczącego organu wykonawczego oraz zwierzchnika samorządowej administracji wojewódzkiej. Wykonując swe funkcje marszałek województwa organizuje pracę zarządu województwa i urzędu marszałkowskiego, kieruje bieżącymi sprawami województwa oraz reprezentuje województwo na zewnątrz. Ponadto

jest kierownikiem urzędu marszałkowskiego, zwierzchnikiem służbowym pracowników tego urzędu i kierownikami wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, wydaje decyzje w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej - jeżeli przepisy nie stanowią inaczej. Ustawa kreuje w ten sposób silną pozycję marszałka województwa jako lidera samorządu województwa, reprezentującego województwo na zewnątrz, także względem przedstawiciela rządu - wojewody. Kwalifikowana większość 3/5 głosów ustawowego składu sejmiku województwa obowiązuje przy odwołaniu marszałka, z tym, że odwołanie marszałka, ze względu na jego pozycję w zarządzie województwa, jest równoznaczne z odwołaniem całego zarządu województwa (art. 37 ustawy o samorządzie województwa).

6.3.4 Samorządowy aparat administracyjny

Aparatem administracyjnym wspomagającym organy samorządu województwa jest - według ustawy - urząd marszałkowski. Zasady organizacji i funkcjonowania urzędu marszałkowskiego określa sejmik województwa poprzez uchwalanie regulaminu organizacyjnego. Specyficznym urzędnikiem o statusie prawnym regulowanym przez ustawę o samorządzie województwa jest skarbnik województwa, zwany również głównym księgowym budżetu województwa. Ze względu na pozycję prawną głównego księgowego określoną normami prawa finansowego, ustawa zapewnia mu stabilną pozycję w strukturach aparatu samorządowego. Skarbnik jest bowiem powoływany i odwoływany na wniosek marszałka, przez sejmik województwa, bezwzględnie większością głosów, w obecności co najmniej połowy ustawowego składu sejmiku. Skarbnik uczestniczy w pracach oraz obradach, zarówno zarządu województwa jak i sejmiku województwa, z głosem doradczym.

6.4 Współpraca zagraniczna

Stosownie do art. 172 ust. 2 Konstytucji jednostka samorządu terytorialnego ma prawo przystępować do międzynarodowych zrzeczeń społeczności lokalnych i regionalnych oraz do współpracy ze społecznościami

lokalnymi i regionalnymi innych państw. W ust. 3 tego artykułu Konstytucja odsyła do ustawy zwykłej w sprawie określenia zasad, na jakich jednostki samorządu terytorialnego mogą korzystać z prawa do współpracy zagranicznej. Przyjąć należy, że zapisy omawianej ustawy są wykonaniem tego odesłania w zakresie samorządowego województwa. Już w ramach przepisów ogólnych wskazane zostało, że przy formułowaniu strategii rozwoju i realizacji polityki rozwoju regionu samorząd województwa współpracuje z organizacjami międzynarodowymi i regionami innych państw, zwłaszcza sąsiednimi (art. 12).

Ustawa wyodrębnia rozdział 6 poświęcony w całości współpracy zagranicznej województwa. Cele i priorytety geograficzne współpracy zagranicznej oraz zamierzenia co do przystępowania do międzynarodowych zrzeczeń regionalnych mają być zawarte w uchwalanych przez sejmik "Priorytetach współpracy zagranicznej województwa". W sensie normatywnym dokument ten nie ma charakteru wiążącego na zewnątrz samorządu województwa. Ustawa określa warunki jakim odpowiadać powinna współpraca (jej konkretne przejawy) ze społecznościami regionalnymi innych państw. Współpraca ta powinna być zgodna z prawem wewnętrznym, polityką zagraniczną Polski, oraz pozostawać w granicach zadań i kompetencji województwa. Obok tych kryteriów ogólnych ustawa wprowadza szczegółowe wymogi odnośnie "Priorytetów" oraz inicjatyw zagranicznych województwa. Te ostatnie będą konkretnymi formami realizacji współpracy zagranicznej. Jako przykładowe inicjatywy zagraniczne ustawa wymienia umowy o współpracy regionalnej oraz uchwały o przystąpieniu do międzynarodowych zrzeczeń regionalnych. Zarówno "Priorytety" jak i inicjatywy zagraniczne mogą być podejmowane za zgodą ministra właściwego do spraw zagranicznych (do końca 1998 - Ministra Spraw Zagranicznych) pozyskaną za pośrednictwem wojewody. Oznacza to, że procedura przyjęcia wskazanych dokumentów będzie musiała być poprzedzona zwróceniem się do ministra właściwego do spraw zagranicznych z wnioskiem o wyrażenie zgody. Przyjęcie uchwały bez tej zgody oznacza jej nieważność, jako sprzecznej z prawem (art. 82). Art. 77 określa także kwalifikowane warunki proceduralne dla uchwalenia omawianych dokumentów stawiając wymóg bezwzględnej większości ustawowego składu sejmiku województwa. Prowadzenie bieżącej polityki i zawieranie umów w zakresie współpracy międzynarodowej ze strukturami samorządu regionalnego w innych krajach i z międzynarodowymi zrzeczeniami

regionalnymi należy do zadań zarządu województwa (art. 41 ust. 2 pkt 5). Ustawa przewiduje, że udział województwa w zreszeniach międzynarodowych odbywał się będzie na zasadach określonych w porozumieniu zawartym przez ogólnokrajowe organizacje zrzeszające jednostki samorządu terytorialnego. Znaczenie tego przepisu nie jest jasne albowiem nie wiadomo o jakie porozumienie (kogo z kim) tutaj chodzi. Także kategoria "ogólnokrajowe organizacje zrzeszające jednostki samorządu terytorialnego" jest zupełnie nieczytelna. Tak więc konkretne przejawy współpracy zagraniczne województwa obwarowane są zarówno od strony przedmiotowej (zakresu do którego mogą się odnosić) jak i formalnej (zgoda ministra). Odpowiada to jednej z wiodących zasad, którym podporządkowano ustrój i uprawnienia samorządowego województwa – zasadzie unitarnej charakteru państwa.

6.5 Nadzór nad działalnością samorządu województwa

Kryterium, z punktu widzenia którego jest sprawowany nadzór nad samorządem, jest zgodność z prawem - legalność (art. 171 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). Konstytucja nie przewiduje innych kryteriów nadzoru. Ustawa zachowuje to kryterium, bowiem art. 79 ustawy stanowi, że nadzór nad wykonywaniem zadań województwa jest sprawowany na podstawie kryterium zgodności z prawem. Organami nadzoru nad samorządem województwa są: Prezes Rady Ministrów i wojewoda, a w zakresie spraw finansowych - regionalna izba obrachunkowa. Organy nadzoru mają prawo żądania informacji i danych, dotyczących organizacji i funkcjonowania województwa niezbędnych do wykonywania przysługujących im uprawnień nadzorczych (art. 80 ustawy o samorządzie województwa).

Podstawowym środkiem nadzoru jest rozstrzygnięcie nadzorcze, w którym organ nadzoru, w przypadku stwierdzenia sprzeczności z prawem, orzeka o nieważności uchwały. Organ samorządu, którego uchwała została uchylona może w ciągu 30 dni złożyć skargę do sądu administracyjnego. Organ nadzoru może także w przypadku nieistotnego naruszenia prawa nie stwierdzającego nieważności uchwały, ograniczyć się do wskazania, iż uchwałę wydano z naruszeniem prawa. Marszałek województwa jest zobowiązany do przedstawiania wojewodzie uchwał sejmiku województwa oraz uchwał

zarządu województwa w ciągu 7 dni od dnia ich podjęcia. W tym samym terminie marszałek województwa przedstawia regionalnej izbie obrachunkowej uchwały objęte zakresem nadzoru izby. Ustawa przewiduje także środki nadzoru o charakterze nadzwyczajnym: rozwiązanie sejmiku, zarządu województwa oraz zawieszenia organów samorządu województwa. Rozwiązanie sejmiku województwa może nastąpić w razie naruszenia przez sejmik Konstytucji lub rażącego albo wielokrotnego naruszenia ustaw. Wówczas Sejm na wniosek Prezesa Rady Ministrów może, w drodze uchwały, rozwiązać sejmik. Rozwiązanie sejmiku województwa jest równoznaczne z rozwiązaniem wszystkich organów samorządu województwa. Do czasu wyboru nowych organów ich funkcje pełni właściwy terytorialnie wojewoda. Analogicznie w przypadku gdy naruszenia Konstytucji lub rażącego albo wielokrotnego naruszenia ustaw dopuszcza się zarząd województwa, wojewoda po bezskutecznym wezwaniu sejmiku województwa do zastosowania niezbędnych środków, występuje z wnioskiem do Prezesa Rady Ministrów o rozwiązanie zarządu województwa. Zawieszenie organów samorządu województwa może nastąpić w razie nie rokującego szybkiej poprawy i przedłużającego się braku skuteczności w wykonywaniu zadań publicznych przez organy samorządu województwa. Wówczas Prezes Rady Ministrów po stwierdzeniu zaistnienia podstaw może zawiesić organy samorządu województwa i ustanowić zarząd komisaryczny na okres 2 lat, nie dłuższej jednak niż do wyboru zarządu województwa przez sejmik województwa nowej kadencji. Ustanowienie zarządu komisarycznego może nastąpić po uprzednim przedstawieniu zarzutów organom samorządu województwa i wezwaniu ich do niezwłocznego przedstawienia programu poprawy sytuacji województwa. Komisarza rządowego, który przejmuje wykonywanie zadań i kompetencji organów samorządu województwa, powołuje Prezes Rady Ministrów, na wniosek wojewody. Regulacje powyższe zawarte są w art. 84 – 85 ustawy o samorządzie województwa.

7. Ustawa o administracji rządowej w województwie

7.1 Przepisy ogólne

Art. 152 Konstytucji stanowi, że przedstawicielem Rady Ministrów w województwie jest wojewoda. Tryb jego powołania i odwołania oraz zakres działania określone mają być w ustawie zwykłej. Omawiana ustawa jest realizacją tej delegacji. Odwołując się do przedstawionych już pojęć "organu administracji ogólnej" należy wskazać, że na poziomie województwa, gdzie funkcjonują równoległe struktury administracji rządowej i samorządowej, "organem administracji ogólnej" jest wojewoda. Zgodnie z unitarnym charakterem państwa podstawowym zadaniem wojewody powinno być "zapewnienie spójności działania jednostek samorządu terytorialnego z generalnym kierunkiem polityki państwa" (z uzasadnienia). Zasada zespolenia administracji terenowej państwa, jako jedna z głównych zasad, którym podporządkowana ma być organizacja administracji, została zasygnalizowana w ramach rozważań ogólnych. Będzie o tym mowa w ramach uwag odnoszących się do kwestii szczegółowych. Ustawa wprowadza pojęcie "administracji publicznej", którą w województwie wykonują organy administracji rządowej lub organy administracji samorządowej. Odsyłając do przedstawionych już uwag dotyczących organizacji administracji samorządowej w województwie, dalsze rozważania poświęcić należy administracji rządowej. Administracje rządową tworzą wojewoda, jako organ administracji ogólnej oraz organy administracji niezespolonej. Wojewoda podlega kierownicy administracji zespolonej, organy administracji niezespolonej podlegają ministrom (kierownikom państwowych jednostek organizacyjnych). Ustawa przewiduje jednak, że powoływanie i odwoływanie organów administracji niezespolonej następuje na wniosek lub za zgodą właściwego wojewody. Jednocześnie prezes Rady Ministrów rozstrzyga na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej, powstałe na tym tle spory (art. 17). Administracja rządowa może być natomiast wykonywana nie tylko przez organy administracji rządowej, ale także przez samorządy i to zarówno terytorialny, jak i w innych formach. Ustawa podkreśla oczywistą w świetle standardów konstytucyjnych zasadę, że organ

administracji rządowej w województwie działają na podstawie i w granicach określonych przez ustawy. Ponadto ustawa zawiera ogólną dyrektywę odnoszącą się do rozlokowania kompetencji w zakresie wydawania indywidualnych aktów administracyjnych (przede wszystkim decyzji administracyjnych). Zgodnie z regułą zawartą w art. 6 kompetencja do wydawania indywidualnych aktów administracyjnych w pierwszej instancji powinna być przydzielona organom administracji rządowej ulokowanym na najniższym, możliwym do prawidłowego wykonania określonego zadania, poziomie.

7.2 Wojewoda

Organem sprawującym w województwie władzę administracji ogólnej jest wojewoda. Wojewoda działa jedynie w układzie pionowego podporządkowania i przed swoim zwierzchnikiem ponosi odpowiedzialność za działanie podległych mu służb.

Wojewoda, zgodnie z art. 7, jest przedstawicielem Rady Ministrów w województwie, zwierzchnikiem zespolonej administracji rządowej, organem nadzoru nad samorządem terytorialnym, organem wyższego stopnia w rozumieniu przepisów o postępowaniu administracyjnym, oraz reprezentantem Skarbu Państwa w zakresie i na zasadach określonych w odrębnych ustawach.

Wojewoda odwoływany i powoływany jest przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej. Art. 11 ustawy określa zależności organizacyjne między wojewodą a Prezesem Rady Ministrów. Prezes Rady Ministrów odniesieniu do wojewody: sprawuje nadzór, dokonuje okresowej oceny jego pracy, kieruje jego działalnością poprzez wydawanie poleceń i kontrolę ich realizacji, określa zasady składania sprawozdania z działalności, rozstrzyga spory między wojewodami i wojewodą a ministrem. Do realizacji tych uprawnień (poza powoływaniem i odwoływaniem oraz rozstrzyganiem sporów) Prezes Rady Ministrów może upoważnić ministra właściwego do spraw administracji publicznej. Wojewoda jako przedstawiciel Rady Ministrów odpowiada za wykonywanie polityki rządu na terenie województwa. Formy realizacji tej ogólnej kompetencji przejawiają się w kontrolowaniu wykonywania przez rządową administrację zespoloną

jej zadań, kontrolowaniu wykonywania zadań z zakresu administracji rządowej przez samorząd terytorialny i inne samorządy. Wojewoda dostosowuje do miejscowych warunków szczegółowe cele polityki rządu, koordynuje i kontroluje wykonanie wynikających stąd zadań. Do zadań wojewody należy zapewnienie współdziałania administracji rządowej i samorządowej na obszarze województwa oraz kierowanie działaniami tych jednostek w zakresie najogólniej rzecz ujmując - stanów nadzwyczajnych. Ponadto wojewoda wykonuje inne zadania przewidziane w ustawach oraz ustalone przez Radę Ministrów i Prezesa Rady Ministrów. Ustawa przyznaje wojewodzie prawo wydawania poleceń. Polecenie wojewody – zgodnie z legalną definicją zawartą w art. 9 pkt. 4, jest wezwaniem do wykonania określonej czynności. W przypadku gdy kierowane jest do służb, których wojewoda jest zwierzchnikiem, stanowi polecenie służbowe. Kierowane do innych organów i jednostek wykonujących administrację rządową stanowi środek nadzoru. Wydawane przez wojewodę polecenia w sytuacjach nadzwyczajnych obowiązują również organy samorządu terytorialnego. Polecenia wojewody nie mogą dotyczyć rozstrzygnięć załatwianych w formie decyzji administracyjnej. O wydanych poleceniach wojewoda zawiadamia niezwłocznie właściwego ministra. W przypadku administracji niezespólonej ustawa upoważnia właściwego ministra do wstrzymania poleceń wydanych organom tej administracji. Sprawa na tym tle rozstrzyga Prezes Rady Ministrów.

Poza opisanymi wyżej uprawnieniami wojewody w stosunku do administracji niezespólonej, organy te są obowiązane do: uzgadniania z wojewodą projektów stanowionych przez siebie aktów prawa miejscowego, zapewnienia zgodności swoich działań z poleceniami wojewody, składania wojewodzie informacji rocznych a na jego żądanie informacji bieżących.

W „sytuacjach nadzwyczajnych” (w tym w klęsk żywiołowych), wojewoda może wszcząć postępowanie dyscyplinarne w stosunku do pracowników administracji niezespólonej jak i administracji samorządowej, w razie naruszenia prawa przez te osoby. Wojewoda może także wstrzymywać czynności każdego organu prowadzącego egzekucję administracyjną na zasadach określonych w art. 20 ustawy. Dalsze uprawnienia wojewody w stosunku do organów administracji publicznej odnoszą się do prawa wglądu w tok spraw prowadzonych na obszarze województwa, prawa żądania informacji i wyjaśnień od kierowników państwowych osób prawnych, agentów

i funduszy (art. 21), nadzoru nad fundacjami (art. 22). Wojewoda jest, jak wspomniano, zwierzchnikiem zespolonej administracji rządowej. Kieruje tą administracją, koordynuje jej działalność, zapewnia warunki skutecznego jej działania oraz ponosi odpowiedzialność za rezultat jej działania. Ustawa statuuje domniemanie kompetencji wojewody we wszystkich sprawach z zakresu administracji rządowej w województwie. W końcu wojewoda jest reprezentantem Skarbu Państwa na zasadach określonych w ustawach szczególnych. Należy zwrócić uwagę na wykonywanie przez wojewodę uprawnień i obowiązków organu założycielskiego wobec przedsiębiorstw państwowych. Sprawowany przez wojewodę nadzór nad organami gmin, powiatów i samorządem województwa sprawowany jest na zasadach określonych w ustawach szczególnych.

7.3 Administracja zespolona

W ramach ogólnego wprowadzenia wspomniano o zasadzie zespolenia, jako dyrektywie, której podporządkowano model ustroju administracji wynikający z omawianych ustaw. “Zespolenie administracji rządowej oznacza poddanie wszystkich służb, inspekcji i straży, których charakter działalności i obszar terytorialnej właściwości to uzasadnia, zwierzchnictwu wojewody” (z uzasadnienia rządowego). Wojewoda staje się więc zwierzchnikiem nie tylko klasycznej administracji rządowej zorganizowanej w ramach urzędu wojewódzkiego ale także służb i inspekcji działających w województwie. Co do zasady oznaczać to powinno włączenie aparatu służb i inspekcji do struktury urzędu wojewódzkiego. O ile w odniesieniu do administracji samorządowej zasada zespolenia ma charakter bezwzględny, o tyle w odniesieniu do administracji rządowej zespolenie może mieć względny charakter. Tak więc możliwe jest istnienie terenowej administracji specjalnej, podporządkowanej bezpośrednio ministrom, ewentualnie centralnym organom administracji państwowej. Zgodnie z przepisami ogólnymi omawianej ustawy zespolenie służb, inspekcji i straży w administracji rządowej następuje pod zwierzchnictwem wojewody i zasadniczo w jednym urzędzie. Zespolenie oznacza więc takie ukształtowanie zależności pomiędzy wojewodą a kierownikami poszczególnych inspekcji, które sprawia, że kierownicy ci działają w imieniu

wojewody. Kierownicy ci zasadniczo działają samodzielnie w sferze merytorycznej (profesjonalnej) i z tego punktu widzenia mogą być traktowani jako organy administracji o właściwości szczególnej. Mimo to, wobec ich zespolenia pod zwierzchnictwem wojewody, to właśnie ten ostatni organ będzie ponosił odpowiedzialność za prawidłowe funkcjonowanie całej administracji zespolonej. Ta odpowiedzialność wymaga aby wojewoda był wyposażony w odpowiednie instrumenty oddziaływania na pozostające pod jego zwierzchnictwem służby (art. 15-23).

Ustanowienie organów administracji niezespolonej może nastąpić jedynie w drodze ustawy. Ponadto ustanowienie takiej administracji musi być uzasadnione ogólnopaństwowym charakterem wykonywanych zadań lub terytorialnym zasięgiem działania przekraczającym obszar jednego województwa. Także ustanowienie terenowych delegatur ministrów może nastąpić w drodze ustawy wraz z określeniem ich zadań i zakresu terytorialnego działania (art. 4-5).

Wojewoda wykonuje swoje zadania przy pomocy I i II wicewojewody oraz kierowników zespolonych służb, inspekcji i straży wojewódzkiej, dyrektora generalnego oraz dyrektorów wydziałów urzędu wojewódzkiego.

Ustawa przewiduje nadanie przez wojewodę statutu urzędu wojewódzkiego, który regulować ma organizację zespolonej administracji rządowej w województwie. W załączonym do statutu wykazie wymienia się jednostki organizacyjne podporządkowane wojewodzie oraz przedsiębiorstwa państwowe, dla których wojewoda jest organem założycielskim. Ponadto szczegółowa organizacja i tryb pracy urzędu wojewódzkiego określa regulamin ustalony przez wojewodę. Zasada zespolenia znajduje odzwierciedlenie m.in. w tym, że częścią regulaminu urzędu wojewódzkiego są regulaminy komisarzy inspektoratów i innych jednostek organizacyjnych stanowiących aparat pomocniczy kierowników zespolonych służb i inspekcji.

Przy wojewodzie działa kolegium doradcze, którego skład określony jest w art. 37 ustawy.

8. Wejście w życie. Przepisy przejściowe

Przepisy ustrojowe omówionych ustaw wchodzi w życie w terminie i na zasadach określonych w odrębnej ustawie (art. 46 ustawy o administracji rządowej w województwie, art. 92 ustawy o samorządzie województwa, art. 93 ustawy o samorządzie powiatowym).

Projekty rządowych regulacji w tym zakresie określają termin wejścia w życie tych ustaw – co do zasady - na dzień 1 stycznia 1999 roku. Część przepisów musi jednak wejść w życie już w dniu pierwszych wyborów do organów stanowiących powiatu i województwa.

Szczegółowe regulacje podporządkowane zostały m.in. następującym zasadom: zasadzie równoczesności wprowadzenia w życie reformy powiatowej i wojewódzkiej, zasadzie wyprzedzenia ukształtowania władz samorządu terytorialnego w stosunku do chwili wejścia w życie przepisów ustrojowych, zasadzie ciągłości toczących się postępowań administracyjnych.

Jednocześnie z wejściem w życie nowych regulacji traci moc ustawa o terenowych organach rządowej administracji ogólnej. Likwidacji ulegają dotychczasowe urzędy rejonowe i urzędy wojewódzkie.

USTAWA
o samorządzie powiatowym

USTAWA
z dnia 5 czerwca 1998 r.
o samorządzie powiatowym

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Mieszkańcy powiatu tworzą z mocy prawa lokalną wspólnotę samorządową.

2. Ilekroć w ustawie jest mowa o powiecie, należy przez to rozumieć lokalną wspólnotę samorządową oraz odpowiednie terytorium.

Art. 2. 1. Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.

2. Powiat ma osobowość prawną.

3. Samodzielność powiatu podlega ochronie sądowej.

4. O ustroju powiatu stanowi jego statut.

5. Minister właściwy do spraw administracji publicznej określi, w drodze rozporządzenia, wzorcowy statut powiatu.

Art. 3. 1. Powiat jako jednostka zasadniczego podziału terytorialnego obejmuje całe obszary graniczących ze sobą gmin albo cały obszar miasta na prawach powiatu. Przy tworzeniu, łączeniu, podziale, znoszeniu powiatów i ustalaniu ich granic należy dążyć do tego, aby powiat obejmował obszar możliwie jednorodny ze względu na układ osadniczy i przestrzenny oraz więzi społeczne i gospodarcze, zapewniające zdolność wykonywania zadań publicznych.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, tworzy, łączy, dzieli i znosi powiaty, po zasięgnięciu opinii zainteresowanych rad gmin, rad powiatów i sejmików województw.

3. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 2, określa gminy wchodzące w skład powiatów oraz nazwy powiatów i siedziby ich władz.

4. Rada Ministrów ustala, w drodze rozporządzenia, zasady i tryb postępowania przy składaniu wniosków w sprawach tworzenia, łączenia, podziału i znoszenia powiatów oraz określania ich granic.

Rozdział 2
Zakres działania i zadania powiatu

Art. 4. 1. Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie:

- 1) edukacji publicznej,
- 2) promocji i ochrony zdrowia,
- 3) pomocy społecznej,
- 4) polityki prorodzinnej,
- 5) wspierania osób niepełnosprawnych,
- 6) transportu i dróg publicznych,
- 7) kultury i ochrony dóbr kultury,
- 8) kultury fizycznej i turystyki,
- 9) geodezji, kartografii i katastru,
- 10) gospodarki nieruchomościami,
- 11) zagospodarowania przestrzennego i nadzoru budowlanego,
- 12) gospodarki wodnej,
- 13) ochrony środowiska i przyrody,
- 14) rolnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego,

15) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli,

16) ochrony przeciwpowodziowej, przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska

17) przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy,

18) ochrony praw konsumenta,

19) utrzymania powiatowych obiektów i urzędzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,

20) obronności,

21) promocji powiatu,

22) współpracy z organizacjami pozarządowymi.

2. Do, określonego w ust. 1, zakresu działania powiatu należy również wykonywanie zadań powiatowych służb, inspekcji i straży.

3. Ustawy mogą określać inne zadania powiatu.

4. Ustawy mogą określać niektóre sprawy należące do zakresu działania powiatu jako zadania z zakresu administracji rządowej, wykonywane przez powiat.

5. Powiat na uzasadniony wniosek zainteresowanej gminy przekazuje jej zadania z zakresu swojej właściwości na warunkach ustalonych w porozumieniu.

6. Zadania powiatu nie mogą naruszać zakresu działania gmin.

Art. 5. 1. Powiat może zawierać z organami administracji rządowej porozumienia w sprawie wykonywania zadań publicznych z zakresu administracji rządowej.

2. Powiat może zawierać porozumienia w sprawie powierzenia prowadzenia zadań publicznych z jednostkami lokalnego samorządu terytorialnego, a także z województwem, na którego obszarze znajduje się terytorium powiatu.

Art. 6. 1. W celu wykonywania zadań powiat może tworzyć jednostki organizacyjne i zawierać umowy z innymi podmiotami.

2. Powiat nie może prowadzić działalności gospodarczej wykraczającej poza zadania o charakterze użyteczności publicznej.

Art. 7. 1. Ustawy określają przypadki, w których właściwe organy administracji rządowej mogą nałożyć na powiat obowiązek wykonania określonych czynności w zakresie należącym do zadań powiatu, związanych z usuwaniem bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz z obronnością.

2. Jeżeli działania związane z usuwaniem zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz z obronnością przeprowadza się w ramach zorganizowanej akcji, nałożenie obowiązku może dotyczyć wykonania czynności, o których mowa w ust. 1, również poza terenem powiatu.

3. Za czynności, o których mowa w ust. 2, powiatowi przysługuje zwrot koniecznych wydatków i nakładów wraz z ustawowymi odsetkami od organu administracji, który nałożył obowiązek wykonania tych czynności.

Rozdział 3 Władze powiatu

Art. 8. 1. Mieszkańcy powiatu podejmują rozstrzygnięcia w głosowaniu powszechnym - poprzez wybory i referendum powiatowe - lub za pośrednictwem organów powiatu.

2. Organami powiatu są:

1) rada powiatu,

2) zarząd powiatu.

Art. 9. 1. Rada powiatu jest organem stanowiącym i kontrolnym powiatu, z zastrzeżeniem przepisów o referendum powiatowym.

2. Kadencja rady trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Radni wybierani są w wyborach bezpośrednich. Zasady i tryb przeprowadzania wyborów do rady powiatu oraz jej liczebność określa odrębna ustawa.

Art. 10. 1. Odwołanie rady powiatu przed upływem kadencji następuje w drodze referendum powiatowego.

2. W drodze referendum mogą być rozstrzygane sprawy z zakresu właściwości powiatu.

Art. 11. 1. Referendum przeprowadza się z inicjatywy rady lub na wniosek co najmniej 10% mieszkańców uprawnionych do głosowania.

2. Referendum jest ważne, jeżeli wzięło w nim udział co najmniej 30% uprawnionych do głosowania.

3. Referendum w sprawie odwołania rady powiatu przed upływem kadencji przeprowadza się na zasadach określonych w ust. 1 i 2, nie wcześniej jednak niż po upływie 12 miesięcy od dnia wyborów lub od dnia ostatniego referendum w sprawie odwołania rady powiatu przed upływem kadencji i nie później niż 6 miesięcy przed upływem kadencji.

4. Zasady i tryb przeprowadzania referendum określa odrębna ustawa.

Art. 12. Do wyłącznej właściwości rady powiatu należy:

- 1) stanowienie aktów prawa miejscowego, w tym statutu powiatu,
- 2) wybór i odwołanie zarządu,
- 3) powoływanie i odwoływanie, na wniosek starosty, sekretarza powiatu i skarbnika powiatu, będącego głównym księgowym budżetu powiatu,
- 4) stanowienie o kierunkach działania zarządu powiatu oraz rozpatrywanie sprawozdań z działalności zarządu, w tym z działalności finansowej,
- 5) uchwalanie budżetu powiatu,
- 6) rozpatrywanie sprawozdania z wykonania budżetu oraz podejmowanie uchwały w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium dla zarządu z tego tytułu,
- 7) podejmowanie uchwał w sprawach wysokości podatków i opłat w granicach określonych ustawami,
- 8) podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych powiatu dotyczących:

a) zasad nabycia, zbycia i obciążania nieruchomości oraz ich wydzierżawiania lub wynajmowania na okres dłuższy niż trzy lata, o ile ustawy szczególne nie stanowią inaczej,

b) emitowania obligacji oraz określania zasad ich zbywania, nabywania i wykupu,

c) zaciągania długoterminowych pożyczek i kredytów,

d) ustalania maksymalnej wysokości pożyczek i kredytów krótkoterminowych zaciąganych przez zarząd oraz maksymalnej wysokości pożyczek i poręczeń udzielanych przez zarząd w roku budżetowym,

e) zobowiązań w zakresie podejmowania inwestycji i remontów o wartości przekraczającej granicę ustaloną corocznie przez radę,

f) tworzenia i przystępowania do związków, stowarzyszeń, fundacji i spółdzielni oraz ich rozwiązywania lub występowania z nich,

g) tworzenia i przystępowania do spółek, ich rozwiązywania i występowania z nich oraz określania zasad wnoszenia wkładów oraz obejmowania, nabywania i zbywania udziałów i akcji,

h) współdziałania z innymi powiatami i z gminami, jeżeli związane jest to z koniecznością wydzielenia majątku,

i) tworzenia, przekształcania i likwidacji jednostek organizacyjnych oraz wyposażania ich w majątek,

9) określanie wysokości sumy, do której zarząd może samodzielnie zaciągać zobowiązania,

10) podejmowanie uchwał w sprawach herbu powiatu i flagi powiatu,

11) podejmowanie uchwał w innych sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady powiatu.

Art. 13. 1. Uchwały rady i zarządu powiatu zapadają zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu rady (zarządu), w głosowaniu jawnym, chyba że przepisy ustawy stanowią inaczej.

2. Odrzucenie w głosowaniu uchwały o udzieleniu absolutorium jest równoznaczne z przyjęciem uchwały o nieudzieleniu zarządowi absolutorium.

Art. 14. 1. Rada powiatu wybiera ze swego grona przewodniczącego i jednego lub dwóch wiceprzewodniczących bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu rady, w głosowaniu tajnym.

2. Radny wchodzący w skład zarządu nie może pełnić funkcji, o których mowa w ust. 1.

3. Wyłącznym zadaniem przewodniczącego jest organizowanie pracy rady oraz prowadzenie obrad rady. W przypadku nieobecności przewodniczącego jego zadania wykonuje wiceprzewodniczący.

4. Odwołanie przewodniczącego i wiceprzewodniczącego rady następuje na wniosek co najmniej 1/4 ustawowego składu rady powiatu, w trybie określonym w ust. 1.

5. W przypadku rezygnacji przewodniczącego lub wiceprzewodniczącego rada podejmuje uchwałę w sprawie przyjęcia tej rezygnacji zwykłą większością głosów, nie później niż w ciągu jednego miesiąca od dnia złożenia rezygnacji.

Art. 15. 1. Rada powiatu obraduje na sesjach zwoływanych przez przewodniczącego w miarę potrzeby, co najmniej jednak raz na kwartał.

2. Na wniosek co najmniej 1/4 ustawowego składu rady, zarządu lub starosty przewodniczący obowiązany jest zwołać sesję w ciągu 7 dni od dnia złożenia wniosku.

3. Po upływie terminu określonego w ust. 2 sesję zwołuje starosta w ciągu 14 dni od dnia złożenia wniosku.

4. Pierwszą sesję nowo wybranej rady zwołuje:

1) przewodniczący rady poprzedniej kadencji w terminie przypadającym w ciągu 14 dni po ogłoszeniu zbiorczych wyników wyborów do rad powiatów na obszarze całego kraju lub w wypadku wyborów przedterminowych w ciągu 14 dni po ogłoszeniu wyników wyborów do rady powiatu,

2) po upływie terminu określonego w pkt 1 sesję zwołuje przewodniczący wojewódzkiej komisji wyborczej w ciągu 21 dni po ogłoszeniu zbiorczych wyników wyborów dla całego kraju lub w wypadku wyborów

przedterminowych w ciągu 21 dni po ogłoszeniu wyników wyborów do rady powiatu.

5. Pierwszą sesję nowo wybranej rady, do czasu wyboru przewodniczącego rady, prowadzi najstarszy wiekiem radny.

Art. 16. 1. Rada powiatu kontroluje działalność zarządu oraz powiatowych jednostek organizacyjnych. W tym celu powołuje komisję rewizyjną.

2. W skład komisji rewizyjnej wchodzi radni, z wyjątkiem radnych pełniących funkcje, o których mowa w art. 14 ust. 1, oraz radnych będących członkami zarządu.

3. Komisja rewizyjna opiniuje wykonanie budżetu powiatu i występuje z wnioskiem do rady powiatu w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium zarządowi. Wniosek w sprawie absolutorium podlega zaopiniowaniu przez regionalną izbę obrachunkową.

4. Komisja rewizyjna wykonuje inne zadania zlecone przez radę powiatu w zakresie kontroli. Uprawnienie to nie narusza uprawnień kontrolnych innych komisji powoływanych przez radę na podstawie art. 17.

Art. 17. 1. Rada powiatu może powoływać ze swojego grona stałe i doraźne komisje do określonych zadań, ustalając przedmiot ich działania oraz skład osobowy.

2. Komisje podlegają radzie powiatu w całym zakresie swojej działalności, przedkładają jej swoje plany pracy i sprawozdania z działalności.

3. Radny pobiera diety z tytułu członkostwa w nie więcej niż dwóch komisjach.

Art. 18. Radni mogą tworzyć kluby radnych.

Art. 19. Organizację wewnętrzną oraz tryb pracy rady i komisji powoływanych przez radę, a także zasady tworzenia klubów radnych, określa statut.

Art. 20. 1. Radny przed objęciem mandatu składa ślubowanie:

“Uroczyście ślubuję rzetelnie i sumiennie wykonywać obowiązki wobec Narodu Polskiego, strzec suwerenności i interesów Państwa Polskiego, czynić wszystko dla pomyślności Ojczyzny, wspólnoty samorządowej powiatu i dobra

obywateli, przestrzegać Konstytucji i innych praw Rzeczypospolitej Polskiej. Ślubowanie może być złożone z dodaniem zdania: "Tak mi dopomóż Bóg".

2. Odmowa złożenia ślubowania oznacza zrzeczenie się mandatu.

3. Radny nieobecny na pierwszej sesji rady powiatu oraz radny, który uzyskał mandat w czasie trwania kadencji składa ślubowanie na pierwszej sesji, na której jest obecny.

Art. 21. 1. Radny nie jest związany instrukcjami wyborców. Radny obowiązany jest kierować się dobrem powiatowej wspólnoty samorządowej. Radny przyjmuje zgłaszane przez mieszkańców powiatu postulaty i przedstawia je organom powiatu do rozpatrzenia.

2. Radny obowiązany jest brać udział w pracach organów powiatu oraz powiatowych jednostek organizacyjnych, do których został wybrany lub desygnowany.

3. W związku z wykonywaniem mandatu radny korzysta z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych. Przepis ten stosuje się również do osób wchodzących w skład zarządu.

4. Na zasadach ustalonych przez radę powiatu, z zastrzeżeniem ust. 5 radnemu przysługują diety oraz zwrot kosztów podróży służbowych.

5. Minister właściwy do spraw administracji publicznej określi, w drodze rozporządzenia, maksymalną wysokość diet, o których mowa w ust. 4.

6. Do radnego powiatu stosuje się odpowiednio przepisy art. 24e-24i ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz.U. z 1996, Nr 13, poz. 74, Nr 58, poz. 261, Nr 106, poz. 496 i Nr 132, poz. 622 oraz z 1997 r. Nr 9, poz. 43, Nr 106, poz. 679, Nr 107, poz. 686, Nr 113, poz. 731 i Nr 123, poz. 775).

7. Radny nie może brać udziału w głosowaniu, jeżeli dotyczy to jego interesu prawnego.

8. Mandatu radnego powiatu nie można łączyć z mandatem radnego gminy i radnego województwa.

Art. 22. 1. Pracodawca obowiązany jest zwolnić radnego od prac zawodowej w celu umożliwienia radnemu brania udziału w pracach organów powiatu.

2. Rozwiązanie z radnym stosunku pracy wymaga uprzedniej zgody rady powiatu, której radny jest członkiem. Rada powiatu odmówi zgody na rozwiązanie stosunku pracy z radnym, jeżeli podstawą rozwiązania tego stosunku są zdarzenia związane z wykonywaniem przez radnego mandatu.

Art. 23. 1. Z radnym nie może być nawiązany stosunek pracy w starostwie powiatowym powiatu, w którym radny uzyskał mandat.

2. Przepis ust. 1 dotyczy również kierownika powiatowej jednostki organizacyjnej, bez względu na rodzaj umowy lub innych aktów, na których podstawie nawiązany został z nim stosunek pracy.

3. Przepis ust. 1 nie dotyczy radnych wybranych do zarządu, z którymi stosunek pracy nawiązywany jest na podstawie wyboru.

4. Nawiązanie przez radnego stosunku pracy, o którym mowa w ust. 1, jest równoznaczne ze zrzeczeniem się mandatu.

Art. 24. 1. Radny, który przed uzyskaniem mandatu wykonywał pracę w ramach stosunku pracy w starostwie powiatowym lub pełnił funkcję kierownika jednostki organizacyjnej tego powiatu, w którym uzyskał mandat, obowiązany jest złożyć wniosek o urlop bezpłatny w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez właściwy organ wyborczy, przed złożeniem ślubowania, o którym mowa w art. 20 ust. 1.

2. Radny, o którym mowa w ust. 1, otrzymuje urlop bezpłatny na okres sprawowania mandatu.

3. Radny, o którym mowa w ust. 1, otrzymuje urlop bezpłatny bez względu na rodzaj i okres trwania stosunku pracy. Stosunek pracy zawarty na czas określony, który ustałby przed terminem wygaśnięcia mandatu, przedłuża się do 3 miesięcy po upływie tego terminu.

4. W odniesieniu do radnego pełniącego funkcję kierownika jednostki organizacyjnej przejętej lub utworzonej przez powiat w czasie kadencji, termin, o którym mowa w ust. 1, upływa po 6 miesiącach od dnia przejścia lub utworzenia tej jednostki.

5. Niezłożenie przez radnego wniosku, o którym mowa w ust. 1, jest równoznaczne ze zrzeczeniem się mandatu.

Art. 25. Po wygaśnięciu mandatu radnego, o którym mowa w art. 24, odpowiednio starostwo powiatowe lub powiatowa jednostka organizacyjna przywraca radnego do pracy na tym samym lub równorzędnym stanowisku pracy, z wynagrodzeniem odpowiadającym wynagrodzeniu jakie radny otrzymywałby, gdyby nie korzystał z urlopu bezpłatnego. Radny zgłasza gotowość przystąpienia do pracy w terminie 7 dni od dnia wygaśnięcia mandatu.

Art. 26. 1. Zarząd powiatu jest organem wykonawczym powiatu.

2. W skład zarządu powiatu wchodzi starosta jako jego przewodniczący, wicestarosta i pozostali członkowie.

3. Członkostwa w zarządzie powiatu nie można łączyć z członkostwem w organie samorządu gminy i województwa oraz z zatrudnieniem w administracji rządowej, a także z mandatem posła albo senatora.

4. Do zarządu i członków zarządu stosuje się odpowiednio art. 21 ust. 1 i 7.

Art. 27. 1. Rada powiatu wybiera starostę oraz na jego wniosek pozostałych członków zarządu powiatu w liczbie od 3 do 5 osób, w tym wicestarostę, w ciągu 3 miesięcy od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez właściwy organ wyborczy. Wybór następuje bezwzględną większością głosów ustawowego składu rady, w głosowaniu tajnym.

2. Członkowie zarządu powiatu mogą być wybrani spoza składu rady.

3. Z członkami zarządu, o których mowa w ust. 2, nawiązuje się stosunki pracy.

Art. 28. Zarząd powiatu działa do dnia wyboru nowego zarządu, z zastrzeżeniem art. 29 ust. 5.

Art. 29. 1. Jeżeli rada powiatu nie dokona wyboru zarządu w terminie określonym w art. 27 ust. 1, ulega rozwiązaniu z mocy prawa.

2. Informację o rozwiązaniu rady powiatu z przyczyny określonej w ust. 1 wojewoda niezwłocznie podaje do wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty na obszarze powiatu oraz ogłasza w formie obwieszczenia w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

3. Po rozwiązaniu rady powiatu z przyczyny określonej w ust. 1 przeprowadza się wybory przedterminowe. Wybory zarządza wojewoda w terminie 3 miesięcy od dnia rozwiązania rady powiatu.

4. Jeżeli rada powiatu, wybrana w trybie określonym w ust. 3, nie dokona wyboru zarządu w terminie określonym w art. 27 ust. 1, ulega rozwiązaniu z mocy prawa. Informację o rozwiązaniu rady podaje się do wiadomości w trybie określonym w ust. 2.

5. W przypadku, o którym mowa w ust. 4, nie przeprowadza się wyborów przedterminowych. Do dnia wyborów rady powiatu na kolejną kadencję oraz wyboru zarządu powiatu zadania i kompetencje rady i zarządu przejmuje komisarz rządowy ustanowiony przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek wojewody.

Art. 30. 1. Uchwała rady powiatu w sprawie nieudzielenia zarządowi absolutorium jest równoznaczna ze złożeniem wniosku o odwołanie zarządu, chyba że po zakończeniu roku budżetowego zarząd powiatu został odwołany z innej przyczyny.

2. Rada powiatu rozpoznaje sprawę odwołania zarządu z przyczyny, o której mowa w ust. 1, na sesji zwołanej nie wcześniej niż po upływie 14 dni od podjęcia uchwały w sprawie nieudzielenia zarządowi absolutorium. Po zapoznaniu się z opiniami, o których mowa w art. 16 ust. 3, oraz z uchwałą regionalnej izby obrachunkowej w sprawie uchwały rady powiatu o nieudzieleniu zarządowi absolutorium, rada powiatu może odwołać zarząd większością co najmniej 3/5 głosów ustawowego składu rady, w głosowaniu tajnym.

Art. 31. 1. Rada powiatu może odwołać zarząd lub poszczególnych jego członków z innej przyczyny niż nieudzielenie absolutorium jedynie na wniosek co najmniej 2/5 ustawowego składu rady. Wniosek wymaga formy pisemnej i uzasadnienia przyczyny odwołania.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, podlega zaopiniowaniu przez komisję rewizyjną.

3. Odwołanie zarządu powiatu lub poszczególnych jego członków, w tym starosty i wicestarosty, następuje większością co najmniej 3/5 głosów ustawowego składu rady, w głosowaniu tajnym. Głosowanie w sprawie odwołania, rada powiatu przeprowadza po zapoznaniu się z opinią komisji

rewizyjnej na następnej sesji po tej, na której zgłoszono wniosek o odwołanie, nie wcześniej jednak niż po upływie 1 miesiąca od zgłoszenia wniosku. Jeżeli wniosek o odwołanie starosty lub członka zarządu nie uzyskał wymaganej większości głosów, kolejny wniosek o odwołanie może być zgłoszony nie wcześniej niż po upływie 6 miesięcy od poprzedniego głosowania.

4. W przypadku odwołania zarządu lub poszczególnych członków, rada powiatu dokonuje wyboru nowego zarządu lub poszczególnych członków w trybie, o którym mowa w art. 27 ust. 1, w ciągu 1 miesiąca po odwołaniu. W przypadku niedokonania wyboru nowego zarządu w terminie 1 miesiąca od odwołania, przepisy art. 29 stosuje się odpowiednio.

5. W przypadku rezygnacji z członkostwa w zarządzie powiatu rada podejmuje uchwałę w sprawie przyjęcia tej rezygnacji. Uchwała ta jest równoznaczna z odwołaniem ze składu zarządu powiatu. Uchwałę w sprawie przyjęcia rezygnacji rada podejmuje nie później niż w ciągu 1 miesiąca od dnia złożenia rezygnacji.

6. Niepodjęcie przez radę powiatu uchwały w terminie, o którym mowa w ust. 5, jest równoznaczne z przyjęciem rezygnacji z upływem ostatniego dnia miesiąca, w którym powinna być podjęta uchwała.

Art. 32. 1. Zarząd powiatu wykonuje uchwały rady powiatu i zadania powiatu określone przepisami prawa.

2. Do zadań zarządu powiatu należy w szczególności:

- 1) przygotowywanie projektów uchwał rady,
- 2) wykonywanie uchwał rady,
- 3) gospodarowanie mieniem powiatu,
- 4) wykonywanie budżetu powiatu,
- 5) zatrudnianie i zwalnianie kierowników jednostek organizacyjnych powiatu, z zastrzeżeniem art. 36 ust. 2.

3. W realizacji zadań zarząd powiatu podlega wyłącznie radzie powiatu.

4. Organizację wewnętrzną oraz tryb pracy zarządu określa statut powiatu.

Art. 33. Zarząd wykonuje zadania powiatu przy pomocy starostwa powiatowego, kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży oraz

jednostek organizacyjnych powiatu, które wspólnie tworzą powiatową administrację zespoloną.

Art. 34. 1. Starosta organizuje pracę zarządu powiatu i starostwa powiatowego, kieruje bieżącymi sprawami powiatu oraz reprezentuje powiat na zewnątrz.

2. W sprawach niecierpiących zwłoki, związanych z zagrożeniem interesu publicznego, zagrażających bezpośrednio zdrowiu i życiu oraz w sprawach mogących spowodować znaczne straty materialne, starosta podejmuje niezbędne czynności należące do właściwości zarządu powiatu. Nie dotyczy to wydawania przepisów porządkowych w przypadku, o którym mowa w art. 42 ust. 2.

3. Czynności, o których mowa w ust. 2, wymagają przedstawienia do zatwierdzenia na najbliższym posiedzeniu zarządu powiatu.

Art. 35. 1. Organizację i zasady funkcjonowania starostwa powiatowego określa regulamin organizacyjny uchwalony przez radę powiatu na wniosek zarządu powiatu.

2. Starosta jest kierownikiem starostwa powiatowego oraz zwierzchnikiem służbowym pracowników starostwa i kierowników jednostek organizacyjnych powiatu oraz zwierzchnikiem powiatowych służb, inspekcji i straży.

3. Starosta sprawując zwierzchnictwo w stosunku do powiatowych służb, inspekcji i straży:

- 1) powołuje i odwołuje kierowników tych jednostek, w uzgodnieniu z wojewodą,
- 2) zatwierdza programy ich działania,
- 3) uzgadnia wspólne działanie tych jednostek na obszarze powiatu,
- 4) w sytuacjach szczególnych kieruje wspólnymi działaniami tych jednostek,
- 5) zleca w uzasadnionych przypadkach przeprowadzenie kontroli.

Art. 36. 1. Organizację i zasady funkcjonowania jednostek organizacyjnych powiatu określają regulaminy organizacyjne uchwalane przez zarząd powiatu, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Szczególne warunki lub zasady powoływania, odwoływania oraz tryb zatrudniania i zwalniania kierowników i pracowników powiatowych służb inspekcji i straży oraz jednostek organizacyjnych powiatu określa odrębna ustawa.

3. Status prawny pracowników starostwa powiatowego i jednostek organizacyjnych powiatu określa odrębna ustawa.

Art. 37. 1. Rada powiatu powołuje i odwołuje sekretarza powiatu oraz skarbnika powiatu na wniosek starosty.

2. Sekretarz i skarbnik uczestniczą w pracach zarządu powiatu oraz mogą uczestniczyć w obradach rady powiatu i jej komisji z głosem doradczym.

Art. 38. 1. W indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej należących do właściwości powiatu decyzje wydaje starosta, chyba że przepis szczególne przewidują wydawanie decyzji przez zarząd powiatu.

2. Starosta może upoważnić wicestarostę, poszczególnych członków zarządu powiatu, pracowników starostwa, powiatowych służb, inspekcji i straży oraz kierowników jednostek organizacyjnych powiatu do wydawania w jego imieniu decyzji, o których mowa w ust. 1.

3. Od decyzji, o których mowa w ust. 1 i 2, służy odwołanie do samorządowego kolegium odwoławczego, chyba że przepis szczególne stanowi inaczej.

Art. 39. Prezes Rady Ministrów ustala, w drodze rozporządzenia instrukcję kancelaryjną dla organów powiatu określającą zasady i tryb wykonywania czynności kancelaryjnych w starostwach powiatowych w celu zapewnienia jednolitego sposobu tworzenia, ewidencjonowania i przechowywania dokumentów oraz ochrony przed ich uszkodzeniem, zniszczeniem lub utratą.

Rozdział 4

Akty prawa miejscowego stanowione przez powiat

Art. 40. 1. Na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawach rada powiatu stanowi akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze powiatu.

2. Akty prawa miejscowego stanowione są w szczególności w sprawach:

- 1) wymagających uregulowania w statucie,
- 2) porządkowych, o których mowa w art. 41,
- 3) szczególnego trybu zarządzania mieniem powiatu,
- 4) zasad i trybu korzystania z powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.

Art. 41. 1. W zakresie nie uregulowanym w odrębnych ustawach lub innych przepisach powszechnie obowiązujących, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, rada powiatu może wydawać powiatowe przepisy porządkowe, jeżeli jest to niezbędne do ochrony życia, zdrowia lub mienia obywateli, ochrony środowiska naturalnego albo do zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego, o ile przyczyny te występują na obszarze więcej niż jednej gminy.

2. Powiatowe przepisy porządkowe, o których mowa w ust. 1, mogą przewidywać za ich naruszenie kary grzywny wymierzone w trybie i na zasadach określonych w prawie o wykroczeniach.

Art. 42. 1. Akty prawa miejscowego powiatu stanowi rada powiatu w formie uchwały, jeżeli ustawa upoważniająca do wydania aktu nie stanowi inaczej.

2. Powiatowe przepisy porządkowe, o których mowa w art. 41, w przypadkach nie cierpiących zwłoki, może wydać zarząd.

3. Powiatowe przepisy porządkowe, o których mowa w ust. 2, podlegają zatwierdzeniu na najbliższej sesji rady powiatu. Tracą one moc w razie nieprzedłożenia ich do zatwierdzenia lub odmowy zatwierdzenia. Termin utraty mocy obowiązującej określa rada powiatu.

Art. 43. 1. Akty prawa miejscowego, z zastrzeżeniem art. 44 ust. 1, ogłasza się w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

2. Akty prawa miejscowego podpisuje niezwłocznie po ich uchwaleniu przewodniczący rady powiatu i kieruje do publikacji.

3. Dzień wydania wojewódzkiego dziennika urzędowego jest dniem ogłoszenia aktu prawa miejscowego.

4. Akty prawa miejscowego wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ich ogłoszenia, chyba że ustawa lub przepis powiatowy stanowi inaczej.

Art. 44. 1. Przepisy porządkowe ogłasza się przez ich publikację w środkach masowego przekazu oraz w drodze obwieszczeń lub w sposób zwyczajowo przyjęty na danym terenie. Przepisy te wchodzi w życie z dniem takiego ogłoszenia. Przepisu art. 43 ust. 4 nie stosuje się.

2. Przepisy porządkowe podlegają także ogłoszeniu w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Art. 45. Starostwo powiatowe gromadzi i udostępnia zbiór aktów prawa miejscowego ustanowionych przez powiat.

Rozdział 5 Mienie powiatu

Art. 46. 1. Mieniem powiatu jest własność i inne prawa majątkowe nabyte przez powiat lub inne powiatowe osoby prawne.

2. Powiatowymi osobami prawnymi, poza powiatem, są samorządowe jednostki organizacyjne, którym ustawy przyznają wprost taki status oraz te osoby prawne, które mogą być tworzone na podstawie odrębnych ustaw wyłącznie przez powiat.

3. Powiat jest w stosunkach cywilnoprawnych podmiotem praw i obowiązków, które dotyczą mienia powiatu nie należącego do innych powiatowych osób prawnych.

Art. 47. 1. Nabycie mienia przez powiat następuje:

1) na podstawie odrębnej ustawy, z zastrzeżeniem że nie stanowi ono mienia jakiegokolwiek gminy,

2) przez przekazanie w związku z utworzeniem lub zmianą granic powiatu w trybie art. 3,

3) w wyniku przejęcia od Skarbu Państwa na podstawie porozumienia, z wyłączeniem mienia przeznaczonego na zaspokojenie roszczeń reprivatyzacyjnych oraz realizację programu powszechnego uwłaszczenia,

4) przez inne czynności prawne,

5) w innych przypadkach określonych odrębnymi przepisami.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi:

1) tryb przekazywania mienia przez Skarb Państwa powiatom, z uwzględnieniem potrzeb w zakresie wykonywania zadań powiatów,

2) kategorie mienia wyłączonego z przekazywania powiatom, przeznaczonego na zaspokojenie roszczeń reprivatyzacyjnych oraz realizację programu powszechnego uwłaszczenia.

Art. 48. 1. Oświadczenie woli w sprawach majątkowych w imieniu powiatu składają dwaj członkowie zarządu lub jeden członek zarządu i osoba upoważniona przez zarząd.

2. Zarząd może upoważnić pracowników starostwa, kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży oraz jednostek organizacyjnych powiatu do składania oświadczeń woli związanych z prowadzeniem bieżącej działalności powiatu.

3. Jeżeli czynność prawna może spowodować powstanie zobowiązań majątkowych, do jej skuteczności potrzebna jest kontrasygnata skarbnika powiatu lub osoby przez niego upoważnionej.

4. Skarbnik powiatu, który odmówił kontrasygnaty, ma jednak obowiązek jej dokonania na pisemne polecenie starosty, przy równoczesnym powiadomieniu o tym rady powiatu i regionalnej izby obrachunkowej.

Art. 49. Powiat nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania innych powiatowych osób prawnych, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Inne powiatowe osoby prawne nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania powiatu.

Art. 50. Zarząd i ochrona mienia powiatu powinny być wykonywane ze szczególną starannością.

Rozdział 6 Finanse powiatu

Art. 51. 1. Powiat samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową na podstawie budżetu powiatu.

2. Budżet powiatu jest planem finansowym obejmującym dochody i wydatki powiatu.

3. Budżet powiatu jest uchwalany przez radę powiatu na rok kalendarzowy, zwany dalej "rokiem budżetowym".

Art. 52. Zamieszczenie w budżecie powiatu wydatków na określone cele nie stanowi podstawy zobowiązań wobec osób trzecich oraz roszczeń osób trzecich wobec powiatu.

Art. 53. Rada powiatu określa tryb prac nad projektem uchwały budżetowej, ustalając w szczególności:

1) obowiązki jednostek organizacyjnych powiatu oraz powiatowych służb inspekcji i straży w toku prac nad projektem budżetu powiatu,

2) wymaganą przez radę powiatu szczegółowość projektu, z zastrzeżeniem, że szczegółowość ta nie może być mniejsza niż określona w odrębnych przepisach,

3) wymagane materiały informacyjne, które zarząd powiatu powinien przedstawić radzie powiatu wraz z projektem uchwały budżetowej,

4) terminy obowiązujące w toku prac nad projektem budżetu powiatu.

Art. 54. 1. Uchwała budżetowa powiatu powinna być uchwalona przed rozpoczęciem roku budżetowego.

2. W przypadku nieuchwalenia budżetu w terminie wskazanym w ust. 1, do czasu uchwalenia budżetu przez radę powiatu, nie później jednak niż do dnia 31 marca roku budżetowego, podstawą gospodarki budżetowej jest projekt budżetu przedłożony radzie powiatu.

3. W przypadku nieuchwalenia budżetu w terminie, o którym mowa w ust. 2, regionalna izba obrachunkowa ustala budżet powiatu najpóźniej do dnia 30 kwietnia roku budżetowego. Do dnia ustalenia budżetu przez regionalną izbę obrachunkową podstawą gospodarki budżetowej jest projekt budżetu, o którym mowa w ust. 2.

4. W przypadku gdy dochody i wydatki państwa określa ustawa o przewidywanym budżetowym rada powiatu może uchwalić przewidywanym budżetowym powiatu na okres objęty przewidywanym budżetowym państwa.

5. Uchwałę budżetową powiatu lub uchwałę, o której mowa w ust. 4, starosta przedkłada regionalnej izbie obrachunkowej w ciągu 7 dni od dnia jej podjęcia.

Art. 55. 1. Opracowywanie i przedstawianie do uchwalenia projektu budżetu powiatu, a także inicjatywa w sprawie zmian tego budżetu, należą do wyłącznej kompetencji zarządu powiatu.

2. Zarząd powiatu przygotowuje i przedstawia radzie powiatu, nie później niż do dnia 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy:

1) projekt budżetu powiatu uwzględniający zasady prawa budżetowego oraz ustalenia rady powiatu, o których mowa w art. 53 pkt 1, 2 i 4,

2) materiały informacyjne, o których mowa w art. 53 pkt 3.

3. Bez zgody zarządu powiatu rada powiatu nie może wprowadzić w projekcie budżetu powiatu zmian powodujących zwiększenie wydatków nie znajdujących pokrycia w planowanych dochodach lub zwiększenie planowanych dochodów bez jednoczesnego ustanowienia źródeł tych dochodów.

Art. 56. 1. Dochodami powiatu są:

1) udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w wysokości określonej odrębną ustawą,

2) subwencje z budżetu państwa na zadania realizowane przez powiat,

3) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania realizowane przez powiatowe służby, inspekcje i straże,

4) dochody powiatowych jednostek budżetowych oraz wpłaty innych powiatowych jednostek organizacyjnych,

5) dochody z majątku powiatu,

6) odsetki za nieterminowe przekazywanie udziałów, dotacji i subwencji, o których mowa w pkt 1-3.

2. Dochodami powiatu mogą być:

1) subwencja wyrównawcza z budżetu państwa,

2) dotacje celowe z budżetu państwa przekazywane na wykonanie czynności, o których mowa w art. 7 ust. 1,

3) dotacje z państwowych funduszy celowych,

4) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej wykonywane przez powiat na mocy porozumień zawartych z organami administracji rządowej,

5) dotacje celowe z budżetu województwa na zadania z zakresu samorządu województwa wykonywane przez powiat na mocy porozumień zawartych z województwem,

6) spadki, zapisy i darowizny,

7) odsetki od środków finansowych powiatu gromadzonych na rachunkach bankowych,

8) odsetki i dywidendy od wniesionego kapitału,

9) inne wpływy uzyskiwane na podstawie odrębnych przepisów.

3. Przekazywanie powiatowi, w drodze ustawy, nowych zadań wymaga zapewnienia środków finansowych koniecznych na ich realizację w postaci zwiększenia dochodów.

Art. 57. 1. Subwencje dla powiatów ustalane są według zobiektywizowanych kryteriów określonych w odrębnej ustawie.

2. Zasady ustalania kwot subwencji dla powiatów oraz ich rozdziału między powiaty określa odrębna ustawa.

Art. 58. Wysokość kwoty subwencji wyrównawczej oraz zasady i kryteria jej rozdziału określa odrębna ustawa.

Art. 59. 1. Różnica między dochodami a wydatkami budżetu powiatu stanowi nadwyżkę lub niedobór budżetu powiatu.

2. Uchwała budżetowa powiatu określa przeznaczenie nadwyżki lub źródła pokrycia niedoboru budżetu powiatu.

3. Zasady zaciągania przez organy powiatu kredytów i pożyczek na pokrywanie występujących w ciągu roku budżetowego niedoborów lub na sfinansowanie wydatków nie znajdujących pokrycia w planowanych rocznych dochodach określa odrębna ustawa.

4. Zasady emisji obligacji powiatowych określa odrębna ustawa.

Art. 60. 1. Za prawidłowe wykonanie budżetu powiatu odpowiada zarząd powiatu.

2. Zarządowi powiatu przysługuje wyłączne prawo:

1) zaciągania zobowiązań mających pokrycie w ustalonych w uchwale budżetowej kwotach wydatków, w ramach upoważnień udzielonych przez radę powiatu,

2) emitowania papierów wartościowych, w ramach upoważnień udzielonych przez radę powiatu,

3) dokonywania wydatków budżetowych,

4) zgłaszania propozycji zmian w budżecie powiatu,

5) dysponowania rezerwą budżetu powiatu,

6) blokowania środków budżetowych, w przypadkach określonych ustawą.

Art. 61. Gospodarka środkami finansowymi znajdującymi się w dyspozycji powiatu jest jawna. Wymóg jawności jest spełniany w szczególności przez:

1) jawność debaty budżetowej,

2) opublikowanie uchwały budżetowej oraz sprawozdań z wykonania budżetu powiatu,

3) przedstawienie pełnego wykazu kwot dotacji celowych udzielanych z budżetu powiatu,

4) ujawnienie sprawozdania zarządu z działań, o których mowa w art. 60 ust. 2 pkt 1 i 2.

Art. 62. 1. Bankową obsługę budżetu powiatu wykonuje bank wybrany przez radę powiatu w trybie określonym w ustawie z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (Dz.U. Nr 76, poz. 344 i Nr 130, poz. 645 z 1995 r. Nr 99, poz. 488 oraz z 1997 r. Nr 123, poz. 777 i 778).

2. Zasady wykonywania obsługi bankowej określa umowa zawarta między zarządem powiatu a bankiem.

3. Zarząd powiatu może lokować wolne środki budżetowe na rachunkach w innych bankach bez konieczności uzyskania odrębnej zgody rady powiatu.

4. Zarząd powiatu może, w granicach upoważnień zamieszczonych w uchwale budżetowej, zaciągać kredyty bankowe w wybranych przez siebie bankach.

Art. 63. Dyspozycja środkami pieniężnymi powiatu jest oddzielona od jej kasowego wykonania.

Art. 64. 1. Kontrolę gospodarki finansowej powiatu sprawuje regionalna izba obrachunkowa.

2. Z zastrzeżeniem przepisów tego rozdziału do trybu uchwalania budżetu oraz gospodarki finansowej powiatu stosuje się przepisy odrębnej ustawy.

Rozdział 7

Związki, stowarzyszenia i porozumienia powiatów

Art. 65. 1. W celu wspólnego wykonywania zadań publicznych, w tym wydawania decyzji w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej, powiaty mogą tworzyć związki z innymi powiatami.

2. Uchwały o utworzeniu związku, przystąpieniu do związku lub wystąpieniu ze związku podejmują rady zainteresowanych powiatów.

3. Prawa i obowiązki powiatów uczestniczących w związku związane z wykonywaniem zadań przekazanych związkowi, przechodzą na związek z dniem ogłoszenia statutu związku.

4. Do związków powiatów stosuje się odpowiednio art. 38.

Art. 66. 1. Związek wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.

2. Związek ma osobowość prawną.

Art. 67. 1. Utworzenie związku wymaga przyjęcia jego statutu przez rady zainteresowanych powiatów bezwzględną większością głosów ustawowego składu rady powiatu.

2. Statut związku powinien określać:

1) nazwę i siedzibę związku,

2) członków i czas trwania związku,

3) zadania związku,

4) organy związku, ich strukturę, zakres i tryb działania,

5) zasady korzystania z obiektów i urządzeń związku,

6) zasady udziału w kosztach wspólnej działalności, zyskach i pokrywania strat związku,

7) zasady przystępowania i występowania członków oraz zasady rozliczeń majątkowych,

8) zasady likwidacji związku,

9) tryb wprowadzania zmian w statucie związku,

10) inne zasady określające współdziałanie.

Art. 68. 1. Rejestr związków prowadzi minister właściwy do spraw administracji publicznej.

2. Związek nabywa osobowość prawną po zarejestrowaniu, z dniem ogłoszenia statutu.

3. Na decyzję o odmowie wpisania do rejestru przysługuje skarga do sądu administracyjnego.

4. Minister właściwy do spraw administracji publicznej określi, w drodze rozporządzenia, zasady i tryb prowadzenia rejestru związków powiatów oraz ogłaszania statutów związków.

Art. 69. 1. Organem stanowiącym i kontrolnym związku jest zgromadzenie związku, zwane dalej "zgromadzeniem".

2. W skład zgromadzenia wchodzi po dwóch reprezentantów powiatu uczestniczących w związku. Zasady reprezentacji powiatu w związku określa rada powiatu.

Art. 70. 1. Uchwały zgromadzenia podejmowane są bezwzględnie większością głosów statutowej liczby członków zgromadzenia.

2. Członek zgromadzenia może wnieść pisemny sprzeciw wraz z uzasadnieniem w stosunku do uchwały zgromadzenia w ciągu 7 dni od dnia jej podjęcia.

3. Wniesienie sprzeciwu wstrzymuje wykonanie uchwały i wymaga ponownego rozpatrzenia sprawy.

4. Sprzeciwu nie można zgłosić wobec uchwały podjętej w wyniku ponownego rozpatrzenia sprawy.

Art. 71. 1. Organem wykonawczym związku jest zarząd.

2. Zarząd związku jest powoływany i odwoływany przez zgromadzenie spośród członków zgromadzenia.

3. O ile statut tak stanowi, dopuszczalny jest wybór członków zarządu spoza członków zgromadzenia w liczbie nie przekraczającej 1/3 składu zarządu związku.

Art. 72. 1. Do gospodarki finansowej związku powiatów stosuje się odpowiednio przepisy o gospodarce finansowej powiatu.

2. Plan finansowy związku uchwała zgromadzenie związku.

Art. 73. 1. Powiaty mogą zawierać porozumienia w sprawie powierzenia jednemu z nich prowadzenia zadań publicznych.

2. W zakresie nie uregulowanym treścią porozumienia do porozumień, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące związków powiatów.

Art. 74. Miasto na prawach powiatu może tworzyć związki i zawierać porozumienia komunalne z gminami.

Art. 75. 1. Powiaty mogą tworzyć stowarzyszenia, w tym również z gminami.

2. Do stowarzyszeń, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. Nr 20, poz. 104, z 1990 r. Nr 14, poz. 86, z 1996 r. Nr 27, poz. 118 oraz z 1997 r. Nr 121, poz. 769).

Rozdział 8

Nadzór nad działalnością powiatu

Art. 76. 1. Nadzór nad działalnością powiatu sprawuje Prezes Rady Ministrów oraz wojewoda, a w zakresie spraw finansowych - regionalna izba obrachunkowa.

2. Organy nadzoru mogą wkraczać w działalność powiatu tylko w przypadkach określonych ustawami.

3. Nadzór nad związkiem powiatów sprawuje wojewoda właściwy dla siedziby związku.

Art. 77. Nadzór nad wykonywaniem zadań powiatu sprawowany jest na podstawie kryterium zgodności z prawem.

Art. 78. 1. Starosta zobowiązany jest do przedłożenia wojewodzie uchwał rady w ciągu 7 dni od dnia ich podjęcia. Uchwały organów powiatu w sprawie wydania przepisów porządkowych podlegają przekazaniu niezwłocznie.

2. Starosta przedkłada regionalnej izbie obrachunkowej, na zasadach określonych w ust. 1, uchwałę budżetową, uchwałę w sprawie absolutorium dla zarządu oraz inne uchwały objęte zakresem nadzoru izby.

Art. 79. 1. Uchwała organu powiatu sprzeczna z prawem jest nieważna. O nieważności uchwały w całości lub w części orzeka organ nadzoru w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia jej doręczenia organowi nadzoru.

2. Organ nadzoru, wszczynając postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności uchwały, może wstrzymać jej wykonanie.

3. Rozstrzygnięcie nadzorcze powinno zawierać uzasadnienie faktyczne i prawne oraz pouczenie o dopuszczalności wniesienia skargi do sądu administracyjnego.

4. W przypadku nieistotnego naruszenia prawa organ nadzoru nie stwierdza nieważności uchwały, ograniczając się do wskazania, iż uchwała wydana z naruszeniem prawa.

5. Przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego stosuje się odpowiednio.

Art. 80. 1. Jeżeli stwierdzenie nieważności dotyczy uchwały budżetowej budżet w części objętej stwierdzeniem nieważności nie może być wykonywany do chwili rozstrzygnięcia sprawy przez sąd administracyjny. Przepisy art. 53 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

2. W sprawach określonych w ust. 1 sąd administracyjny wyznacza termin prawny nie później niż w ciągu 30 dni od dnia wpłynięcia sprawy do sądu.

Art. 81. 1. Po upływie terminu, o którym mowa w art. 79 ust. 1, organ nadzoru nie może we własnym zakresie stwierdzić nieważności uchwały organu powiatu. W tym przypadku organ nadzoru może zaskarżyć uchwałę do sądu administracyjnego.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, wydanie postanowienia o wstrzymaniu wykonania uchwały należy do sądu.

Art. 82. 1. Nie stwierdza się nieważności uchwały organu powiatu po upływie 1 roku od dnia jej podjęcia, chyba że uchybiono obowiązkowi przedłożenia uchwały w terminie, o którym mowa w art. 78 ust. 1.

2. Jeżeli nie stwierdzono nieważności uchwały z powodu upływu terminu określonego w ust. 1, a istnieją przesłanki stwierdzenia nieważności, orzeka się o niezgodności uchwały z prawem. Przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego co do skutków takiego orzeczenia stosuje się odpowiednio.

Art. 83. 1. W razie rażącego naruszenia przez radę powiatu Konstytucji lub ustaw Sejm, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, może w drodze uchwały rozwiązać radę powiatu. Rozwiązanie rady równoznaczne jest z rozwiązaniem wszystkich organów powiatu. Prezes Rady Ministrów wyznacza osobę, która do czasu wyboru nowych organów powiatu pełni funkcję tych organów.

2. Jeżeli naruszenia Konstytucji lub powtarzających się naruszeń ustawy dopuści się zarząd powiatu, wojewoda wzywa radę powiatu do zastosowania niezbędnych środków, a jeżeli wezwania nie odnoszą skutku, rozwiązuje

zarząd. Do czasu wyborów funkcję zarządu i starosty pełni osoba wyznaczona przez wojewodę.

Art. 84. 1. W razie nie rokującej nadziei na szybką poprawę i przedłużającego się braku skuteczności w wykonywaniu zadań publicznych przez organy powiatu, Prezes Rady Ministrów może zawiesić organy powiatu i ustanowić zarząd komisaryczny na okres do 2 lat, nie dłużej jednak niż do wyboru zarządu przez radę kolejnej kadencji.

2. Zawieszenie organów powiatu i ustanowienie zarządu komisarycznego może nastąpić po uprzednim przedstawieniu zarzutów organom powiatu i wezwaniu ich do niezwłocznego przedłożenia programu poprawy sytuacji powiatu oraz po wysłuchaniu opinii sejmiku województwa.

3. Komisarza rządowego powołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek wojewody, zaopiniowany przez sejmik województwa.

4. Komisarz rządowy przejmuje wykonywanie zadań i kompetencji organów powiatu.

Art. 85. 1. Rozstrzygnięcia organu nadzorczego dotyczące powiatu, w tym rozstrzygnięcia, o których mowa w art. 83 ust. 2 i art. 84 ust. 1, podlegają zaskarżeniu do sądu administracyjnego z powodu niezgodności z prawem w terminie 30 dni od dnia ich doręczenia.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do rozstrzygnięć dotyczących organów związków i porozumień powiatów.

3. Do złożenia skargi uprawniony jest powiat lub związek powiatów, którego interes prawny, uprawnienie albo kompetencja zostały naruszone. Podstawą do wniesienia skargi jest uchwała zarządu powiatu lub odpowiedniego organu związku powiatów.

4. Do postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1 i 2, stosuje się odpowiednio przepisy o zaskarżaniu do sądu administracyjnego decyzji w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej.

5. Rozstrzygnięcia nadzorcze stają się prawomocne z upływem terminu do wniesienia skargi albo z dniem oddalenia lub odrzucenia skargi przez sąd.

Art. 86. Postępowanie sądowe, o którym mowa w artykułach poprzedzających, jest wolne od opłat sądowych.

Art. 87. 1. Każdy, czyj interes prawny lub uprawnienie zostały naruszone uchwałą podjętą przez organ powiatu w sprawie z zakresu administracji publicznej, może, po bezskutecznym wezwaniu do usunięcia naruszenia, zaskarżyć uchwałę do sądu administracyjnego.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli w sprawie orzekł już sąd administracyjny i skargę oddalił.

3. Skargę na uchwałę, o której mowa w ust. 1, można wnieść do sądu administracyjnego w imieniu własnym lub reprezentując grupę mieszkańców powiatu, którzy na to wyrażą pisemną zgodę.

4. W sprawie wezwania do usunięcia naruszenia stosuje się przepisy o terminach załatwiania spraw w postępowaniu administracyjnym.

Art. 88. 1. Przepisy art. 87 stosuje się odpowiednio, gdy organ powiatu nie wykonuje czynności nakazanych prawem albo przez podejmowane czynności prawne lub faktyczne narusza prawa osób trzecich.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, sąd administracyjny może nakazać organowi nadzoru wykonanie niezbędnych czynności na rzecz skarżącego, na koszt i ryzyko powiatu.

Art. 89. Przepisów tego rozdziału nie stosuje się do decyzji indywidualnych w sprawach z zakresu administracji publicznej, wydawanych przez organy powiatów oraz związki powiatów. Kontrolę instancyjną w tym zakresie oraz nadzór pozainstancyjny, a także kontrolę sprawowaną przez sąd określają odrębne przepisy.

Art. 90. Przepisy tego rozdziału mają zastosowanie również do związków i porozumień, o których mowa w ustawie.

Rozdział 9 Miasta na prawach powiatu

Art. 91. 1. Miastem na prawach powiatu jest miasto liczące więcej niż 100 000 mieszkańców oraz miasto, które przestało być siedzibą wojewody z dniem 31 grudnia 1998 r.

2. Na wniosek właściwej rady miejskiej miasta, które przestało być siedzibą wojewody z dniem 31 grudnia 1998 r., Rada Ministrów odstępuje od nadania temu miastu statusu miasta na prawach powiatu.

3. Rada Ministrów może:

1) odstąpić od nadania miastu liczącemu więcej niż 100 000 mieszkańców praw powiatu, jeżeli nadanie tego prawa mogłoby ograniczyć wspólnotom samorządowym wchodzącym w skład dotychczasowego powiatu, dostęp do usług publicznych o charakterze powiatowym,

2) nadać, na wniosek właściwej rady miejskiej, miastu liczącemu mniej niż 100 000 mieszkańców prawa powiatu, jeżeli miasto to ma niezbędną infrastrukturę do wykonywania zadań powiatowych, a nadanie tego prawa nie ograniczy wspólnotom samorządowym wchodzącym w skład dotychczasowego powiatu, dostępu do usług publicznych o charakterze powiatowym.

4. W sprawach, o których mowa w ust. 3, Rada Ministrów rozstrzyga po zapoznaniu się z opiniami zainteresowanych rad gmin, rady powiatu oraz właściwego sejmiku województwa. Nie dotyczy to pierwszego podziału administracyjnego kraju na powiaty.

5. Ilekroć w przepisach jest mowa o powiecie, rozumie się przez to również miasto na prawach powiatu.

Art. 92. 1. Funkcje organów powiatu w miastach na prawach powiatu sprawuje:

- 1) rada miasta,
- 2) zarząd miasta.

2. Miasta na prawach powiatu wykonują zadania powiatu na zasadach określonych w tej ustawie.

3. Nazwę, skład, liczebność oraz zasady i tryb działania organów miasta na prawach powiatu określa ustawa o samorządzie terytorialnym.

Rozdział 10
Przepis końcowy

Art. 93. Ustawa wchodzi w życie w terminie i na zasadach określonych w odrębnej ustawie, z wyjątkiem przepisu art. 3, który wchodzi w życie z dniem ogłoszenia ustawy.

USTAWA

o samorządzie województwa

USTAWA
z dnia 5 czerwca 1998 r.
o samorządzie województwa

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Mieszkańcy województwa tworzą z mocy prawa regionalną wspólnotę samorządową.

2. Województwo oznacza:

1) jednostkę samorządu terytorialnego - regionalną wspólnotę samorządową,

2) największą jednostkę zasadniczego podziału terytorialnego kraju w celu wykonywania administracji publicznej.

Art. 2. 1. Organy samorządu województwa działają na podstawie i w granicach określonych przez ustawy.

2. Do zakresu działania samorządu województwa należy wykonywanie zadań publicznych o charakterze wojewódzkim, nie zastrzeżonych ustawami na rzecz organów administracji rządowej.

Art. 3. Administracja samorządowa w województwie jest zespólna w jednym urzędzie i pod jednym zwierzchnikiem.

Art. 4. 1. Zakres działania samorządu województwa nie narusza samodzielności powiatu i gminy.

2. Organy samorządu województwa nie stanowią wobec powiatu i gminy organów nadzoru lub kontroli oraz nie są organami wyższego stopnia w postępowaniu administracyjnym.

Art. 5. 1. Mieszkańcy województwa podejmują rozstrzygnięcia w głosowaniu powszechnym (w drodze wyborów i referendum) lub za pośrednictwem organów samorządu województwa.

2. Referendum może być przeprowadzone w każdej ważnej dla województwa sprawie mieszczącej się w zakresie jego zadań.

3. Referendum przeprowadza się z inicjatywy sejmiku województwa lub na wniosek co najmniej 1/10 mieszkańców uprawnionych do głosowania.

4. Referendum jest ważne, jeżeli wzięło w nim udział co najmniej 30% uprawnionych do głosowania.

5. Zasady i tryb przeprowadzania referendum określa odrębna ustawa.

Art. 6. 1. Samorząd województwa:

1) wykonuje określone ustawami zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność,

2) dysponuje mieniem wojewódzkim,

3) prowadzi samodzielnie gospodarkę finansową na podstawie budżetu.

2. Województwo ma osobowość prawną.

3. Samodzielność województwa podlega ochronie sądowej.

Art. 7. 1. Ustrój województwa jako jednostki samorządu terytorialnego określa statut województwa uchwalony po uzgodnieniu z Prezesem Rady Ministrów.

2. Statut i jego zmiany podlegają ogłoszeniu w wojewódzkim dzienniku urzędowym oraz w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski".

Art. 8. 1. W celu wykonywania zadań województwo tworzy wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne oraz może zawierać umowy z innymi podmiotami.

2. Województwo może zawierać z innymi województwami oraz jednostkami lokalnego samorządu terytorialnego z obszaru województwa porozumienia w sprawie powierzenia prowadzenia zadań publicznych.

3. Do porozumień stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz.U. z 1996 r. Nr 13, poz. 74, Nr 58, poz. 261, Nr 106, poz. 496 i Nr 132, poz. 622 oraz z 1997 r. Nr 9, poz. 43, Nr 106, poz. 679, Nr 107, poz. 686, Nr 113, poz. 734 i Nr 123, poz. 775).

Art. 9. Samorząd województwa, na podstawie upoważnień ustawowych stanowi akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze województwa.

Art. 10. Odrębna ustawa określa siedziby władz samorządu województwa.

Rozdział 2 Zakres działalności

Art. 11. 1. Samorząd województwa określa strategię rozwoju województwa, uwzględniającą w szczególności następujące cele:

- 1) pielęgnowanie polskości oraz rozwój i kształtowanie świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej mieszkańców,
- 2) pobudzanie aktywności gospodarczej,
- 3) podnoszenie poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa,
- 4) zachowanie wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego przy uwzględnieniu potrzeb przyszłych pokoleń,
- 5) kształtowanie i utrzymanie ładu przestrzennego.

2. Samorząd województwa prowadzi politykę rozwoju województwa, na którą składa się:

- 1) tworzenie warunków rozwoju gospodarczego, w tym kreowanie rynku pracy,
- 2) utrzymanie i rozbudowa infrastruktury społecznej i technicznej o znaczeniu wojewódzkim,
- 3) pozyskiwanie i łączenie środków finansowych: publicznych i prywatnych, w celu realizacji zadań z zakresu użyteczności publicznej,

4) wspieranie i prowadzenie działań na rzecz podnoszenia poziomu wykształcenia obywateli,

5) racjonalne korzystanie z zasobów przyrody oraz kształtowanie środowiska naturalnego, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,

6) wspieranie rozwoju nauki i współpracy między sferą nauki i gospodarki, popieranie postępu technologicznego oraz innowacji,

7) wspieranie rozwoju kultury oraz ochrona i racjonalne wykorzystywanie dziedzictwa kulturowego,

8) promocja walorów i możliwości rozwojowych województwa.

3. Strategia rozwoju województwa jest realizowana poprzez programy wojewódzkie.

Art. 12. Samorząd województwa, przy formułowaniu strategii rozwoju województwa i realizacji polityki jego rozwoju, współpracuje w szczególności z:

- 1) jednostkami lokalnego samorządu terytorialnego z obszaru województwa oraz z samorządem gospodarczym i zawodowym,
- 2) administracją rządową, szczególnie z wojewodą,
- 3) innymi województwami,
- 4) organizacjami pozarządowymi,
- 5) szkołami wyższymi i jednostkami naukowo-badawczymi,
- 6) organizacjami międzynarodowymi i regionami innych państw, zwłaszcza sąsiednich.

Art. 13. 1. W sferze użyteczności publicznej województwo może tworzyć spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjne, a także może przystępować do takich spółek.

2. Poza sferą użyteczności publicznej województwo może tworzyć spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjne oraz przystępować do nich, jeżeli działalność spółek polega na wykonywaniu czynności promocyjnych, edukacyjnych i wydawniczych służących rozwojowi województwa.

3. Zasady tworzenia przez województwo spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i spółek akcyjnych oraz przystępowania do nich określa ustawa

Art. 14. 1. Samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, w szczególności w zakresie:

- 1) edukacji publicznej, w tym szkolnictwa wyższego,
- 2) promocji i ochrony zdrowia,
- 3) kultury i ochrony jej dóbr,
- 4) pomocy społecznej,
- 5) polityki prorodzinnej,
- 6) modernizacji terenów wiejskich,
- 7) zagospodarowania przestrzennego,
- 8) ochrony środowiska,
- 9) gospodarki wodnej,
- 10) dróg publicznych i transportu,
- 11) kultury fizycznej i turystyki,
- 12) ochrony praw konsumentów,
- 13) obronności,
- 14) bezpieczeństwa publicznego,
- 15) przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy.

2. Ustawy mogą określać sprawy należące do zakresu działania województwa jako zadania z zakresu administracji rządowej, wykonywane przez zarząd województwa.

Rozdział 3

Władze samorządu województwa

Art. 15. Organami samorządu województwa są:

- 1) sejmik województwa,
- 2) zarząd województwa.

Art. 16. 1. Sejmik województwa jest organem stanowiącym i kontrolnym województwa.

2. Kadencja sejmiku województwa trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.
3. W skład sejmiku województwa wchodzi radni, wybierani w wyborach bezpośrednich, w liczbie określonej w odrębnej ustawie.
4. Zasady i tryb przeprowadzania wyborów do sejmiku województwa określa odrębna ustawa.

Art. 17. W sprawie odwołania sejmiku województwa przed upływem kadencji rozstrzyga się wyłącznie w drodze referendum wojewódzkiego.

Art. 18. Do wyłącznej właściwości sejmiku województwa należy:

- 1) stanowienie aktów prawa miejscowego, w szczególności:
 - a) statutu województwa,
 - b) zasad gospodarowania mieniem wojewódzkim,
 - c) zasad i trybu korzystania z wojewódzkich obiektów i urządzeń użyteczności publicznej,
- 2) uchwalanie strategii rozwoju województwa oraz wieloletnich programów wojewódzkich,
- 3) uchwalanie planu zagospodarowania przestrzennego,
- 4) podejmowanie uchwały w sprawie trybu prac nad projektem uchwały budżetowej,
- 5) podejmowanie uchwały w sprawie szczegółowości układu wykonawczego budżetu województwa, z zastrzeżeniem, że szczegółowość ta nie może być mniejsza niż określona w odrębnych przepisach,
- 6) uchwalanie budżetu województwa,
- 7) określanie zasad udzielania dotacji przedmiotowych i podmiotowych z budżetu województwa,
- 8) podejmowanie uchwały w sprawie wyboru niezależnego audytora oraz zamknięcia rachunków budżetu województwa,
- 9) rozpatrywanie sprawozdań z wykonania budżetu województwa, sprawozdań finansowych województwa oraz sprawozdań z wykonywania wieloletnich programów województwa,

10) podejmowanie uchwały w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium zarządowi województwa z tytułu wykonania budżetu województwa,

11) uchwalanie, w granicach określonych ustawami, przepisów dotyczących podatków i opłat lokalnych,

12) podejmowanie uchwał w sprawie powierzenia zadań samorządu województwa innym jednostkom samorządu terytorialnego,

13) uchwalanie "Priorytetów współpracy zagranicznej województwa"

14) podejmowanie uchwał w sprawie uczestnictwa w międzynarodowych zrzeszeniach regionalnych i innych formach współpracy regionalnej,

15) wybór i odwoływanie zarządu województwa,

16) rozpatrywanie sprawozdań z działalności zarządu województwa, w tym w szczególności z działalności finansowej i realizacji programów, o których mowa w pkt. 2,

17) powoływanie i odwoływanie, na wniosek marszałka województwa, skarbnika województwa, który jest głównym księgowym budżetu województwa,

18) podejmowanie uchwał w sprawie tworzenia związków, stowarzyszeń, fundacji oraz ich rozwiązywania, a także przystępowania do nich lub występowania z nich,

19) podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych województwa dotyczących:

a) zasad nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości oraz ich wydzierżawiania lub wynajmowania na okres dłuższy niż 3 lata, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej; do czasu określenia zasad zarząd może dokonywać tych czynności wyłącznie za zgodą sejmiku województwa,

b) emitowania obligacji oraz określania zasad ich zbywania, nabywania i wykupu,

c) zaciągania długoterminowych pożyczek i kredytów,

d) ustalania maksymalnej wysokości pożyczek i kredytów krótkoterminowych zaciąganych przez zarząd województwa oraz maksymalnej wysokości pożyczek i poręczeń udzielanych przez zarząd województwa w roku budżetowym,

e) tworzenia spółek prawa handlowego i przystępowania do nich oraz określania zasad wnoszenia wkładów, a także obejmowania, nabywania i zbywania udziałów i akcji,

20) podejmowanie uchwał w innych sprawach zastrzeżonych ustawami i statutem województwa do kompetencji sejmiku województwa,

21) uchwalanie przepisów dotyczących organizacji wewnętrznej oraz trybu pracy organów samorządu województwa.

Art. 19. 1. Uchwały sejmiku województwa zapadają zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy ustawowego składu sejmiku, w głosowaniu jawnym lub jawnym imiennym, chyba że przepisy ustawy stanowią inaczej.

2. W przypadku równej liczby głosów rozstrzyga głos przewodniczącego sejmiku województwa.

3. Odrzucenie w głosowaniu uchwały o udzieleniu absolutorium jest równoznaczne z przyjęciem uchwały o nieudzieleniu absolutorium.

Art. 20. 1. Sejmik województwa wybiera ze swojego grona przewodniczącego sejmiku województwa bezwzględną większością głosów, w głosowaniu tajnym.

2. Sejmik województwa wybiera ze swojego grona wiceprzewodniczących sejmiku województwa, nie więcej niż 3, bezwzględną większością głosów, w obecności co najmniej połowy ustawowego składu sejmiku, w głosowaniu tajnym.

3. Przewodniczący sejmiku województwa organizuje pracę sejmiku i prowadzi jego obrady. Przewodniczący sejmiku województwa może powierzyć wykonywanie powyższych czynności jednemu z wiceprzewodniczących sejmiku województwa.

4. Przewodniczący i wiceprzewodniczący sejmiku województwa nie mogą wchodzić w skład zarządu województwa.

Art. 21. 1. Sejmik województwa obraduje na sesjach zwoływanych przez przewodniczącego sejmiku województwa co najmniej raz na kwartał.

2. Przewodniczący sejmiku województwa jest obowiązany zwołać sesję w ciągu 7 dni od dnia złożenia wniosku przez zarząd województwa lub radnych stanowiących co najmniej 1/4 ustawowego składu sejmiku województwa. W przypadku odwołania lub wygaśnięcia mandatu przewodniczącego sejmiku województwa sesję sejmiku województwa zwołuje wiceprzewodniczący sejmiku województwa.

3. Pierwszą sesję nowo wybranego sejmiku województwa zwołuje przewodniczący sejmiku województwa poprzedniej kadencji w terminie przypadającym w ciągu 14 dni po ogłoszeniu zbiorczych wyników wyborów do sejmików województwa na obszarze całego kraju.

Art. 22. 1. Radny przed objęciem mandatu składa ślubowanie:

“Uroczyste ślubuję rzetelnie i sumiennie wykonywać obowiązki wobec Narodu Polskiego, strzec suwerenności i interesów Państwa Polskiego, czynić wszystko dla pomyślności Ojczyzny, wspólnoty samorządowej województwa i dobra obywateli, przestrzegać Konstytucji i innych praw Rzeczypospolitej Polskiej”. Ślubowanie może być złożone z dodaniem zdania “Tak mi dopomóż Bóg”.

2. Odmowa złożenia ślubowania oznacza zrzeczenie się mandatu.

3. Radny nieobecny na pierwszej sesji sejmiku województwa oraz radny, który uzyskał mandat w czasie trwania kadencji, składa ślubowanie na pierwszej sesji, na której jest obecny.

Art. 23. 1. Radny nie jest związany instrukcjami wyborców. Radny województwa w swojej działalności jest obowiązany kierować się interesami państwa i wojewódzkiej wspólnoty samorządowej.

2. W związku z wykonywaniem mandatu radny korzysta z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych.

3. Radny jest obowiązany brać udział w pracach organów samorządu województwa oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, do których został wybrany lub desygnowany.

4. Mandatu radnego województwa nie można łączyć z mandatem radnego powiatu i radnego gminy.

Art. 24. 1. Radny nie może wchodzić w stosunki cywilnoprawne w sprawach majątkowych z województwem lub wojewódzkimi samorządowymi jednostkami organizacyjnymi, z wyjątkiem stosunków prawnych wynikających z korzystania z powszechnie dostępnych usług na warunkach ogólnych oraz stosunku najmu pomieszczeń do własnych celów mieszkaniowych lub własnej działalności gospodarczej oraz dzierżawy, a także innych prawnych form korzystania z nieruchomości, jeżeli najem, dzierżawa lub użytkowanie są oparte na warunkach ustalonych powszechnie dla danego typu czynności prawnych.

2. Radny nie może brać udziału w głosowaniu w sprawach, o których mowa w ust. 1, jeżeli dotyczy to jego interesu prawnego.

3. Radnemu przysługują diety oraz zwrot kosztów podróży służbowych.

4. Do radnego województwa stosuje się przepisy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne.

5. Minister właściwy do spraw administracji publicznej określi, w drodze rozporządzenia, maksymalną wysokość diet, o których mowa w ust. 3.

Art. 25. 1. Z radnym nie może być nawiązany stosunek pracy w urzędzie marszałkowskim w tym województwie, w którym radny uzyskał mandat. Przepis ten nie dotyczy radnych wybranych do zarządu województwa, z którymi stosunek pracy jest nawiązywany na podstawie wyboru.

2. Przepis ust. 1 dotyczy także stanowiska kierownika wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej, bez względu na rodzaj umowy lub innych aktów, na których podstawie nawiązany został z radnym stosunek pracy.

3. Nawiązanie przez radnego stosunku pracy, o którym mowa w ust. 1 i 2, jest równoznaczne ze zrzeczeniem się mandatu.

Art. 26. 1. Radny, który przed uzyskaniem mandatu pozostawał w stosunku pracy w urzędzie marszałkowskim lub był zatrudniony na stanowisku kierownika wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej w tym województwie, w którym uzyskał mandat, jest obowiązany złożyć wniosek o urlop bezpłatny w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez właściwy organ wyborczy, przed złożeniem ślubowania, o którym mowa w art. 22 ust. 1.

2. Radny, o którym mowa w ust. 1, otrzymuje urlop bezpłatny na okres sprawowania mandatu oraz 3 miesiące po jego wygaśnięciu.

3. Radny otrzymuje urlop bezpłatny bez względu na rodzaj i okres trwania stosunku pracy. Stosunek pracy nawiązany na czas określony, który ustałby przed terminem zakończenia urlopu bezpłatnego, przedłuża się do 3 miesięcy po zakończeniu tego urlopu.

4. W przypadku radnego zatrudnionego na stanowisku kierownika wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej przejętej lub utworzonej przez województwo w czasie kadencji termin, o którym mowa w ust. 1, wynosi 6 miesięcy od dnia przejścia lub utworzenia tej jednostki.

5. Niezłożenie przez radnego wniosku, o którym mowa w ust. 1, jest równoznaczne ze zrzeczeniem się mandatu.

6. Po wygaśnięciu mandatu radnego w trybie ust. 2, urząd marszałkowski lub wojewódzka samorządowa jednostka organizacyjna przywraca radnego do pracy na tym samym lub równorzędnym stanowisku pracy, z wynagrodzeniem odpowiadającym wynagrodzeniu, jakie radny otrzymywałby, gdyby nie korzystał z urlopu bezpłatnego. Radny jest obowiązany zgłosić gotowość przystąpienia do pracy w terminie 7 dni od dnia wygaśnięcia mandatu.

Art. 27. 1. Pracodawca jest obowiązany zwalniać radnego od pracy zawodowej w celu umożliwienia radnemu brania udziału w pracach sejmiku województwa i jego komisji oraz zarządu województwa.

2. Rozwiązanie z radnym stosunku pracy wymaga uprzedniej zgody sejmiku województwa, którego radny jest członkiem. Sejmik województwa odmówi zgody na rozwiązanie stosunku pracy z radnym, jeżeli podstawą rozwiązania tego stosunku są zdarzenia związane z wykonywaniem mandatu przez tego radnego.

Art. 28. 1. Sejmik województwa może powoływać ze swojego grona stałe i doraźne komisje do wykonywania określonych zadań.

2. Statut województwa określa przedmiot działania, zakres zadań, zasady dotyczące składu, organizację wewnętrzną i tryb pracy komisji powoływanych przez sejmik województwa.

Art. 29. Radni mogą tworzyć kluby radnych działające na zasadach określonych w statucie województwa.

Art. 30. 1. Sejmik województwa kontroluje działalność zarządu województwa oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych. W tym celu powołuje komisję rewizyjną.

2. W skład komisji rewizyjnej wchodzi radni, w tym przedstawiciele wszystkich klubów. Członkostwa w komisji rewizyjnej nie można łączyć z funkcjami marszałka województwa, przewodniczącego i wiceprzewodniczących sejmiku województwa oraz radnych będących członkami zarządu województwa.

3. Komisja rewizyjna opiniuje wykonanie budżetu i występuje z wnioskiem do sejmiku województwa w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium zarządowi województwa. Wniosek ten podlega zaopiniowaniu przez regionalną izbę obrachunkową.

Art. 31. 1. Zarząd województwa jest organem wykonawczym województwa.

2. W skład zarządu województwa, liczącego 5 osób, wchodzi marszałek województwa jako jego przewodniczący, wiceprzewodniczący i pozostali członkowie.

3. Członkostwa zarządu województwa nie można łączyć z członkostwem w organach gminy i powiatu, z zatrudnieniem w administracji rządowej oraz z mandatem posła lub senatora.

4. Uchwały zarządu województwa zapadają zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy składu zarządu w głosowaniu jawnym, chyba że przepisy ustawy stanowią inaczej.

5. W przypadku równej liczby głosów rozstrzyga głos marszałka województwa.

Art. 32. 1. Sejmik województwa wybiera ze swojego grona marszałka województwa bezwzględną większością głosów.

2. Sejmik województwa wybiera, na wniosek marszałka województwa, pozostałych członków zarządu województwa, w tym nie więcej niż 2 wiceprzewodniczących, w ciągu 3 miesięcy od daty ogłoszenia wyników wyborów przez właściwy organ wyborczy.

3. Wyboru wiceprzewodniczących i pozostałych członków zarządu województwa dokonuje się bezwzględną większością głosów ustawowego składu sejmiku województwa.

4. Wiceprzewodniczący i pozostali członkowie zarządu województwa mogą być wybrani spoza składu sejmiku województwa.

5. Do wiceprzewodniczących i pozostałych członków zarządu województwa wybranych spoza składu sejmiku województwa stosuje się odpowiednio przepisy art. 24 ust. 1, 2 i 4.

Art. 33. 1. Jeżeli sejmik województwa nie dokona wyboru zarządu województwa w terminie określonym w art. 32 ust. 2, ulega rozwiązaniu z mocy prawa.

2. Informację o rozwiązaniu sejmiku województwa z przyczyny określonej w ust. 1 wojewoda podaje do publicznej wiadomości w środkach masowego przekazu i ogłasza, w formie obwieszczenia, w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

3. Po rozwiązaniu sejmiku województwa z przyczyny określonej w ust. 1 przeprowadza się wybory przedterminowe. Wybory zarządza Prezes Rady Ministrów w terminie 3 miesiące od dnia rozwiązania sejmiku województwa.

4. Funkcje organów województwa, do czasu wyboru zarządu województwa przez nowy sejmik województwa, pełni właściwy terytorialnie wojewoda.

5. Jeżeli sejmik województwa wybrany w trybie określonym w ust. 3 nie dokona wyboru zarządu województwa w terminie określonym w art. 32 ust. 2, ulega rozwiązaniu z mocy prawa. Informację o rozwiązaniu sejmiku województwa podaje się do wiadomości w trybie określonym w ust. 2.

6. W przypadku określonym w ust. 5 nie przeprowadza się kolejnych wyborów przedterminowych. Do dnia wyborów do sejmiku województwa na kolejną kadencję oraz zarządu województwa zadania i kompetencje sejmiku województwa i zarządu województwa przejmuje właściwy terytorialnie wojewoda.

Art. 34. 1. Uchwała sejmiku województwa w sprawie nieudzielenia zarządowi województwa absolutorium jest równoznaczna ze złożeniem

wniosku o odwołanie zarządu województwa, chyba że po zakończeniu roku budżetowego zarząd województwa został odwołany z innej przyczyny.

2. Sejmik województwa rozpoznaje sprawę odwołania zarządu województwa z przyczyny określonej w ust. 1 na sesji zwołanej nie wcześniej niż po upływie 14 dni od podjęcia uchwały o nieudzieleniu zarządowi województwa absolutorium.

3. Sejmik województwa, po zapoznaniu się z wnioskiem komisji rewizyjnej i opinią regionalnej izby obrachunkowej w sprawie uchwały sejmiku województwa o nieudzieleniu zarządowi województwa absolutorium, może odwołać zarząd województwa większością 3/5 głosów ustawowego składu sejmiku.

4. Odwołanie zarządu województwa w sytuacji określonej w ust. 1 jest równoznaczne z odwołaniem marszałka województwa z funkcji przewodniczącego sejmiku województwa.

Art. 35. 1. Sejmik województwa może odwołać zarząd województwa lub poszczególnych jego członków, z wyjątkiem marszałka województwa, z innej przyczyny niż nieudzielenie absolutorium, jedynie na piśmie uzasadniony i zaopiniowany przez komisję rewizyjną wniosek co najmniej 1/3 ustawowego składu sejmiku.

2. Sejmik województwa rozpoznaje wniosek, o którym mowa w ust. 1, na sesji zwołanej nie wcześniej niż 14 dni od dnia zgłoszenia wniosku.

3. Sejmik województwa może odwołać zarząd województwa lub poszczególnych jego członków w sytuacji i terminie określonych w ust. 1 i 2 większością 3/5 głosów ustawowego składu sejmiku, w głosowaniu tajnym.

Art. 36. Sejmik województwa może, na wniosek marszałka województwa, odwołać poszczególnych członków zarządu województwa bezwzględną większością głosów ustawowego składu sejmiku, w głosowaniu tajnym. Wniosek ten jest rozpoznawany na sesji zwołanej nie wcześniej niż 14 dni od dnia zgłoszenia wniosku.

Art. 37. 1. Sejmik województwa może odwołać marszałka województwa, z innej przyczyny niż nieudzielenie absolutorium, jedynie na piśmie uzasadniony i zaopiniowany przez komisję rewizyjną wniosek co najmniej 1/3 ustawowego składu sejmiku, tylko w przypadku jednoczesnego wyboru marszałka województwa. Wniosek ten jest rozpoznawany na sesji zwolanej nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia zgłoszenia wniosku.

2. Uchwała sejmiku województwa jest podejmowana w sytuacji określonej w ust. 1 większością 3/5 głosów ustawowego składu sejmiku województwa.

3. Odwołanie marszałka województwa jest równoznaczne z odwołaniem całego zarządu województwa.

Art. 38. Jeżeli wniosek o odwołanie zarządu województwa lub poszczególnych jego członków albo marszałka województwa nie uzyskał wymaganej większości głosów, kolejny wniosek o odwołanie może być zgłoszony, na zasadach i w trybie przewidzianych w art. 35-37, nie wcześniej niż 6 miesięcy od poprzedniego głosowania.

Art. 39. 1. W razie odwołania zarządu województwa lub poszczególnych jego członków sejmik województwa wybiera w ciągu miesiąca nowy zarząd województwa lub poszczególnych jego członków, w trybie i na zasadach określonych w art. 32.

2. Odwołany zarząd województwa lub poszczególni jego członkowie pełnią dotychczasowe obowiązki do czasu wyboru nowego zarządu województwa lub poszczególnych jego członków. Sejmik województwa może zwolnić członka zarządu województwa z tego obowiązku. Przepisu art. 33 ust. 1 o rozwiązaniu sejmiku województwa z mocy prawa nie stosuje się.

Art. 40. 1. W przypadku złożenia przez członka zarządu województwa rezygnacji z pełnionej funkcji sejmik województwa na najbliższym posiedzeniu podejmuje uchwałę o przyjęciu rezygnacji i odwołaniu go z funkcji.

2. Niepodjęcie uchwały, o której mowa w ust. 1, jest równoznaczne z przyjęciem rezygnacji z upływem ostatniego dnia miesiąca, w którym odbyło się posiedzenie sejmiku województwa, o którym mowa w ust. 1.

Art. 41. 1. Zarząd województwa wykonuje zadania należące do samorządu województwa, nie zastrzeżone na rzecz sejmiku województwa i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.

2. Do zadań zarządu województwa należy w szczególności:

- 1) wykonywanie uchwał sejmiku województwa,
- 2) gospodarowanie mieniem województwa, w tym wykonywanie praw z akcji i udziałów posiadanych przez województwo,
- 3) przygotowywanie projektu i wykonywanie budżetu województwa,
- 4) przygotowywanie projektów strategii rozwoju województwa, planu zagospodarowania przestrzennego i programów wojewódzkich oraz ich wykonywanie,
- 5) organizowanie współpracy ze strukturami samorządu regionalnego w innych krajach i z międzynarodowymi zrzeszeniami regionalnymi,
- 6) kierowanie, koordynowanie i kontrolowanie działalności wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, w tym powoływanie i odwoływanie ich kierowników,
- 7) uchwalanie regulaminu organizacyjnego urzędu marszałkowskiego.

3. Zasady i tryb działania zarządu województwa określa statut województwa.

Art. 42. Po upływie kadencji sejmiku województwa zarząd województwa działa do dnia wyboru nowego zarządu województwa.

Art. 43. 1. Marszałek województwa organizuje pracę zarządu województwa i urzędu marszałkowskiego, kieruje bieżącymi sprawami województwa oraz reprezentuje województwo na zewnątrz.

2. W sprawach niecierpiących zwłoki, związanych z bezpośrednim zagrożeniem interesu publicznego, zagrażających bezpośrednio zdrowiu i życiu oraz w sprawach mogących spowodować znaczne straty materialne, marszałek województwa podejmuje niezbędne czynności należące do właściwości zarządu województwa. Czynności podjęte w tym trybie wymagają przedstawienia do zatwierdzenia na najbliższym posiedzeniu zarządu województwa.

3. Marszałek województwa jest kierownikiem urzędu marszałkowskiego, zwierzchnikiem służbowym pracowników tego urzędu i kierowników wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.

Art. 44. 1. Sejmik województwa powołuje i odwołuje skarbnika województwa (głównego księgowego budżetu województwa), na wniosek marszałka województwa, bezwzględną większością głosów, w obecności co najmniej połowy ustawowego składu sejmiku, w głosowaniu tajnym.

2. Skarbnik województwa uczestniczy w pracach oraz obradach zarządu województwa i sejmiku województwa z głosem doradczym.

Art. 45. 1. Zarząd województwa wykonuje zadania województwa przy pomocy urzędu marszałkowskiego i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych lub wojewódzkich osób prawnych.

2. Status prawny pracowników samorządu województwa określa odrębna ustawa.

Art. 46. 1. Decyzje w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej wydaje marszałek województwa, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

2. Marszałek województwa może upoważnić wiceprzewodniczących zarządu województwa, pozostałych członków zarządu województwa, pracowników urzędu marszałkowskiego oraz kierowników wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych do wydawania w jego imieniu decyzji, o których mowa w ust. 1.

3. Od decyzji, o których mowa w ust. 1, służy odwołanie do samorządowego kolegium odwoławczego, a w sprawach powierzonych na podstawie porozumienia z wojewodą - do właściwego ministra.

4. Prezes Rady Ministrów ustala, w drodze rozporządzenia, instrukcję kancelaryjną dla organów samorządu województwa, określającą zasady i tryb wykonywania czynności kancelaryjnych w urzędzie marszałkowskim w celu zapewnienia jednolitego sposobu tworzenia, ewidencjonowania i przechowywania dokumentów oraz ochrony przed ich uszkodzeniem, zniszczeniem lub utratą.

Rozdział 4

Mienie samorządu województwa

Art. 47. 1. Mieniem województwa jest własność i inne prawa majątkowe nabyte przez województwo lub inne wojewódzkie osoby prawne.

2. Wojewódzkimi osobami prawnymi, poza województwem, są samorządowe jednostki organizacyjne, którym ustawy przyznają wprost taki status, oraz te osoby prawne, które mogą być tworzone na podstawie odrębnych ustaw, wyłącznie przez województwo.

3. Województwo jest w stosunkach cywilnoprawnych podmiotem praw i obowiązków, które dotyczą mienia województwa nie należącego do innych wojewódzkich osób prawnych.

Art. 48. Nabycie mienia województwa następuje na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym i innych ustawach, a także w drodze przekazania mienia Skarbu Państwa oraz mienia Skarbu Państwa będącego we władaniu państwowych osób prawnych na zasadach określonych w niniejszej ustawie.

Art. 49. 1. Przekazanie województwu mienia Skarbu Państwa oraz mienia Skarbu Państwa będącego we władaniu państwowych osób prawnych, służącego realizacji zadań województwa, w szczególności określonych w art. 14, następuje na podstawie decyzji administracyjnej wojewody wydawanej z urzędu, z zastrzeżeniem art. 50.

2. Organem odwoławczym od decyzji, o której mowa w ust. 1, jest minister właściwy do spraw Skarbu Państwa.

3. Nabycie mienia jest nieodpłatne i następuje z dniem, w którym decyzja o jego przekazaniu stała się ostateczna.

Art. 50. 1. Przekazanie województwu mienia Skarbu Państwa oraz mienia Skarbu Państwa będącego we władaniu państwowych osób prawnych, służącego wykonywaniu zadań gospodarczych przekraczających zakres użyteczności publicznej, może nastąpić na wniosek zarządu województwa, jeżeli mienie to służyć ma realizacji strategii rozwoju województwa i wojewódzkich programów, z wyłączeniem mienia przeznaczonego na zaspokojenie

roszczeń reprivatyzacyjnych oraz realizację programu powszechnego uwłaszczenia.

2. Przekazanie mienia określonego w ust. 1 następuje nieodpłatnie, w trybie właściwym dla przenoszenia nabywanych praw, z tym że przekazanie własności i innych praw do rzeczy następuje na podstawie ostatecznej decyzji ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa.

3. Odmowa przekazania mienia, o którym mowa w ust. 1, następuje w drodze ostatecznej decyzji ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa.

Art. 51. 1. Nabycie przekazywanego mienia Skarbu Państwa oraz mienia Skarbu Państwa będącego we władaniu państwowych osób prawnych następuje wraz z obciążeniami, które powinny być ujawnione w decyzji o przekazaniu.

2. Ujawnienie obciążeń nie narusza praw osób trzecich.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do zobowiązań Skarbu Państwa oraz państwowych osób prawnych, wynikających z działalności organów i instytucji władających przekazywanym mieniem, powstałych przed dniem jego przejścia przez województwo.

Art. 52. Przekazanie mienia Skarbu Państwa oraz mienia Skarbu Państwa będącego we władaniu państwowych osób prawnych województwu jest wolne od podatków i opłat.

Art. 53. Do postępowania w sprawie przekazania mienia, w drodze decyzji, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

Art. 54. 1. Ostateczna decyzja o przekazaniu województwu praw, które są lub mogą być ujawnione w księdze wieczystej, stanowi podstawę wpisu w księdze.

2. Postępowanie w przedmiocie wpisu jest wolne od opłat sądowych.

Art. 55. Prawa majątkowe województwa, nie należące do innych wojewódzkich osób prawnych, wykonuje zarząd województwa.

Art. 56. 1. Kierownicy wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej działają jednoosobowo na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez zarząd województwa.

2. Do czynności przekraczających zakres pełnomocnictwa wymagana jest zgoda, w formie uchwały, zarządu województwa.

Art. 57. 1. Oświadczenia woli w imieniu województwa składa marszałek województwa wraz z członkiem zarządu województwa, chyba że statut województwa stanowi inaczej.

2. Sejmik województwa może udzielić marszałkowi upoważnienia do składania jednoosobowo oświadczeń woli, innych niż przewidywane w statucie województwa.

3. Czynność prawna, z której wynika zobowiązanie pieniężne, wymaga do jej skuteczności kontrasygnaty głównego księgowego budżetu województwa.

4. Główny księgowy budżetu województwa, który odmówi kontrasygnaty, dokonuje jej jednak na pisemne polecenie marszałka województwa, informując równocześnie o tym sejmik województwa oraz regionalną izbę obrachunkową.

Art. 58. 1. Wojewódzkie osoby prawne samodzielnie decydują, w granicach ustaw, o sposobie wykonywania należących do nich praw majątkowych, z tym że nieodpłatne rozporządzenie mieniem oraz zbycie:

1) nieruchomości służącej do powszechnego użytku lub bezpośredniego zaspokajania potrzeb publicznych,

2) przedmiotów posiadających szczególną wartość naukową, historyczną, kulturalną lub przyrodniczą

- wymaga zgody, w formie uchwały, zarządu województwa.

2. Zgody zarządu województwa wymaga także zmiana przeznaczenia składników mienia określonego w ust. 1 pkt 1 i 2.

3. Uchwały zarządu województwa, o których mowa w ust. 1 i 2, podlegają nadzorowi, o którym mowa w rozdziale 7 ustawy.

Art. 59. 1. W przypadku zbycia przez województwo lub inną wojewódzką osobę prawną przedmiotów posiadających szczególną wartość naukową, historyczną, kulturalną lub przyrodniczą Skarbowi Państwa przysługuje prawo pierwokupu lub wykupu wykonywane na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym.

2. Mienie nabyte nieodpłatnie od Skarbu Państwa podlega, w przypadkach określonych w ust. 1, zwrotowi na jego rzecz, jeżeli uprawniony organ państwowy wystąpi z żądaniem zwrotu.

Art. 60. Województwo nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania innych wojewódzkich osób prawnych, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Inne wojewódzkie osoby prawne nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania województwa.

Rozdział 5 Finanse samorządu województwa

Art. 61. 1. Budżet województwa jest podstawą samodzielnej gospodarki finansowej województwa.

2. Budżet województwa jest planem finansowym obejmującym:

- 1) planowane dochody i wydatki województwa,
- 2) źródła sfinansowania deficytu budżetowego,
- 3) przeznaczenie nadwyżki budżetowej,
- 4) wydatki związane z wieloletnimi programami, w tym w szczególności inwestycyjnymi, z wyodrębnieniem wydatków na finansowanie każdego z programów.

Art. 62. Zamieszczenie w budżecie województwa wydatków na określone cele nie stanowi podstawy zobowiązań wobec osób trzecich oraz roszczeń osób trzecich wobec województwa.

Art. 63. 1. Budżet województwa jest uchwalany jako część uchwały budżetowej na rok kalendarzowy, zwany dalej "rokiem budżetowym".

2. Sejmik województwa ustala tryb prac nad projektem uchwały budżetowej, określając w szczególności:

- 1) terminy obowiązujące w toku prac nad projektem budżetu województwa,
- 2) obowiązki wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych w toku prac nad projektem budżetu województwa,

- 3) wymaganą przez sejmik województwa szczegółowość projektu,
- 4) materiały informacyjne, które zarząd województwa powinien przedstawić sejmikowi województwa, przedkładając projekt uchwały budżetowej.

Art. 64. 1. Uchwała budżetowa województwa składa się z budżetu województwa, ustaleń dotyczących spraw, które, na podstawie Prawa budżetowego, pozostawiono do uchwały sejmiku województwa, oraz spraw wskazanych przez sejmik województwa w uchwale, o której mowa w art. 63 ust. 2.

2. Uchwała budżetowa może obejmować wydatki na wieloletnie programy inwestycyjne, jeżeli:

- 1) dla każdego programu wieloletniego zostały przez sejmik województwa odrębnie określone:
 - a) nazwa programu, jego cel i zadania, które będą finansowane z budżetu województwa,
 - b) jednostka organizacyjna wykonująca program lub też koordynująca wykonywanie programu,
 - c) okres realizacji programu i łączne nakłady finansowe,
 - d) wysokość wydatków w poszczególnych latach realizacji programu,
- 2) kolejne uchwały budżetowe będą obejmować nakłady na uruchomiony program w wysokości umożliwiającej jego terminowe zakończenie,
- 3) zmiana kwot wydatków na realizację programu może być wyłącznie skutkiem odrębnych uchwał sejmiku województwa zmieniających zakres wykonywania tego programu lub wstrzymujących jego wykonywanie.

Art. 65. 1. Uchwałę budżetową województwa podejmuje się przed rozpoczęciem roku budżetowego.

2. W przypadku nieuchwalenia budżetu w terminie wskazanym w ust. 1 do czasu uchwalenia budżetu przez sejmik województwa, jednak nie później niż do 31 marca roku budżetowego, podstawą gospodarki budżetowej jest projekt budżetu przedłożony sejmikowi województwa.

3. W przypadku nieuchwalenia budżetu w terminie, o którym mowa w ust. 2, wojewoda ustala, na wniosek regionalnej izby obrachunkowej, budżet województwa najpóźniej do końca kwietnia roku budżetowego. Do dnia ustalenia budżetu przez wojewodę podstawą gospodarki budżetowej jest projekt budżetu, o którym mowa w ust. 2.

4. W przypadku gdy dochody i wydatki państwa określa ustawa o prowizorium budżetowym, sejmik województwa może uchwalić prowizorium budżetowe województwa na okres objęty prowizorium budżetowym państwa.

Art. 66. 1. Opracowanie i przedstawienie do uchwalenia projektu budżetu województwa, a także inicjatywa w sprawie zmian tego budżetu, należą do wyłącznej kompetencji zarządu województwa.

2. Zarząd województwa przygotowuje i przedstawia sejmikowi województwa, nie później niż 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy:

1) projekt budżetu województwa uwzględniający zasady Prawa budżetowego oraz ustalenia sejmiku województwa, o których mowa w art. 63 ust. 2 pkt 3,

2) projekt ustaleń uchwały budżetowej, o których mowa w art. 64 ust. 1,

3) materiały informacyjne określone przez sejmik województwa w uchwale budżetowej.

3. Bez zgody zarządu województwa sejmik województwa nie może wprowadzić w projekcie budżetu województwa zmian powodujących zwiększenie wydatków i jednocześnie zwiększenie deficytu projektowanego budżetu województwa albo zmian powodujących zwiększenie przewidywanych dochodów bez jednoczesnego ustanowienia nowych źródeł dochodów.

Art. 67. 1. Dochody własne stanowią zasadnicze źródło finansowania zadań województwa.

2. Dochodami własnymi województwa są:

1) udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w wysokości określonej odrębną ustawą,

2) dochody z majątku województwa,

3) spadki, zapisy i darowizny na rzecz województwa,

4) dochody uzyskiwane przez jednostki budżetowe województwa oraz wpłaty innych wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych,

5) odsetki za nieterminowe przekazywanie udziałów, o których mowa w pkt 1,

6) inne dochody własne uzyskiwane na podstawie odrębnych przepisów.

3. Przekazanie województwu, w drodze ustawy, nowych zadań wymaga zapewnienia koniecznych środków finansowych na ich realizację w postaci zwiększenia dochodów, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 6.

Art. 68. Dochodami województwa mogą być:

1) subwencja wyrównawcza z budżetu państwa,

2) dotacje celowe z budżetu państwa i państwowych funduszy celowych na zadania wykonywane przez województwo,

3) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej wykonywane przez województwo na podstawie porozumień zawartych z organami administracji rządowej,

4) dotacje celowe z budżetów gmin lub powiatów na zadania z zakresu tych jednostek samorządu terytorialnego wykonywane przez województwo na podstawie porozumień zawartych z organem gminy lub powiatu,

5) inne wpływy uzyskiwane na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 69. Wysokość łącznej kwoty subwencji wyrównawczej oraz zasady i kryteria jej rozdziału określa odrębna ustawa.

Art. 70. 1. Za prawidłowe wykonanie budżetu województwa odpowiada zarząd województwa.

2. Zarządowi województwa przysługuje wyłączne prawo:

1) zaciągania zobowiązań mających pokrycie w ustalonych w uchwale budżetowej kwotach wydatków, w ramach upoważnień udzielanych przez sejmik województwa,

2) emitowania papierów wartościowych, w ramach upoważnień udzielanych przez sejmik województwa,

- 3) dokonywania wydatków budżetowych,
- 4) zgłaszania propozycji zmian w budżecie województwa,
- 5) dysponowania rezerwami budżetu województwa,
- 6) blokowania środków budżetowych, w przypadkach określonych ustawą.

Art. 71. 1. Zasady zaciągania przez organ samorządu województwa kredytów i pożyczek na pokrywanie występujących w ciągu roku budżetowego niedoborów lub na sfinansowanie wydatków nie znajdujących pokrycia w planowanych rocznych dochodach określa odrębna ustawa.

2. Zasady emisji obligacji województwa określa odrębna ustawa.

Art. 72. Gospodarka środkami finansowymi znajdującymi się w dyspozycji samorządu województwa jest jawna. Wymóg jawności jest spełniany między innymi przez:

- 1) zachowanie jawności debaty budżetowej,
- 2) opublikowanie uchwały budżetowej oraz sprawozdań z wykonania budżetu województwa,
- 3) przedstawianie pełnego wykazu kwot dotacji celowych udzielanych z budżetu województwa,
- 4) poddanie sprawozdania z wykonania budżetu województwa badaniu przez niezależnego audytora i ujawnienie wyników tego badania.

Art. 73. 1. Bankową obsługę budżetu województwa wykonuje bank wybrany przez sejmik województwa w trybie określonym w przepisach o zamówieniach publicznych.

2. Zasady wykonywania obsługi bankowej określa umowa zawarta między zarządem województwa a bankiem.

3. Zarząd województwa może lokować wolne środki budżetowe na rachunkach w innych bankach, bez konieczności uzyskania odrębnej zgody sejmiku województwa.

4. Zarząd województwa może, w granicach upoważnień zawartych w uchwale budżetowej, zaciągać kredyty bankowe w wybranych przez siebie bankach.

Art. 74. Dyspozycja środkami pieniężnymi województwa jest oddzielona od jej kasowego wykonania.

Rozdział 6 Współpraca zagraniczna

Art. 75. Sejmik województwa uchwała "Priorytety współpracy zagranicznej województwa" określające:

- 1) główne cele współpracy zagranicznej,
- 2) priorytety geograficzne przyszłej współpracy,
- 3) zamierzenia co do przystępowania do międzynarodowych zrzeszeń regionalnych.

Art. 76. 1. Współpraca województwa ze społecznościami regionalnymi innych państw prowadzona jest zgodnie z prawem wewnętrznym, polityką zagraniczną państwa i jego międzynarodowymi zobowiązaniami, w granicach zadań i kompetencji województwa.

2. Województwo uczestniczy w działalności międzynarodowych instytucji i zrzeszeń regionalnych oraz jest w nich reprezentowane na zasadach określonych w porozumieniu zawartym przez ogólnokrajowe organizacje zrzeszające jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 77. 1. "Priorytety współpracy zagranicznej województwa" mogą być uchwalane oraz inicjatywy zagraniczne województwa, w tym w szczególności projekty umów o współpracy regionalnej lub projekty uchwał o przystąpieniu do międzynarodowych zrzeszeń regionalnych, mogą być podejmowane za zgodą ministra właściwego do spraw zagranicznych uzyskaną za pośrednictwem wojewody.

2. Uchwały, o których mowa w ust. 1, zapadają bezwzględną większością głosów ustawowego składu sejmiku województwa.

3. Uchwała oraz zawarte umowy o współpracy regionalnej, o których mowa w ust. 1, przesyłane są do ministra właściwego do spraw zagranicznych oraz ministra właściwego do spraw administracji publicznej.

Rozdział 7

Nadzór nad działalnością samorządu województwa

Art. 78. 1. Nadzór nad działalnością samorządu województwa sprawuje Prezes Rady Ministrów i wojewoda, a w zakresie spraw finansowych - regionalna izba obrachunkowa.

2. Organy nadzoru mogą wkraczać w działalność województwa tylko w przypadkach określonych ustawami.

Art. 79. Nadzór nad wykonywaniem zadań województwa jest sprawowany na podstawie kryterium zgodności z prawem.

Art. 80. Organy nadzoru mają prawo żądania informacji i danych, dotyczących organizacji i funkcjonowania województwa, niezbędnych do wykonywania przysługujących im uprawnień nadzorczych.

Art. 81. Marszałek województwa przedstawia wojewodzie uchwały sejmiku województwa oraz uchwały zarządu województwa podlegające nadzorowi w ciągu 7 dni od dnia ich podjęcia. W tym samym terminie marszałek województwa przedstawia regionalnej izbie obrachunkowej uchwały objęte zakresem nadzoru izby.

Art. 82. 1. Uchwała organu samorządu województwa sprzeczna z prawem jest nieważna.

2. O nieważności uchwały orzeka organ nadzorczy. Organ samorządu, którego uchwała została uchylona, może w ciągu 30 dni złożyć skargę do sądu administracyjnego. Przepisy o kontroli sądowej decyzji administracyjnych stosuje się odpowiednio.

3. Sąd administracyjny wyznacza rozprawę nie później niż w ciągu 30 dni od dnia wniesienia skargi do sądu.

4. W przypadku nieistotnego naruszenia prawa organ nadzoru nie stwierdza nieważności uchwały, ograniczając się do wskazania, że uchwałę wydano z naruszeniem prawa.

Art. 83. 1. Nie stwierdza się nieważności uchwały organu samorządu województwa, jeżeli organ nadzoru nie uchyli jej w ciągu 30 dni od dnia jej otrzymania.

2. Jeżeli nie stwierdzono nieważności uchwały z powodu upływu terminu określonego w ust. 1, a istnieją przesłanki stwierdzenia nieważności, orzeka się o niezgodności uchwały z prawem. Przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego co do skutków takiego orzeczenia stosuje się odpowiednio.

Art. 84. 1. W razie naruszenia przez sejmik województwa Konstytucji lub rażącego albo wielokrotnego naruszenia ustaw Sejm, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, może, w drodze uchwały, rozwiązać sejmik województwa. Rozwiązanie sejmiku województwa jest równoznaczne z rozwiązaniem wszystkich organów samorządu województwa. Do czasu wyboru nowych organów samorządu województwa funkcje tych organów pełni właściwy terytorialnie wojewoda.

2. Jeżeli naruszenia Konstytucji lub rażącego albo wielokrotnego naruszenia ustaw dopuszcza się zarząd województwa, wojewoda wzywa sejmik województwa do zastosowania niezbędnych środków, a jeżeli wezwanie to nie odnosi skutku - występuje z wnioskiem do Prezesa Rady Ministrów o rozwiązanie zarządu województwa. Do czasu wyboru nowego zarządu województwa funkcje zarządu województwa i marszałka województwa pełni osoba wyznaczona przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek wojewody.

Art. 85. 1. W razie nie rokującego szybkiej poprawy i przedłużającego się braku skuteczności w wykonywaniu zadań publicznych przez organy samorządu województwa Prezes Rady Ministrów może zawiesić organy samorządu województwa i ustanowić zarząd komisaryczny na okres do 2 lat, nie dłużej jednak niż do wyboru zarządu województwa przez sejmik województwa nowej kadencji.

2. Ustanowienie zarządu komisarycznego może nastąpić po uprzednim przedstawieniu zarzutów organom samorządu województwa i wezwaniu ich do niezwłocznego przedstawienia programu poprawy sytuacji województwa.

3. Komisarza rządowego powołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek wojewody.

4. Komisarz rządowy przejmując wykonywanie zadań i kompetencje organów samorządu województwa.

Art. 86. 1. Rozstrzygnięcia nadzorcze, o których mowa w art. 84 ust. 2 i art. 85 ust. 1, podlegają zaskarżeniu do sądu administracyjnego z powodu niezgodności z prawem w terminie 30 dni od dnia ich doręczenia.

2. Do złożenia skargi jest uprawnione województwo. Podstawą wniesienia skargi jest uchwała sejmiku województwa.

3. Do postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy o zaskarżaniu do sądu administracyjnego decyzji w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej.

4. Rozstrzygnięcia nadzorcze stają się ostateczne po upływie terminu przewidzianego na wniesienie skargi albo z dniem oddalenia skargi lub odrzucenia jej przez sąd.

Art. 87. Postępowania sądowe, o których mowa w art. 82 i 86, są wolne od opłat sądowych.

Art. 88. Przepisów niniejszego rozdziału nie stosuje się do decyzji indywidualnych w sprawach z zakresu administracji publicznej, wydawanych przez organy samorządu województwa. Kontrolę instancyjną w tym zakresie oraz nadzór pozainstancyjny i kontrolę sprawowaną przez sąd określają przepisy odrębne.

Rozdział 8

Akty prawa miejscowego stanowione przez samorząd województwa

Art. 89. 1. Na podstawie tej ustawy oraz na podstawie upoważnień udzielonych w innych ustawach i w ich granicach sejmik województwa stanowi akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze województwa lub jego części.

2. Marszałek województwa podpisuje akty prawa miejscowego, przyjęte przez sejmik województwa, niezwłocznie po ich uchwaleniu i kieruje je do publikacji w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

3. Publikacji w wojewódzkim dzienniku urzędowym podlega także uchwała budżetu województwa oraz sprawozdanie z wykonania budżetu województwa.

4. Akty prawa miejscowego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jeżeli przepisy odrębne lub akty prawa miejscowego nie przewidują wyraźnie terminu późniejszego.

5. Zasady i tryb wydawania wojewódzkiego dziennika urzędowego określa odrębna ustawa.

Art. 90. 1. Każdy, czyj interes prawny lub uprawnienie zostały naruszone przepisem aktu prawa miejscowego, wydanym w sprawie z zakresu administracji publicznej, może - po bezskutecznym wezwaniu organu samorządu województwa, który wydał przepis, do usunięcia naruszenia - zaskarżyć przepis do sądu administracyjnego.

2. Nie stwierdza się nieważności aktu prawa miejscowego po upływie 1 roku od dnia jego wydania.

3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli w sprawie orzekł już sąd administracyjny i skargę oddalił.

4. W sprawie wezwania do usunięcia naruszenia stosuje się przepisy o terminach załatwiania spraw w postępowaniu administracyjnym.

Art. 91. 1. Przepisy art. 90 stosuje się odpowiednio, gdy organ samorządu województwa nie wykonuje czynności nakazanych prawem albo, przez podejmowane czynności prawne lub faktyczne, narusza prawa osób trzecich.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, sąd administracyjny może nakazać organowi nadzoru wykonanie niezbędnych czynności na rzecz skarżącego.

Rozdział 9

Przepis końcowy

Art. 92. Ustawa wchodzi w życie w terminie i na zasadach określonych w odrębnej ustawie.

USTAWA

o administracji rządowej w województwie

USTAWA
z dnia 5 czerwca 1998 r.

o administracji rządowej w województwie

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1. Administrację publiczną w województwie wykonują:

1) organy administracji rządowej:

- a) wojewoda sprawujący władzę administracji ogólnej,
 - b) organy administracji niezespólonej,
- 2) organy samorządu województwa.

Art. 2. Administrację rządową na obszarze województwa wykonują:

- 1) wojewoda,
- 2) działający pod zwierzchnictwem wojewody kierownicy zespolonych służb, inspekcji i straży, wykonujący zadania i kompetencje określone w ustawach, w imieniu:
 - a) wojewody, z ustawowego upoważnienia,
 - b) własnym, jeżeli ustawy tak stanowią,
- 3) organy administracji niezespólonej,
- 4) organy samorządu terytorialnego, jeżeli wykonywanie zadań administracji rządowej wynika z ustawy lub z zawartego porozumienia,
- 5) działający pod zwierzchnictwem starosty kierownicy powiatowych

służb, inspekcji i straży, wykonujący zadania i kompetencje określone w ustawach,

6) organy innych samorządów, jeżeli wykonywanie zadań administracji rządowej następuje na podstawie ustawy lub porozumienia.

Art. 3. Organy administracji rządowej w województwie działają na podstawie i w granicach określonych przez ustawy.

Art. 4. Zespolenie służb, inspekcji i straży w administracji rządowej w województwie następuje pod zwierzchnictwem wojewody i, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, w jednym urzędzie.

Art. 5. 1. Ustanowienie organów administracji niezespólonej może następować wyłącznie w drodze ustawy, jeżeli jest to uzasadnione ogólnopństwowym charakterem wykonywanych zadań lub terytorialnym zasięgiem działania przekraczającym obszar jednego województwa. Wykaz organów administracji niezespólonej, określa załącznik do ustawy.

2. Ustanowienie terenowych delegatur właściwych ministrów może następować wyłącznie w drodze ustawy określającej ich zadania i zasięg terytorialny.

Art. 6. Indywidualne akty administracyjne wydawane są w pierwszej instancji przez organy sprawujące administrację rządową na najniższym, możliwym do prawidłowego wykonania określonego zadania, poziomie zasadniczego podziału terytorialnego państwa.

Art. 7. Wojewoda jest:

- 1) przedstawicielem Rady Ministrów w województwie,
- 2) zwierzchnikiem zespolonej administracji rządowej,
- 3) organem nadzoru nad jednostkami samorządu terytorialnego,
- 4) organem wyższego stopnia w rozumieniu przepisów o postępowaniu administracyjnym,
- 5) reprezentantem Skarbu Państwa, w zakresie i na zasadach określonych w odrębnych ustawach.

Art. 8. Odrębna ustawa określa:

- 1) zasadniczy podział terytorialny państwa,

- 2) nazwy województw i nazwę urzędu wojewody oraz jego siedzibę,
- 3) zasady i tryb ustalania granic województw oraz dokonywania ich zmian,
- 4) zasady ustalania, nie pokrywających się z zasadniczym podziałem terytorialnym państwa, podziałów terytorialnych w celu wykonywania administracji niezespółonej.

Art. 9. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) właściwym ministrze, ze wskazaniem działu, którym kieruje - należy przez to rozumieć ministra członka Rady Ministrów, a bez wskazania określonego działu - ministra członka Rady Ministrów lub centralny organ administracji rządowej,
- 2) centralnym organie administracji rządowej - należy przez to rozumieć kierownika będącego organem lub kierującego urzędem administracji rządowej, który jest powoływany przez Radę Ministrów lub Prezesa Rady Ministrów i na podstawie ustaw szczególnych podlega Radzie Ministrów, Prezesowi Rady Ministrów lub właściwemu ministrowi, lub nad którego działalnością nadzór sprawuje Prezes Rady Ministrów albo właściwy minister,
- 3) organach administracji niezespółonej - należy przez to rozumieć terenowe organy administracji rządowej podporządkowane właściwemu ministrowi oraz kierowników państwowych osób prawnych i kierowników innych państwowych jednostek organizacyjnych wykonujących zadania z zakresu administracji rządowej na obszarze województwa,
- 4) poleceniu wojewody - należy przez to rozumieć wezwanie do wykonania określonej czynności, z tym że skierowane do organów i pracowników, których jest on zwierzchnikiem - jest poleceniem służbowym, a skierowane do innych organów i jednostek wykonujących administrację rządową w województwie - środkiem nadzoru,
- 5) delegaturze - należy przez to rozumieć aparat pomocniczy właściwego ministra lub wojewody zorganizowany poza jego siedzibą.

Rozdział 2 Wojewoda

Art. 10. Wojewodę powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej.

Art. 11. 1. Prezes Rady Ministrów sprawuje nadzór nad działalnością wojewody i dokonuje okresowej oceny jego pracy.

2. Nadzór nad działalnością wojewody sprawowany jest pod względem zgodności jego działania z prawem oraz polityką rządu, a także pod względem rzetelności i gospodarności.

3. Prezes Rady Ministrów kieruje działalnością wojewody, wydając w tym zakresie zarządzenia i polecenia, także z inicjatywy właściwych ministrów, oraz sprawuje kontrolę nad ich wykonaniem.

4. Prezes Rady Ministrów określa, w drodze zarządzenia, szczegółowe zasady składania przez wojewodę sprawozdania z wykonywanej działalności.

Art. 12. Spory między wojewodami oraz między wojewodą a właściwym ministrem rozstrzyga Prezes Rady Ministrów.

Art. 13. Prezes Rady Ministrów może upoważnić ministra właściwego do spraw administracji publicznej do wykonywania, w jego imieniu przysługujących mu uprawnień, z wyjątkiem powoływania i odwoływania wojewody oraz rozstrzygania sporów między wojewodą a właściwym ministrem.

Art. 14. Właściwy minister wykonuje swoje uprawnienia wobec wojewody w zakresie i na zasadach określonych w ustawach.

Art. 15. Wojewoda jako przedstawiciel Rady Ministrów odpowiada za wykonywanie polityki rządu na obszarze województwa, a w szczególności:

- 1) kontroluje wykonywanie przez organy zespółonej administracji rządowej zadań wynikających z ustaw i innych aktów prawnych wydanych na podstawie upoważnień w nich zawartych, ustaleń Rady Ministrów oraz zarządzeń i poleceń Prezesa Rady Ministrów,
- 2) kontroluje wykonywanie przez organy samorządu terytorialnego i inne samorządy zadań z zakresu administracji rządowej, realizowanych

przez nie na podstawie ustawy lub porozumienia z organami administracji rządowej,

3) dostosowuje do miejscowych warunków szczegółowe cele polityki rządu, zwłaszcza w zakresie prowadzonej na obszarze województwa polityki regionalnej państwa oraz - w zakresie i na zasadach przewidzianych w ustawach - koordynuje i kontroluje wykonanie wynikających stąd zadań,

4) zapewnia współdziałanie wszystkich jednostek organizacyjnych administracji rządowej i samorządowej działających na obszarze województwa i kieruje ich działalnością w zakresie zapobiegania zagrożeniu życia, zdrowia, lub mienia oraz zagrożeniom środowiska, bezpieczeństwa państwa i utrzymania porządku publicznego, ochrony praw obywatelskich, a także zapobiegania klęskom żywiołowym i innym nadzwyczajnym zagrożeniom oraz zwalczania i usuwania ich skutków na zasadach określonych w ustawach,

5) reprezentuje Radę Ministrów na uroczystościach państwowych i w trakcie oficjalnych wizyt składanych w województwie przez przedstawicieli państw obcych,

6) wykonuje i koordynuje zadania w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa, wynikające z odrębnych ustaw,

7) współdziała z właściwymi organami innych państw oraz międzynarodowych organizacji rządowych i pozarządowych na zasadach określonych przez ministra właściwego do spraw zagranicznych,

8) przedstawia Radzie Ministrów, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw administracji publicznej, projekty dokumentów rządowych w sprawach dotyczących województwa,

9) wykonuje inne zadania przewidziane w ustawach oraz ustalone przez Radę Ministrów i Prezesa Rady Ministrów.

Art. 16. 1. Wojewoda może wydawać, w zakresie wykonywania funkcji przedstawiciela Rady Ministrów, polecenia obowiązujące wszystkie organy administracji rządowej, a w sytuacjach nadzwyczajnych, o których mowa w art. 15 pkt 4, obowiązujące również organy samorządu terytorialnego. O wydanych poleceniach wojewoda niezwłocznie informuje właściwego ministra.

2. Polecenia, o których mowa w ust. 1, nie mogą dotyczyć rozstrzygnięć co do istoty sprawy załatwianej w drodze decyzji administracyjnej.

3. Właściwy minister może wstrzymać wykonanie poleceń, o których mowa w ust. 1, wydanych organom administracji niezespolonej i wystąpić do Prezesa Rady Ministrów o rozstrzygnięcie sporu.

Art. 17. 1. Powoływanie i odwoływanie organów administracji niezespolonej następuje na wniosek właściwego miejscowo wojewody albo po uzyskaniu uprzednio jego zgody, chyba że ustawa stanowi inaczej.

2. W przypadku nieuwzględnienia wniosku wojewody lub nieuzyskania jego zgody minister właściwy do spraw administracji publicznej może wystąpić do Prezesa Rady Ministrów o rozstrzygnięcie sporu.

Art. 18. Organy administracji niezespolonej działające na obszarze województwa są obowiązane do:

1) uzgadniania z wojewodą projektów aktów prawa miejscowego stanowiących przez te organy na podstawie odrębnych ustaw,

2) zapewnienia zgodności swoich działań z poleceniami wojewody, o których mowa w art. 16 ust. 1,

3) składania wojewodzie rocznych informacji, a na żądanie wojewody także bieżących wyjaśnień o swej działalności na obszarze województwa.

Art. 19. W sytuacjach nadzwyczajnych, o których mowa w art. 15 pkt 4, wojewodzie przysługuje, niezależnie od uprawnień wynikających z odrębnych przepisów, uprawnienie do żądania wszczęcia postępowania dyscyplinarnego wobec każdego pracownika rządowej administracji niezespolonej i pracownika samorządowego, który dopuścił się naruszenia prawa.

Art. 20. 1. Wojewoda, z zastrzeżeniem ust. 2, może w szczególnie uzasadnionych przypadkach wstrzymać, na czas określony, czynności każdego organu prowadzącego egzekucję administracyjną. Przepisu art. 32 nie stosuje się.

2. Wstrzymanie przez wojewodę egzekucji administracyjnej obowiązków o charakterze pieniężnym może być dokonane w odniesieniu do tej samej należności tylko jednorazowo, na okres nie dłuższy niż 30 dni.

3. O wstrzymaniu egzekucji administracyjnej, o której mowa w ust. 2, wojewoda niezwłocznie zawiadamia ministra właściwego do spraw finansów publicznych, z podaniem przyczyny jej wstrzymania.

Art. 21. 1. Z uwzględnieniem przepisów o tajemnicy państwowej i innych rodzajów tajemnicy określonych ustawami, wojewoda ma prawo wglądu w tok każdej sprawy prowadzonej na obszarze województwa przez organy administracji rządowej, a także przez organy samorządu terytorialnego w zakresie zadań przejętych na podstawie porozumienia lub zleconych.

2. Kierownicy państwowych osób prawnych, państwowych jednostek organizacyjnych, agencji i funduszy działających na obszarze województwa udzielają wojewodzie, na jego żądanie, informacji oraz wyjaśnień dotyczących działalności tych osób i jednostek.

Art. 22. W stosunku do fundacji korzystającej ze środków publicznych i prowadzącej działalność na obszarze całego kraju, w zakresie działalności prowadzonej na obszarze właściwości miejscowej wojewody, wojewoda wykonuje uprawnienia wynikające z przepisów o fundacjach w odniesieniu do fundacji działającej na obszarze jednego województwa.

Art. 23. 1. Wojewoda jako zwierzchnik zespolonej administracji rządowej:

- 1) kieruje nią i koordynuje jej działalność,
- 2) zapewnia warunki do skutecznego jej działania,
- 3) ponosi odpowiedzialność za rezultaty jej działania.

2. Szczegółowe zadania i kompetencje wynikające z funkcji zwierzchnika zespolonej administracji rządowej określają odrębne ustawy.

3. Organem zespolonej administracji rządowej w województwie jest wojewoda, a w przypadkach określonych w ustawach, w szczególności w zakresie wydawania indywidualnych aktów administracyjnych, kierownik zespolonej służby, inspekcji lub straży wojewódzkiej.

Art. 24. Do kompetencji wojewody należą wszystkie sprawy z zakresu administracji rządowej w województwie, nie zastrzeżone na rzecz innych organów tej administracji.

Art. 25. Wojewoda sprawuje nadzór nad organami gminy, powiatu i samorządem województwa, na zasadach określonych w ustawach.

Art. 26. Na zasadach określonych w ustawach wojewoda:

- 1) reprezentuje Skarb Państwa w odniesieniu do mienia powierzonego mu w celu wykonywania jego zadań,
- 2) wykonuje inne uprawnienia wynikające z reprezentowania Skarbu Państwa,
- 3) wykonuje uprawnienia i obowiązki organu założycielskiego wobec przedsiębiorstw państwowych do czasu przekazania tej funkcji ministrowi właściwemu do spraw Skarbu Państwa lub do czasu wygaśnięcia tych uprawnień i obowiązków z innych tytułów.

Rozdział 3

Wojewódzka administracja zespolona

Art. 27. Wojewoda wykonuje zadania przy pomocy I i II wicewojewody oraz kierowników zespolonych służb, inspekcji i straży wojewódzkich, dyrektora generalnego urzędu wojewódzkiego oraz dyrektorów wydziałów.

Art. 28. 1. Wicewojewodów powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek wojewody.

2. Wojewoda określa zakres kompetencji i zadań wykonywanych przez wicewojewodów.

3. Jeżeli wojewoda nie pełni obowiązków służbowych, zakres zastępstwa i wicewojewody rozciąga się na wszystkie kompetencje wojewody.

Art. 29. 1. Organizację zespolonej administracji rządowej w województwie określa statut urzędu wojewódzkiego nadany przez wojewodę.

2. Statut urzędu wojewódzkiego i jego zmiany, z zastrzeżeniem ust. 5, podlega zatwierdzeniu przez Prezesa Rady Ministrów i jest ogłaszany w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

3. Statut urzędu wojewódzkiego określa w szczególności:

- 1) nazwę i siedzibę urzędu,
- 2) nazwy stanowisk dyrektorów wydziałów,
- 3) nazwy wydziałów oraz innych komórek organizacyjnych urzędu,
- 4) zakresy działania wydziałów i innych komórek organizacyjnych urzędu oraz, jeżeli ustawy tak stanowią, zakres kompetencji przypisanych określonym w ustawach stanowiskom lub funkcjom urzędowym,
- 5) nazwy stanowisk kierowników zespolonych służb, inspekcji i straży wojewódzkich,
- 6) nazwy komend, inspektoratów i innych jednostek organizacyjnych stanowiących aparat pomocniczy kierowników zespolonych służb, inspekcji i straży wojewódzkich,
- 7) zakresy działania komend, inspektoratów i innych jednostek organizacyjnych, o których mowa w pkt 6,
- 8) nazwy, siedziby i zakresy działania delegatur, o których mowa w art. 36,
- 9) skład kolegium wojewody i tryb jego pracy,
- 10) inne sprawy istotne dla organizacji i funkcjonowania urzędu.

4. Do statutu urzędu wojewódzkiego dołącza się wykaz jednostek organizacyjnych podporządkowanych wojewodzie oraz przedsiębiorstw państwowych, dla których wojewoda pełni funkcję organu założycielskiego.

5. Zmiana statutu urzędu wojewódzkiego, polegająca na uzupełnieniu zakresów działania jednostek i komórek organizacyjnych urzędu o nowe zadania nałożone przez ustawy na wojewodę lub kierowników zespolonych służb, inspekcji i straży wojewódzkich oraz aktualizacja wykazu jednostek podporządkowanych wojewodzie lub przez ten organ nadzorowanych nie wymagają zatwierdzenia przez Prezesa Rady Ministrów.

Art. 30. 1. Szczegółową organizację oraz tryb pracy urzędu wojewódzkiego określa regulamin ustalony przez wojewodę w drodze zarządzenia, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Częścią regulaminu urzędu wojewódzkiego są regulaminy komend, inspektoratów i innych jednostek organizacyjnych, będących aparatem pomocniczym kierowników zespolonych służb, inspekcji i straży wojewódzkich, ustalone przez kierowników tych jednostek i zatwierdzone przez wojewodę, chyba że ustawy stanowią inaczej.

3. W przypadku niezatwierdzenia regulaminów, o których mowa w ust. 2, kierownicy zespolonych służb, inspekcji i straży wojewódzkich mogą wystąpić do właściwego ministra o wszczęcie przez niego sporu z wojewodą.

4. Regulamin urzędu wojewódzkiego udostępnia się do powszechnego wglądu.

Art. 31. 1. Kierowników zespolonych służb, inspekcji i straży wojewódzkich powołuje i odwołuje wojewoda, z wyjątkiem komendanta wojewódzkiego Policji i komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej, którzy są powoływani za zgodą wojewody.

2. Odwołanie komendanta wojewódzkiego Policji i komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej wymaga zasięgnięcia opinii wojewody.

3. Zasady powoływania i odwoływania oraz szczególne warunki lub tryb zatrudniania i zwalniania kierowników służb, inspekcji i straży wojewódzkich, a także powierzania im funkcji i stanowisk określają odrębne przepisy.

Art. 32. 1. Wojewoda może upoważnić na piśmie pracowników urzędu wojewódzkiego, nie zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych stanowiących aparat pomocniczy kierowników zespolonych służb, inspekcji i straży wojewódzkich do załatwiania określonych spraw w jego imieniu i na jego odpowiedzialność, w ustalonym zakresie, a w szczególności do wydawania decyzji administracyjnych.

2. W przypadkach wskazanych w ustawach upoważnień, o których mowa w ust. 1, udziela się osobom zajmującym określone stanowiska lub posiadającym szczególne kwalifikacje.

Art. 33. 1. Wojewoda może powierzyć prowadzenie, w jego imieniu, niektórych spraw z zakresu swojej właściwości organom samorządu terytorialnego z obszaru województwa.

2. Powierzenie następuje na podstawie porozumienia wojewody z zarządem gminy, powiatu lub województwa. Porozumienie, wraz ze stanowiącymi jego integralną część załącznikami, podlega ogłoszeniu w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

3. W porozumieniu, o którym mowa w ust. 2, określa się zasady sprawowania przez wojewodę nadzoru nad prawidłowym wykonywaniem powierzonych zadań, z zastrzeżeniem art. 34.

Art. 34. 1. W zakresie spraw powierzonych, o których mowa w art. 33 ust. 1, wojewoda może wstrzymać wykonanie uchwały organu gminy, powiatu lub samorządu województwa i przekazać ją do ponownego rozpatrzenia, wskazując zaistniałe uchybienia oraz termin jej ponownego uchwalenia.

2. Jeżeli uchwała organu gminy, powiatu lub samorządu województwa podjęta w wyniku ponownego rozpatrzenia nie uwzględnia wskazań, o których mowa w ust. 1, wojewoda może uchylić uchwałę i wydać w to miejsce zarządzenie, informując o tym właściwego ministra.

3. Zarządzenie, o którym mowa w ust. 2, wchodzi w życie po upływie 30 dni od daty jego wydania, chyba że w tym czasie właściwy minister wyda inne rozstrzygnięcie.

4. W sprawach, o których mowa w ust. 2 i 3, stosuje się przepisy o zaskarżaniu do sądu administracyjnego aktów lub czynności z zakresu administracji publicznej.

Art. 35. W przypadkach uzasadnionych szczególnymi potrzebami wojewoda może ustanowić, na czas oznaczony, swojego pełnomocnika do prowadzenia spraw w zakresie określonym w pełnomocnictwie.

Art. 36. 1. W celu usprawnienia działania wojewódzkich organów zespółonej administracji rządowej wojewoda może tworzyć delegatury urzędu wojewódzkiego.

2. Wojewoda może tworzyć także delegatury jednostek organizacyjnych, o których mowa w art. 29 ust. 3 pkt 6.

Art. 37. 1. Przy wojewodzie działa kolegium doradcze.

2. W skład kolegium wchodzi:

1) wicewojewodowie,

2) dyrektor generalny urzędu wojewódzkiego,

3) komendant wojewódzki Policji,

4) komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej,

5) inne osoby wymienione w statucie urzędu wojewódzkiego.

3. Do udziału w pracach i posiedzeniach kolegium wojewoda może zaprosić inne osoby, w szczególności kierowników zespółonych służb, inspekcji i straży wojewódzkich oraz dyrektorów wydziałów.

4. Wojewoda może tworzyć inne zespoły doradcze.

Art. 38. Minister właściwy do spraw administracji publicznej ustali, w drodze rozporządzenia, instrukcję kancelaryjną dla zespółonej administracji rządowej, określającą zasady i tryb wykonywania czynności kancelaryjnych przez organy administracji zespółonej w celu zapewnienia jednolitego sposobu tworzenia, ewidencjonowania i przechowywania dokumentów oraz ochrony ich przed uszkodzeniem, zniszczeniem lub utratą.

Rozdział 4

Akty prawa miejscowego

Art. 39. Na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie wojewoda oraz organy administracji niezespółonej stanowią akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze województwa lub jego części.

Art. 40. 1. W zakresie nie uregulowanym w ustawach lub innych przepisach powszechnie obowiązujących wojewoda może wydawać rozporządzenia porządkowe, jeżeli jest to niezbędne do ochrony życia, zdrowia lub mienia oraz do zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego.

2. Rozporządzenia porządkowe mogą przewidywać za naruszenie ich przepisów, kary grzywny wymierzone na zasadach i trybie określonych w prawie o wykroczeniach.

3. Rozporządzenie porządkowe wojewoda przekazuje niezwłocznie Prezesowi Rady Ministrów, marszałkowi województwa, starostom,

prezydentom miast, burmistrzom i wójtom, na których terenie rozporządzenie ma być stosowane.

Art. 41. 1. Prezes Rady Ministrów uchyla, w trybie nadzoru, akty prawa miejscowego, w tym rozporządzenia porządkowe, ustanowione przez wojewodę lub organy administracji niezespółonej, jeżeli są one niezgodne z ustawami lub aktami wydanymi w celu ich wykonania, a także może je uchylać z powodu niezgodności z polityką rządu lub naruszenia zasad rzetelności i gospodarności.

2. Prezes Rady Ministrów ustala, w drodze rozporządzenia, tryb kontroli aktów prawa miejscowego ustanowionych przez wojewodę i organy administracji niezespółonej.

Art. 42. 1. Akty prawa miejscowego są ogłaszane w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Dzień wydania dziennika jest dniem ogłoszenia aktu.

2. Akty prawa miejscowego wchodzą w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, chyba że ustawa lub sam przepis prawa miejscowego przewiduje termin późniejszy.

3. Rozporządzenie porządkowe wojewody wchodzi w życie z chwilą ogłoszenia. Ogłoszenie następuje natychmiast w środkach masowego przekazu oraz w drodze obwieszczeń lub w inny sposób zwyczajowo przyjęty na danym obszarze.

4. W przypadkach, kiedy z istoty regulacji zawartej w akcie prawa miejscowego, wydanym przez wojewodę na podstawie upoważnienia udzielonego w ustawie, wynika, że zwłoka w wejściu w życie przepisów w nim zawartych mogłaby spowodować nieodwracalne szkody lub poważne zagrożenie życia, zdrowia lub mienia, wojewoda może zarządzić ogłoszenie i wejście w życie takiego aktu na zasadach i w trybie określonych w ust.3.

5. Akty prawa miejscowego, o których mowa w ust. 3 i 4, podlegają także ogłoszeniu w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Art. 43. 1. Wojewoda wydaje wojewódzki dziennik urzędowy.

2. W wojewódzkim dzienniku urzędowym ogłasza się:

1) akty prawa miejscowego stanowionego przez sejmik województwa, wojewodę i organy administracji niezespółonej,

2) akty Prezesa Rady Ministrów uchylające akty prawa miejscowego stanowionego przez wojewodę i organy administracji niezespółonej,

3) akty prawa miejscowego stanowionego przez organ powiatu i gminy,

4) wyroki sądu administracyjnego uwzględniające skargi na akty prawa miejscowego stanowionego przez organ administracji rządowej, organ samorządu województwa, organ powiatu i gminy,

5) inne akty prawne, w tym informacje i obwieszczenia, jeżeli tak stanowią przepisy szczególne.

3. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, zasady i tryb wydawania wojewódzkiego dziennika urzędowego.

4. Wojewoda prowadzi zbiór wydawanych przez siebie wojewódzkich dzienników urzędowych, udostępnia go jednostkom samorządu terytorialnego na obszarze województwa i umożliwia powszechny wgląd do tego zbioru.

Art. 44. 1. Każdy, czyj interes prawny lub uprawnienie zostały naruszone przepisem aktu prawa miejscowego wydanym w sprawie z zakresu administracji publicznej, może - po bezskutecznym wezwaniu organu, który wydał przepis, lub organu upoważnionego do uchylecia przepisu w trybie nadzoru, do usunięcia naruszenia - zaskarżyć przepis do sądu administracyjnego.

2. Nie stwierdza się nieważności aktu prawa miejscowego po upływie jednego roku od dnia jego wydania.

3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli w sprawie orzekał już sąd administracyjny i skargę oddalił.

4. W sprawie wezwania do usunięcia naruszenia stosuje się przepisy o terminach załatwiania spraw w postępowaniu administracyjnym.

Art. 45. 1. Przepis art. 44 stosuje się odpowiednio, gdy wojewoda lub organy administracji niezespółonej nie wykonują czynności nakazanych prawem albo przez podejmowane czynności prawne lub faktyczne naruszają prawa osób trzecich.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, sąd administracyjny może nakazać organowi nadzoru wykonanie niezbędnych czynności na rzecz skarżącego.

Rozdział 5 Przepis końcowy

Art. 46. Ustawa wchodzi w życie w terminie i na zasadach określonych w odrębnej ustawie.

Załącznik

ORGANY ADMINISTRACJI NIEZESPOLONEJ

- 1) Dowódcy okręgów wojskowych, szefowie wojewódzkich sztabów wojskowych, wojskowi komendanci uzupełnień,
- 2) Dyrektorzy izb skarbowych, naczelnicy urzędów skarbowych, inspektorzy kontroli skarbowej,
- 3) Dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych i specjalistycznych urzędów górniczych,
- 4) Dyrektorzy okręgowych urzędów miar i naczelnicy obwodowych urzędów miar,
- 5) Dyrektorzy okręgowych urzędów probierczych i naczelnicy obwodowych urzędów probierczych,
- 6) Dyrektorzy regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych,
- 7) Dyrektorzy regionalnych zarządów gospodarki wodnej,
- 8) Dyrektorzy urzędów celnych,
- 9) Dyrektorzy urzędów morskich,
- 10) Dyrektorzy urzędów statystycznych,
- 11) Główny Inspektor i inspektorzy dozoru technicznego żeglugi morskiej,
- 12) kierownicy inspektoratów żeglugi śródlądowej,
- 13) komendanci oddziałów Straży Granicznej, komendanci strażnic oraz komendanci granicznych placówek kontrolnych i dywizjonów Straży Granicznej,
- 14) Prezes Agencji Rynku Rolnego,
- 15) regionalni inspektorzy celni.